

2024-01-25

Handläggare
Anna-Carin Wallin
Telefon: 0850809014**Till**
Norra innerstadens
stadsdelsnämnd
2024-02-22

Verksamhetsberättelse VB 2023 för Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelse med bokslut för 2023 med tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär att ackumulerat resultat om 51,5 mnkr avseende resultatenheterernas fonder överförs till 2024
3. Nämnden begär ombudgetering av 2,0 mnkr avseende framskjutna parkinvesteringar till 2024.
4. Nämnden begär ombudgetering av 6,1 mnkr avseende klimatinvesteringar i skyfallshantering Humlegården.
5. Nämnden begär ombudgetering av 0,4 mnkr avseende klimatinvesteringar i skyfallsplan Vasaparken.
5. Paragrafen justeras omedelbart.

**Norra innerstadens
stadsdelsnämnd**0850809014
08-508 09 000
anna-carin.wallin@stockholm.se
start.stockholm

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	8
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden.....	8
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid.....	11
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan.....	15
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst.....	23
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet.....	31
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv.....	40
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	45
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring.....	46
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar.....	50
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar.....	52
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.....	53
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.....	56
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd.....	58
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb.....	61
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med.....	65
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb.....	69

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	73
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	79
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	86
Uppföljning av ekonomi.....	91
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	91
Resultatenheter	98
Investeringar.....	99
Försäljningar av anläggningstillgångar	99
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	100
Ombudgeteringar.....	100
Medel för lokaländamål.....	100
Analys av balansräkning	100
Övrigt	102
Särskilda redovisningar	102
Bedömning av nämndens interna kontroll.....	102
Systematiskt kvalitetsarbete	103
Systematiskt arbetsmiljöarbete.....	106
Checklista för årlig uppföljning	106
Övrigt.....	107

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 - Sdn09 VB 2023

Bilaga 2: Bilaga 2 GDPR Årsrapport 2023

Bilaga 3: Bilaga 3 Samlad rapport över äldreavdelningens verksamhetsuppföljningar 2023

Bilaga 4: Bilaga 4 Redovisningsformulär KUS 505 och 515

Bilaga 5: Bilaga 5 Redovisningsformulär KUS 506

Bilaga 6: Bilaga 6 Redovisningsformulär KUS 516

Bilaga 7: Bilaga 7 Slutrapport Klimatinvestering VB 2023

Bilaga 8: Bilaga 8 Underlag till förskolerapport Norra innerstaden

Bilaga 9: Bilaga 9 Uppföljning öppen fritidsverksamhet Norra innerstaden

Bilaga 10: Bilaga 10 Uppföljning av intern kontroll Norra innerstaden 2023

Bilaga 11: Bilaga 11 Aktiviteter Norrmalm SDF 2023 VB

Bilaga 12: Bilaga 12 Aktiviteter Östermalms SDF 2023 VB

Sammanfattande analys

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har under verksamhetsåret 2023 bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och arbetet har fortgått i enlighet med verksamhetsplan.

Förvaltningen bedömer att samtliga av kommunfullmäktiges sexton mål för stadsdelsnämndens verksamhetsområden har uppfyllts helt under året.

Detta är Norra innerstadens första verksamhetsberättelse, och är baserad på den utveckling som skett sedan förvaltningen bildades 1 juli. Perioden har präglats av ett intensivt arbete med att skapa gemensamma, reviderade och ibland nya arbetsätt och rutiner.

Analys av måluppfyllelsen samt en redovisning av den verksamhet som bedrivits under perioden beskrivs under respektive mål för verksamhetsområdet. För indikatorer som inte uppfylls helt och för aktiviteter som inte är genomförda lämnas en kommentar. I det fall det finns resultat uppdelat på kön redovisas detta. De indikatorer som relaterar till individer och kön analyseras om det är en betydande skillnad i utfall mellan könen. Det har varit svårt att följa upp resultat för vissa indikatorer för år 2023, då det i flera fall inte finns resultat för den nya förvaltningen, ingen historik och resultat för helåret saknas. I det fall det saknas resultat för året har bedömning av förvaltningens resultat baserats på det samlade arbetet och de aktiviteter som genomförts.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Under rubriken Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati beskriver nämnden sitt arbete med stadens program inom ramen för mänskliga rättigheter, nämndens arbete med att bidra till att de globala målen uppnås samt arbete för att stärka den lokala demokratin. Rubriken återfinns under verksamhetsområdesmål med beskrivning av förvaltningens resultat och arbete.

Under verksamhetsområdes mål 1.3 belyses även program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning och under mål 1.4 belyses programmet för en Äldrevänlig stad.

Jämställdhet, barns rättigheter samt nationella minoriteters rättigheter sammanfattas även under avsnittet Agenda 2030 i rapporten.

Sammanfattning av nämndens prioriteringar för 2023- utifrån direktiv till samtliga nämnder och bolag

Långsiktigt hållbar ekonomi i en turbulent omvärld

Den globala konjunkturen har under året dämpats till följd av den pågående inflationsbekämpningen. Svensk ekonomi har under året drabbas hårt av den pågående inflationsbekämpningen och BNP-nivån har sjunkit. Högt skuldsatta svenska hushåll, som därmed måste betala höga räntor, bidragit till den snabba nedgången. Trots en svag BNP-utveckling har arbetsmarknaden än så länge varit stark. Den starka sysselsättningsgraden har till viss del motverkat de negativa effekterna av de högre prisnivåerna och utgiftsräntor. Dock har hushållens disponibla inkomster minskat kraftigt under året. Inflationstoppen ligger

bakom oss och inflationen minskar nu även om den fortfarande ligger över Riksbankens mål på 2 procent.

Nämnden redovisar trots ökade kostnader för löner, el, varor och tjänster ett överskott mot budget på 56,1 mnkr efter överföring till resultatfonder. Anledningen till överskottet är främst att antalet äldre med behov är lägre än den fördelning som stadsdelsområdet enligt stadens fördelningsnyckel bör ha. En förklaring till att behovet är lägre är att behovet underpandemin gick ner och har inte stigit i den utsträckning som prognostiserats efterpandemin. Även placeringar inom individ- och familjeomsorgen är lägre, framför allt placeringar inom barn- och unga. Under året utökade underhållsinsatser genomförts inom stadsdelsnämndens parker, stadsmiljö samt verksamhetslokaler.

Förvaltningen verkar för att verksamheterna ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna och area- och energieffektiva lokaler med hög grad av flexibilitet. Norra innerstadens höga hyresnivåer kommer fortsatt att innebära en utmaning, vilket kräver löpande analyser och åtgärder för ett effektivt lokalutnyttjande. Förvaltningen följer fortsatt utvecklingen av barnantal per geografiskt område för att kunna vidta åtgärder som motverkar överkapacitet.

Klimatpolitiken – hela stadens ansvar

Samverkan är ett av svaren på klimatfrågan. Förvaltningen har samverkat med andra stadsdelsförvaltningar avseende gemensamma miljö- och klimatfrågor, bland annat genom det stadsövergripande nätverket för miljösamordnare. Samverkan kring klimatanpassning av parkmiljöer med trafikkontoret har fortsatt genom en förprojektering för skyfallsmagasinet i Humlegården och framtagande av skyfallsplan för Vasaparken.

Stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende Väderkvarnen har under året deltagit i ett pilotprojekt, *hållbar vård och omsorg*, i samverkan med miljöförvaltningen, äldreförvaltningen, Stockholm Vatten och Avfall AB och fastighetsägaren Micasa. Konceptet syftar till att bidra till att nå målen i stadens miljöprogram genom en effektivare användning av förbrukningsprodukter i plast, medveten kemikalieanvändning och ett minskat matsvinn. Arbetet utsågs till vinnare av stadens utmärkelse Framsteget 2023.

Innovation, digitalisering och upphandling

Nämndens verksamheter fortsätter digitaliseringsresan. Inom äldreomsorgen har nya digitala läkemedelskåp på vård- och omsorgsboenden installerats och system för behörighetshantering och spårbarhet har drifats. Utvecklingsarbetet med digital signering av insatser inom vård- och omsorgsboenden har under året skalats upp och medarbetare kan nu dokumentera flera insatser såsom sociala aktiviteter och utevistelse. Två av nämndens sex hemtjänstverksamheter har infört systemet för nyckelfri hemtjänst.

För att få stöd i att använda digitala verktyg har personer med funktionsnedsättning kunnat ta hjälp av förvaltningens it-stödjare som erbjudit drop in-besök en dag i veckan. Personer som besöker öppna träfflokaler, går på daglig verksamhet eller bor i en gruppboende har haft möjlighet att få stöd av personalen att använda digital teknik.

Nämndens förskolor arbetar utifrån förskolans läroplan för att stärka barnens digitala kompetens. Under året har förvaltningen deltagit i upphandlingsprocessen och inför

införandet av nya digitala plattformar för förskolan.

Förvaltningen har i uppdrag att leda arbetet inom den nya inköpskategorin bemanningskonsulter. Under hösten påbörjades arbetet i Initieringsfasen för kategorin. Kategorin bemanningskonsulter är komplex, omfattar många leverantörer och berör större delen av stadens förvaltningar och bolag.

Staden som arbetsgivare

Sammanläggningen och bildandet av den nya förvaltningen har skett parallellt med ordinarie verksamhet. Det har inneburit förändringar av arbetsgrupper, arbetsuppgifter och arbetsplatser, vilket ställt höga krav på både chefer och medarbetare. För att stärka chefernas förmåga att leda i förändring har förvaltningen genomfört gemensamma chefsforum på temat förändringsledning. De samordnade insatserna inför sammanläggningen har skapat goda relationer och stärkt samarbeten över enhets- avdelnings- och förvaltningsgränserna.

Förvaltningsövergripande resultat för AMI saknas för Norra innerstaden men arbetet med vårens resultat av medarbetarenkäten inom respektive avdelning och enhet har fortgått utifrån de förutsättningar som råder.

Samverkan för en trygg och säker stad

Tidigare har Norra innerstadens stadsdelsområde haft två öppna drogsccener; Sergels torg/Centralstationen och Odenplan/Observatorielunden. Sedan 2023 klassas Odenplan/Observatorielunden inte längre som en öppen drogscen och arbetet med att Sergels torg ska upphöra som en öppen drogscen går också framåt. Andelen boende som upplever otrygghet på grund av öppen försäljning av narkotika på Sergels torg har minskat påtagligt. Nämnden har en etablerad samverkan med lokalpolisområde Norrmalm och med de aktörer som identifieras i samband med platssamverkan.

Samverkan för trygga barn och ungdomar med rättvisa livsvillkor

Under året har den interna samverkan mellan nämndens förskolor och nämndens socialtjänst stärkts. Samverkan sker även inom ramen för den lokala samverkansöverenskommelsen med polisen, där en prioriterad målgrupp är Unga i risk för kriminalitet och skolan som brottsplats. Ett nytt förslag på struktur och innehåll för denna samverkan har tagits fram.

Ett Stockholm med hållbar tillväxt

Nämndens arbete för att främja det lokala näringslivet har under året utgått från stadens näringslivspolicy. Huvuduppgiften är att säkerställa goda förutsättningar för företagande inom stadsdelsområdet genom att arbeta för ökad trygghet, välskötta parker samt god kommunal service. Förvaltningen har samverkat med näringsidkare inom ramen för platssamverkan (se mål 3.6) samt bidragit till att främja näringslivet genom att verka för tillgängliga, trygga och attraktiva stadsmiljöer vilket är avgörande för ett fungerande näringsliv i hela staden.

Stockholm som kulturellt centrum

Det sociala perspektivet i utveckling av stadsmiljöer bedöms som viktigt då städer utgör livsmiljöer för många människor. På en plats som Sergels torg, där tusentals människor passerar dagligen, blir det sociala perspektivet extra viktigt. Konst som formas genom

deltagande, dialog och medskapande eftersträvas. Genom att tillföra tillfällig konst, av många, för många, erbjuds upplevelser som kan skapa förståelse, eftertanke och tillit och tolerans människor emellan. Under året har drygt hundra evenemang av olika art genomförts på torget för att locka en bred publik med olika intressen och åldrar. I samarbete mellan Humlegårdens parklek, Humlanhuset och Kulturskolan har årets nationaldag firats i Humlegården.

Samverkan för ökat bostadsbyggande och en hållbar stadsutveckling

Förvaltningen verkar för att kontinuerligt och tidigt i stadsutvecklingen bevaka och samordna nämndens behov av förskoleplatser, särskilt boende samt parker och grönområden i samverkan med övriga förvaltningar. Vid förtätning av områden i innerstaden är det särskilt angeläget att förvaltningen verkar för tillräcklig tillgång på friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker. Förvaltningen verkar även för att parker och andra offentliga platser blir tillräckligt stora, mångfunktionella, slitagetåliga och svarar mot de behov som finns hos de nya invånarna. Det är angeläget att driftperspektivet finns med i ett tidigt skede i planeringen för att parkerna ska bli långsiktigt hållbara.

En hållbar och demokratisk stad

FN:s globala mål, Agenda 2030, ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling i världens alla länder. Förvaltningen bidrar genom att arbeta för genomförandet av flera mål i Agenda 2030. Arbetet med målen ska ses som en integrerad del av det ordinarie styr- och ledningssystemet.

Sedan 1 juli 2023 har Kungsholmens och Norra innerstadens stadsdelsnämnder ett gemensamt råd för funktionshinderfrågor. Under perioden har arbetet i rådet präglats av implementeringen av stadens nya arbetssätt med fokus på strategiska frågor utifrån stadens program om tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen har under året arbetat för att vidareutveckla dialogen med äldre i stadsdelsområdet för att stärka målgruppens inflytande i planering och uppföljning av förvaltningens verksamhetsutveckling. Detta har skett på övergripande nivå i dialog med nämndens pensionärsråd men även på verksamhetsnivå, till exempel vid planering av aktiviteter i samband med exempelvis seniorvecka och hälsoinriktade dagar.

Vid två tillfällen under hösten har nämnden bjudit in till medborgardialog på Karlaplan respektive Odenplan. Invånare och förbipasserande har vid medborgardialogerna haft möjlighet att samtala med sina lokala politiker och lyfta frågor som är viktiga för dem som boende eller verksamma i stadsdelsområdet.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden har uppfyllts. Bedömningen grundas på att samtliga fem underliggande verksamhetsområdesmål har uppfyllts. Stadsdelsnämnden har formulerat sju nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Nedan följer i korthet de viktigaste insatserna under året som har bidragit till måluppfyllelse.

Under året har den interna samverkan mellan nämndens förskolor och nämndens socialtjänst stärkts. En arbetsgrupp bestående av representanter från respektive avdelning har bildats med uppdrag att ta fram en plan för strategisk samverkan mellan förskola och socialtjänst. Arbetsgruppen har genomfört en enkätundersökning samt analyserat resultatet i syfte att kartlägga behov hos medarbetare i stadsdelsområdets förskolor, både fristående och kommunala förskolor. Enkätundersökningen i kombination med analys av *Socialstyrelsens nationella kartläggning kring barn som far illa eller riskerar att fara illa* har resulterat i tydligare fokusområden för samverkan. Exempel på fokusområden är att stärka kompetensen hos medarbetare inom förskolan kring omsorgsbrist, orosanmälan och att bemöta vårdnadshavare i samband med detta.

Under året har ett barnhälsoteam bildats som har arbetat mot samtliga av nämndens förskolor. Teamet har erbjudit specialpedagogisk handledning, coachning och rådgivande samtal. Barnhälsoteamet har även genomfört insatser i det språkutvecklande arbetet, arbetet kring att främja likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer samt genomfört barnhälsokonferenser med samtliga förskoleenheter. Fokus under konferenserna har varit barns hälsa och välbefinnande, barn i behov av särskilt stöd, kompensatoriska insatser, likabehandling och tillgänglig lärmiljö. Barnhälsokonferenserna är en del av den kvalitativa uppföljningen på både organisations-, grupp- och individnivå som syftar till att stärka arbetet med barnhälsa utifrån ett främjande och förebyggande perspektiv

Barn som far illa eller som riskerar att utvecklas ogynnsamt ska få skydd och stöd. Genom orosanmälningar från bland annat förskolor och skolor kan förvaltningen tidigt få kännedom om dessa barn. Under året har skolor och förskolor, oavsett huvudman, bjudits in till anmälningsseminarier om socialtjänstens hantering av orosanmälningar. Totalt har sju anmälningsseminarier genomförts. Vid höstens seminarier deltog förvaltningens familjebehandlare för att informera om råd- och stöd.

Förvaltningen har beviljats lokala utvecklingsmedel, LUM, för att genomföra en särskild satsning med målet att återföra minderåriga EU-medborgare som vistas i en gatumiljö till en stadigvarande hemvist hos sina vårdnadshavare. Syftet är att minska de ungas risk för utsatthet och bristande omsorg. Projektet har under det första året arbetat fram ett handläggarstöd för medarbetare som kommer i kontakt med barn som är EU-medborgare utan uppehållsrätt. Samverkan har skett med stadens EU-team, ungdomsjouren, socialjouren, regionkoordinator för människohandel och prostitution samt Rumänska ambassaden och Utrikesdepartementet.

Nämndens LSS-bostäder har fortsatt arbetet med implementering av Pedagogiskt ramverk. Arbets sättet har bidragit till att stärka medarbetarnas kompetens och kunskap gällande olika typer av funktionsnedsättningar, tydliggörande pedagogik och lågaffektivt bemötande. Syftet är att skapa förutsättningar för medarbetare att anpassa sitt arbete utifrån brukarens behov och på så vis bidra till att öka brukarens trygghet.

Arbetet med fast omsorgskontakt inom hemtjänsten i egen regi har fortgått med fokus på att varje individ ska ha en namngiven kontaktperson. Förvaltningen ser att andelen namngivna kontaktpersoner har fortsatt att öka under året.

Område biståndsbedömning för äldre har under året arbetat med multiprofessionellt arbetssätt kring demens i samverkan med Region Stockholm och som ett led i stjärnmärkningen. Enheternas stjärninstruktörer har arbetat med att implementera metoder och arbetssätt för att tillförsäkra ett fortsatt verksamhetsnära lärande. Under året har utbildningsinsatser för biståndshandläggare genomförts i syfte att utveckla kunskap och förutsättningar för att kunna erbjuda ett personcentrerat möte med fokus på den äldre och anhöriga. Biståndsområdet har även implementerat en checklista som har tagits fram av svenskt demenscentrum och den tillämpas vid möten med personer med kognitiv sjukdom.

Boendeplaneringen har tagits fram i samverkan med övriga stadsdelsförvaltningar inom innerstaden samt i samråd med pensionärsrådet. Sammanfattningsvis bedömer innerstadens stadsdelsförvaltningar att planerad nybyggnation av vård- och omsorgsboende i innerstaden är osäker och otillräcklig utifrån den prognostiserade demografiska utvecklingen. Befintliga fastigheter med vård- och boenden har stora behov av löpande underhåll, upprustning och ombyggnation. Region innerstaden lyfter även behov av fler seniorbostäder, särskilda platser för åldersgruppen 65-80 år med demenssjukdom samt anpassade insatser för äldre i hemlöshet, med psykisk ohälsa eller med missbruksproblematik. I boendeplanen lyfts även en stadigt minskande efterfrågan på servicehuslägenheter. Trenden kommer fortsatt att följas upp i samband med boendeplanen för 2024.

Under december har nämndens hemtjänstverksamheter distribuerat 90 julkassar till äldre. I samband med detta har hemtjänstens personal anordnat gemensam matlagning och middag i syfte att fånga upp äldre som är eller riskerar att bli ofrivilligt ensamma och erbjuda social samvaro, samtal och sällskap.

Under året har drygt hundra evenemang av olika art genomförts på Sergels torg för att locka en bred publik med olika intressen och åldrar. Under högsäsong från maj till september har torget aktiverats med scenkonst av olika slag minst fem dagar i veckan och under lågsäsong har scenkonstnedslagen fokuserats till högtider som exempelvis körer under adventshelger och Valborg.

Föreningsstöd har under året fördelats till totalt 18 föreningar med verksamhet inom Norra innerstadens stadsdelsområde. Bland de föreningar som beviljats föreningsstöd finns lokala SPF- och PRO-föreningar för seniorer, Stora skuggans 4H-gård, föreningen Folkkulturcentrum, Frihamnens kulturförening och Norrtulls sportklubb vilka tillsammans med övriga föreningar som beviljats stöd bland annat möjliggjort verksamhet för såväl barn som seniorer innefattande kulturaktiviteter, friskvårdsaktiviteter, friluftaktiviteter, aktiviteter

för nyanlända och uppmärksammande av högtidsdagar.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att de underliggande nämndmålen har uppfyllts.

Förebyggande arbete för barn och unga

Att tidigt nå ut till föräldrar i behov av stöd i sitt föräldraskap är en viktig del i det förebyggande arbetet för barns och ungas välmående och skydd. Genom arbetet vid familjecentralerna nås blivande föräldrar och föräldrar med barn i åldrarna 0-5 år. Under året har förvaltningens familjebehandlare regelbundet funnits tillgängliga vid familjecentralerna för att erbjuda samtal och delta i föräldragrupper. Familjecentralerna drivs i samverkan med Region Stockholm och omfattar socialtjänst, öppen förskola, barnavårdscentral och barnmorskemottagning.

Föräldrar med barn i åldrarna 0-18 år har erbjudits generellt föräldrastöd genom programmen Alla Barn i Centrum, ABC, och Komet. I en enkätundersökning till föräldrar som deltagit framgår att majoriteten av de svarande upplevde en förbättrad relation till sitt barn. För att möta en ökad efterfrågan och matcha föräldrars intresseanmälningar inför kommande år har fler gruppleddare utbildats.

Förvaltningens parklekar erbjuder en mångsidig och flexibel verksamhet som bidrar till en meningsfull fritid. Nämndens fem parklekar har erbjudit en verksamhet och aktiviteter utifrån besökarnas behov. Parklekarna ger barn och ungdomar möjlighet att påverka kring vilka aktiviteter som erbjuds, vid inköp av material och till viss del utformning av inomhusmiljön. Hjortgläntans öppna förskola och parklek har bjudit in till Hjortgläntans dag för barn och vårdnadshavare i Norra Djurgårdsstaden.

Även under sommarmånaderna erbjuds samtliga öppna verksamheter aktiviteter för barn och unga. I Vasaparkens parklek har fokus på en bredare målgrupp där både familjer, barn och ungdomar aktiverats. Vasaparkens parklek har besökarna haft möjlighet till informellt lärande om hur kretsloppet fungerar genom odling av grönsaker och växter. Parkleken bjöd även till ett traditionellt midsommarfirande.

Genom den öppna fritidsverksamheten erbjuds trygga mötesplatser för en meningsfull fritid för alla unga. En nära samverkan mellan fritidsgårdarna, fältassistenter och socialsekreterare har skapat förutsättningar för att tidigt fånga upp unga i behov av stöd.

Under året har hbtqi+ hänget Lili på Odenplans Ungdomsmottagning erbjudits. För barn och unga med funktionsvariationer har, genom samverkan med Kungsholmens stadsdelsförvaltning, fritidsverksamhet på ungdomsgården Tre Liljor erbjudits. Därtill har aktiviteter erbjudits genom stadens nätverk *Fritid för alla*. Arbetet med att skapa

förutsättningar för ungas delaktighet inom den öppna fritidsverksamheten har fortgått. Besökare till ungdomsgårdarna har som exempel kunnat lämna förslag på, och rösta fram, aktiviteter via sociala medier och i samband med möten.

Förvaltningens fritidsgårdar bedrivs i enlighet med stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar. Under hösten har en översyn av fritidsverksamheten påbörjats i syfte att utveckla verksamheten och bredda utbudet, bland annat genom mobila aktiviteter. Det pågår ett arbete med att starta upp en verksamhet i Hjorthagen, där ett möjligt fokus är på mobil verksamhet men förvaltningen tittar också på alternativa lokaler i området.

Vid Odenplans ungdomsmottagning har unga erbjudits samtalsstöd av förvaltningens kuratorer. De främsta anledningarna till att unga sökte stöd var oro eller ångest, nedstämdhet samt relations- och samlevnadsfrågor. Mottagningen har fortsatt erbjudit fysiska och digitala möten utifrån den unges egna önskemål.

Som en del i förvaltningens förebyggande ANDTS-arbete har föräldrar, i samband med skolornas föräldramöten, informerats om hur de kan bidra till att förebygga att unga använder alkohol, narkotika och tobak, ANT.

Samverkan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamhet och polis

En arbetsgrupp bestående av representanter från förskoleavdelningen och socialtjänstavdelningen har bildats med uppdrag att ta fram en plan för strategisk samverkan mellan förskola och socialtjänst. Hittills har arbetsgruppen haft två möten med förskollärare, rektorer och biträdande rektorer från både kommunala förskolor samt fristående förskolor. Arbetsgruppen genomfört en enkätundersökning samt analyserat resultatet för att kartlägga behov hos medarbetare inom de båda skolformerna. Enkätundersökningen i kombination med analys av *Socialstyrelsens nationella kartläggning kring barn som far illa eller riskerar att fara illa* har resulterat i tydligare fokusområden för samverkan med tillhörande aktiviteter och insatser för att främja jämlika uppväxtvillkor för alla barn. Detta kommer i sin tur omsättas i ett årshjul för samverkan mellan förskola och socialtjänst med en tydlig översikt av vad som sker när, vem som ansvarar för insatsen och en tillhörande plan för uppföljning och utvärdering. Under hösten har arbetsgruppen arbetat för att stärka kontakten med vårdaktörer som habilitering, barn-och ungdomspsykiatri, Malinamottagningar och BVC.

Elever med problematisk skolfrånvaro har erbjudits ett samordnat stöd av skola och socialtjänst. Förvaltningens tre skolsocionomer ingår tillsammans med personal från grundskolan i skolsociala team som arbetar stödjande och förebyggande kring eleven. Målgruppen är elever i årskurs 4 till 9 med upprepade, eller längre tids, frånvaro och som riskerar att inte nå kunskapsmålen.

Under perioden har en socialsekreterare varit stationerad i polishuset för polisområde city. Satsningen görs i samverkan med Kungsholmens stadsdelsförvaltning i syfte att stärka samverkan mellan socialtjänst och polis med särskilt fokus på unga.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

En meningsfull fritid bidrar till mål 3, god hälsa och välbefinnande. De anpassade fritidsaktiviteterna som erbjuds barn och unga med funktionsnedsättning och de riktade aktiviteterna för att nå fler flickor bidrar till mål 5, jämställdhet och mål 10, minskad

ojämlikhet.

Ungdomsmottagningens arbete med att främja en god och säker sexuell hälsa, stärka ungas identitets- och personlighetsutveckling samt förebygga och tidigt upptäcka psykisk ohälsa och sociala problem bidrar till flera mål, däribland mål 3, god hälsa och välbefinnande; mål 5, jämställdhet; mål 10, minskad ojämlikhet; och mål 16, fredliga och inkluderande samhällen.

Det förebyggande ANDTS-arbetet bidrar till mål 3, god hälsa och välbefinnande, samt mål 16, fredliga och inkluderande samhällen då det finns en tydlig koppling mellan våld och hantering av droger.

Förskola är en viktig skyddsfaktor för barn som far illa eller riskerar att göra det. Genom att säkerställa en hög pedagogisk kvalitet i förskolan bidrar förvaltningen till mål 4, god utbildning för alla.

Goda exempel

- Samverkan mellan innerstadens fältverksamheter har bidragit till att säkerställa god närvaro på tider och platser där många unga befunnit sig under lov och kvällar.
- En arbetsgrupp har bildats med uppdrag att ta fram en strategisk plan för samverkan mellan förskola och socialtjänst.
- Förvaltningen har implementerat nya rutiner för att nå ut till vårdnadshavare med information om det föräldrastöd som erbjuds.
- Öppna förskolan har erbjudit föräldrastödkursen Alla barn i centrum för 0–2 år.
- Parklekar inom stadsdelsområdet har ordnat minikulturfestival för barn i stadsdelsområdet. Under festivalen fick parklekarna bland annat besök av olika kulturaktörer och erbjöd besökarna spännande aktiviteter.
- Förskoleavdelningens centrala barnhälsosteam har anordnat barnhälsokonferenser i syfte att gemensamt planera, följa upp, utvärdera och analysera förskolornas barnhälsoarbete.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kultur nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 1.1.1 Barn och ungdomars uppväxtvillkor är jämlika

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens främjande arbete fokuserar på att möjliggöra konstruktiva livsval genom att stärka barn och ungdomars skyddsfaktorer samt att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Insatser kan till exempel vara att stärka föräldrarollen genom föräldrautbildningar, rådgivning och stöd för nyblivna föräldrar, deltagande i positiva och inkluderande sammanhang. Förvaltningen upplyser vårdnadshavare om förskolans syfte och barns rätt till förskola samt reserverar plats i förskola från det år barnet fyller tre.

Stadsdelsområdet har öppna verksamheter där det finns möjlighet till eget skapande, musik, rörelse och teater. Förvaltningen erbjuder även riktade verksamheter till barn och unga med funktionsnedsättning, till nyanlända ungdomar och för målgruppen inom hbtqi+. Genom mobil fritidsverksamhet för barn och ungdomar förväntas fler ungdomar nås. Nämndens öppna fritidsverksamheter ska vara fria från våld och mentorer i våldsprevention ska implementeras i verksamheten.

Barn ska ges möjlighet att påverka beslut som rör dem och bjudas in att påverka i de verksamheter som de deltar i eller får stöd av.

Fältassistenter ger barn och ungdomar positiva sociala sammanhang och uppmärksammar unga i behov av stöd exempelvis genom föreläsningar i stadsdelsområdets skolor. Fler fältassistenter bedriver socialt fältförlagt arbete utifrån Stockholmsstandarden. Samverkan sker med förvaltningens och innerstadens fältassistenter och förvaltningen preventionssamordnare.

Odenplans ungdomsmottagning erbjuder i samverkan med Region Stockholm kuratorsinsatser till unga i åldrarna 12-22 år. Ungdomsmottagningen har i uppdrag att bland annat främja en god och säker sexuell hälsa, stärka ungas identitets- och personlighetsutveckling samt förebygga och tidigt upptäcka psykisk ohälsa och sociala problem.

Stadens ANDTS-program ligger till grund för förvaltningens förebyggande alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS) arbete. Konsumtion av alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT) är högre inom stadsdelsområdet än medel i Stockholm. Satsningar görs på föräldrastödsprogram och förebyggande information till vårdnadshavare, skolpersonal och personal inom stadsdelsområdet. Förvaltningen erbjuder även stöd till verksamheter med handlingsplaner gällande förebyggande arbete.

Förväntat resultat

Barn, unga och föräldrar som bor eller vistas inom stadsdelsområdet känner till och nyttjar vid behov främjande och förebyggande insatser

Fler barn och unga tar del av och har möjlighet att utöva ett varierat kultur- och fritidsutbud. Riktade verksamheter ger barn och unga med funktionsnedsättning, nyanlända ungdomar, barn och ungdomar som identifierar sig tillhöra målgruppen hbtqi+ ett anpassat och varierat kultur- och fritidsutbud. Unga ges möjlighet att vara delaktiga i att utforma aktiviteter och påverka verksamheten.

Ungdomar som besöker ungdomsmottagningen upplever sig väl bemötta.

Förvaltningen förbättrar förutsättningar för att unga som vistas i riskmiljöer ska lotsas till mottagande, sociala och preventiva aktörer och verksamheter.

Fler föräldrar ska bli erbjudna plats i föräldrastödsgrupper.

Fler vårdnadshavare ska få ta del av generellt förebyggande information.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	-------------------	--------	----------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel vårdnadshavare som fullföljer föräldrastödsprogram	60,14 %				80 %		2023
Analys Data för att mäta andelen föräldrar som fullföljer program saknas. Redovisat utfall visar andelen föräldrar som registrerats som deltagare jämfört med intresseanmälningar. Totalt registrerades 175 föräldrar som deltagare under året. Möjliga förklaringar till utfallet är att föräldrar av olika skäl väljer att tacka nej till erbjuden plats eller att plats inte kunnat erbjudas. För att möta behoven av föräldrastödsprogram kommer fler gruppleddare att utbildas under våren 2024.							
 ANDT-förebyggande arbete enligt Preventionsindex mini (PI-mini)	69			88	89		VB 2023
Analys Sedan årsmålet sattes har socialförvaltningen gjort förändringar av indexet. Utfallet kan därför inte mätas mot årsmålet. Mot bakgrund av ny förvaltningsorganisation har mätperioden varit begränsad vilket bidrar till ett lägre indexvärde. Därtill har arbetet med sammanläggning påverkat förutsättningarna för strukturell samverkan. I syfte att utveckla arbetet under 2024 kommer inriktningen för ANDTS-arbetet och samverkan med förvaltningens trygghetsskapande funktioner att förtydligas. Fokus för arbetet under 2024 kommer att vara kunskapspridning, samverkan och uppföljning.							

Nämndmål: 1.1.2 Parklekar erbjuder barn och unga en mötesplats med pedagogiskt och kulturellt innehåll

 Uppfylles helt

Beskrivning

Parklekarna är fortsatt välbesökta, har generösa öppettider och trygga vuxna förebilder. Verksamheten erbjuder ett pedagogiskt och kulturinriktat innehåll. Barn och unga ges möjlighet att påverka verksamhetens innehåll. Det ekologiska och hållbara perspektivet i verksamheten förstärks, bland annat genom att använda återbruk, miljösmyta material och odlingslådor. Lekvärdesfaktorn bidrar till utvecklingen av utemiljöerna. Parklekarna anordnar Minikulturfestival. Förvaltningen upplyser vårdnadshavare om förskolans syfte och barns rätt till förskola samt reserverar plats i förskola från det år barnet fyller tre.

Förväntat resultat

Barn och föräldrar som bor eller vistas inom stadsdelsområdet känner till och tar del av parklekarnas verksamhet.

Parklekarna är välbesökta och barn ges möjlighet att påverka verksamhetens innehåll. I verksamheten används återbruk, miljösmyta material och odlingslådor. Lekvärdesfaktorn bidrar till utvecklingen av utemiljöerna. Minikulturfestivalen lockar många besökare.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

 Uppfylles helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att de underliggande nämndmålen har uppfyllts.

Utbildning av hög pedagogisk kvalitet

Förvaltningen fortsätter att följa och säkerställa att alla barn i förskolan får ta del av en utbildning av hög pedagogisk kvalitet. Under året har en ny struktur, i form av en plan utifrån ett treårsperspektiv, tagits fram för det systematiska kvalitetsarbetet. Planen ringar in de gemensamma prioriterade utvecklingsområdena och förväntas resultera i tydligare analyser av utbildningen och undervisningens effekter, från arbetslags- till rektors- och huvudmannanivå. Planen kommer att vara ett viktigt verktyg för att finna en gemensam väg framåt för förvaltningens förskolor och ska vägleda arbetet med att främja likvärdighet och utveckling.

Avsatt reflektionstid är en viktig grund för att utveckla verksamheten och säkerställa undervisningens effekt på barns lärande. Arbetet med att stärka förskollärares och arbetslagens tid för planering, uppföljning, utvärdering och analys fortgår. På förskolorna ser upplägget för den pedagogiska utvecklingstiden olika ut och måste till viss del anpassas efter lokala behov och förutsättningar. Förvaltningen strävar efter att skapa en större likvärdighet mellan enheterna. Förvaltningen kommer även framöver att arbeta med den pedagogiska utvecklingstiden i syfte att nå en ändamålsenlig och stadsdelsgemensam ram.

Förskoleavdelningen fortsätter arbetet i enlighet med handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare i syfte att bibehålla pedagogiskt utbildad personal. En av de åtgärder som beskrivs i handlingsplanen är hur förskolan bör organisera sig för att främja det närvarande och pedagogiska ledarskapet.

En lärande organisation

Förskolorna erbjuder personalen kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte via enheternas olika nätverk och forum för barnskötare och förskollärare. För att nå en lärande organisation pågår en inventering av kompetensutvecklingsbehov.

Gemensam kompetensutveckling har under året fokuserat på tillgängliga lärmiljöer och språkutvecklande arbetssätt. Flerspråkighetsutbildningen har genomförts och fler kursledare har utbildats, för att alla förskollärare och barnskötare på sikt ska ha genomfört utbildningen. Den grundar sig på arbetet med flerspråkiga barn, men är även en utbildning om språkutvecklande arbetssätt i allmänhet.

Ungefär hälften av förskolans arbetsplatsledare har under året genomgått utbildningen "att leda utan att vara chef". Syftet med utbildningen är att stärka ledarskapet hos arbetsplatsledarna och i sin tur stärka hela arbetslagets förmåga att utmana och stimulera barns utveckling och lärande, i både det dagliga och i det strategiska arbetet. Vidare har förskolan fortsatt att stärka analysförmågan för att tydligare kunna följa upp och utvärdera utbildningens effekt på barns lärande och utveckling. Analysen sker i kvalitetsdialoger på samtliga nivåer under året, både i form av verksamhetsbesök samt regelbundna och täta uppföljningar av resultat och utvärdering av arbetssätt.

En plan har påbörjats för gemensam introduktion för nyanställda medarbetare i förskolan.

Målet med en gemensam introduktion är att stärka likvärdigheten i förskolorna genom att främja samsyn samt att skapa en gemensam förståelse för arbetssätt och uppdrag utifrån de olika yrkesrollerna. En god introduktion är viktig för att bidra till att skapa en trygg och utvecklande arbetsmiljö, stimulera professionell utveckling och utvecklandet av förståelse för förskolan som arbetsplatser och roll i samhället.

Lärmiljöer

Arbetet med att utveckla och utforma hälsofrämjande och likvärdiga lärmiljöer är ständigt pågående. I dialog med förskolorna framkommer att enheterna arbetar medvetet med att skapa tillgängliga lärmiljöer och att förskolorna behöver stärka likvärdigheten i lärmiljön. Under perioden har flera förskolor förstärkt användandet av bildstöd både i undervisningen och i den fysiska miljön.

Ett basmaterial för lärmiljö har tagits fram under perioden. Materialet kan användas som vägledning i utformandet eller granskningen av den egna lärmiljön, för att säkerställa en likvärdig grundnivå i lärmiljön.

Språk, kultur och eget skapande

Språk, kultur och eget skapande är ett prioriterat område i förskolornas arbete och undervisning. Barnen har bland annat fått besöka stadens scener, museer och bibliotek i syfte att få uppleva kulturinstitutioner och konstnärliga miljöer. Parallellt har förskolorna erbjudit kulturupplevelser på förskolan. Förskolan är en trygg miljö där föreställningar på ett positivt sätt möjliggör de yngsta barnens och barn med särskilda behovs deltagande. Föreställningar har främst skett genom inköp via Kulan med nyttjande av kulanpremien.

Samarbetet med biblioteken fortgår. Flera av förskolorna har ingått i ett projekt med biblioteket och erbjudit språkpåsar. Språkpåsar är ett läs- och språkfrämjande projekt mellan biblioteket och förskolan och används av pedagogerna tillsammans med barnen.

En särskild dialog har genomförts för uppföljning och utvärdering av den språkmatris som Östermalms stadsdelsförvaltning introducerade på förskolorna 2022. Matrisen är ett bedömningsunderlag som syftar till att följa upp hur undervisningen bidrar till barnens språkutveckling. Matrisen bygger på forskning, är beprövad och avstämd mot Skolverkets obligatoriska bedömningsmaterial Hitta språket som används för att kartlägga barnens språkliga förmåga under den första terminen i förskoleklassen. Matrisen finns som ett verktyg och metod i förskolan samt syftar till att förstärka överlämningen från förskola till förskoleklass, med fokus på språk. Utvärderingen visar att rektorerna ser goda effekter främst på personalens kompetens genom att förskollärarna har blivit bättre på att planera undervisningen men också genom att det enskilda barnets lärandeprocesser blivit synligare. Dessa erfarenheter ska tas tillvara och spridas inom förvaltningens förskolor.

Utbud och efterfrågan förskolan nationella minoritetsspråk

Information om rättigheten till förskola på nationella minoritetsspråk sker via stadens webbplats och Kontaktcenter samt genom förvaltningens köhandläggare, öppna förskolor, parklekar och socialtjänst. Förvaltningen genomför årligen en språkinventering i nämndens förskolor och vid introduktion i förskolan erbjuds alla ett språksamtal för att kartlägga barnens språkanvändning. Sverigefinska Förskolan Kaksi Kieltä är en fristående förskola i

stadsdelsområdet för barn med finsk kulturbakgrund. Det finns fem barn i kö till finska förskolan.

Barn i stadsdelsområdet som pratar meänkieli eller samiska har möjlighet till plats i förskola på Norrskenet förskola som bedrivs av Södermalms stadsdelsförvaltning. På Norrskenet får barn med rötter eller koppling till samiska eller meänkieli en möjlighet att utveckla och bevara sitt nationella minoritetsspråk, sin kultur och sin kulturella identitet.

Förskolorna arbetar med att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Centrala Östermalms förskolor har under året haft en medarbetare som två gånger i veckan träffat barn digitalt för undervisning på meänkieli.

Förskolan som demokratisk mötesplats

Förskolorna arbetar med att skapa demokrati tillsammans med barnen. Arbetet med att göra förskolan till en demokratisk mötesplats är förankrat i förskolans språkutvecklande arbete. För att barnen ska nyttja sina demokratiska och mänskliga rättigheter är språket en grundläggande förmåga varför förskolorna lagt stort fokus på det språkutvecklande arbetet. Förskolorna har på olika sätt skapat forum för reflektion tillsammans med barnen där delaktighet och inflytande har präglat dialogen. Möjligheten att kunna arbeta med barnen i mindre grupper vid sådana tillfällen ses som en framgångsfaktor i arbetet och ger pedagogerna goda möjligheter att arbeta vidare med de frågor och ämnen som lyfts fram av barnen.

Alla förskolor arbetar medvetet med att låta leken få ta plats. Genom att vara aktiva och närvarande i barnens lek kan personalen i förskolan stödja barnens samarbete, förhandlingar, förmåga till respekt för olikheter och olika åsikter. Arbetet ger barnen viktiga erfarenheter för att utveckla ett demokratiskt förhållningssätt både nu och i framtiden.

Ledning och stimulans

Förskolornas arbete med att främja ledning och stimulans för alla barn fortgår. Bland annat genom att tillgängliggöra lärmiljön, öka kunskapen om förutsättningar för lärande med målet att på sikt minska antalet barn som har behov av särskilt stöd. Arbetet innebär att anpassa den pedagogiska, fysiska och sociala miljön i relation till barns lärande för att alla barn ska ges ledning och stimulans utifrån sina förutsättningar.

Under perioden har förvaltningens förskolor haft tillgång till både specialpedagogisk handledning och handledning av pedagogisk utvecklingsledare. Handledningen av pedagogisk utvecklingsledare har lett till en ökad förmåga att organisera och planera sitt arbete med en tydligare koppling till styrdokument och uppdrag samt förmåga till god kommunikation och mod att både ge och få feedback. Förskolan ser ett fortsatt behov av att erbjuda handledning för att ge stöd för att trygga medarbetare i sitt uppdrag, både gällande självledarskap och förmågan att leda andra.

I den specialpedagogiska handledningen har det framkommit att pedagoger har behov av att tillsammans hitta lösningar och arbetssätt bland annat gällande socialt samspel, normbrytande beteende och språkutvecklande arbetssätt. Utvecklingsområden som har identifierats är behovet av att arbeta med tydliggörande lärmiljöer och arbetssätt, behov av stöd i att strukturera dagen och att implementera och att stärka arbetet med bildstöd på förskolorna generellt och för enskilda barn.

Ett barnhälsoteam har bildats som arbetar mot samtliga av förvaltningens förskolor. Fokus för teamet är på alla barns hälsa och välbefinnande, barn i behov av särskilt stöd, kompensatoriska insatser, likabehandling och tillgänglig lärmiljö. Barnhälsoteamet gör bland annat en sammanfattande analys av barnhälsokonferenserna och enheternas ansökningar om tilläggsbelopp, handlingsplaner och planering av enhetens barnhälsoarbete. Under hösten har teamet genomfört barnhälsokonferenser med alla enheter. Barnhälsokonferenserna är en del av den kvalitativa uppföljningen på både organisations-, grupp- och individnivå som syftar till att stärka arbetet med barnhälsa utifrån ett främjande och förebyggande perspektiv.

Under kvalitetsdialogen i december utvärderades de genomförda barnhälsokonferenserna. Framgångsfaktorer som har identifierats är hela arbetslagets deltagande vid handledning, att en ledningsfunktion är med under handledningen och kan följa upp det fortsatta utvecklingsarbetet samt att arbetssättet skapar utrymme för kollegialt utbyte. Av de 52 inkomna ansökningarna om handledning avser de främst socialt samspel i barngrupper, utmaningar hos enskilt barn eller barngrupp, språkstörningar eller stöd i att skriva kartläggningar och handlingsplaner. En övervägande majoritet av ansökningarna om tilläggsbelopp för särskilt stöd gäller pojkar, vilket föranlett en diskussion om vad det beror på och om något behöver förändras i förhållningssätt och förväntningar.

Förebyggande och främjande arbetssätt

Arbetet med att stärka barns uppväxtvillkor i samverkan med socialtjänsten fortgår och har resulterat i fokusområden och aktiviteter för samverkan. En arbetsgrupp har tillsatts med uppdrag att ta fram en plan för detta arbete. En enkätundersökning har genomförts för att kartlägga ett nuläge avseende kunskap och behov kring anmälningsplikt och kunskap om barn som far illa.

Det nybildade barnhälsoteamet är en viktig del av det förebyggande och främjande arbetssättet. Teamet består av tre specialpedagoger och en utvecklingsledare. Teamet erbjuder specialpedagogisk handledning samt handledning, coaching och rådgivande samtal för andra ärenden än de med specialpedagogisk karaktär. Exempelvis för att utveckla arbetet i ett arbetslag eller stötta ledningsgrupper eller arbetsplatsledare i olika situationer. Barnhälsoteamet leder insatser i både det språkutvecklande arbetet samt arbetet kring att främja likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer. Barnhälsoteamet ansvarar även för planering och genomförande av kompetensutvecklingsinsatser och uppföljning av dessa. Teamet samordnar kontakten med andra aktörer så som habilitering, vårdaktörer, skola och socialtjänst och deltar vid behov vid svåra samtal med vårdnadshavare.

Agenda 2030 och mänskliga rättigheter

Förvaltningens förskolor har ett stort fokus på de tre hållbarhetsdimensionerna, social-, ekologisk- och ekonomisk hållbarhet. Förskolorna använder till stor del återbruk- och naturmaterial i skapandet med barnen och planerar för aktiviteter som skapar förståelse för miljö- och hållbarhet. Demokratiska värden genomsyrar utbildningen. Leken är en viktig del där barnen får utveckla sin samarbets- och förhandlingsförmåga. Förskolorna arbetar med att stärka barnens förståelse för olikheter och olika åsikter genom aktiviteter för att ge barnen demokratiska erfarenheter.

Reviderade rutiner för kränkande särbehandling har implementerats som ett led i att stärka förskolornas likabehandlingsarbete. Genom att systematiskt anmäla, utreda och följa upp ärenden om kränkande behandling ges förskolorna förutsättningar att kartlägga vilka fokusområden och aktiva åtgärder som ska ligga till grund i likabehandlingsarbetet. En workshop har genomförts tillsammans med rektorer och biträdande rektorer. Förvaltningen har noterat att antalet anmälda ärenden har ökat vilket vittnar om en ökad medvetenhet för processen. Analys och uppföljning av ärenden ligger till grund för ett fortsatt arbete med förskolans systematiska kvalitetsarbete.

Förskoleavdelningen har utvecklat och förbättrat rutinen kring klagomålshantering. För att säkerställa att rutiner följs på förskolorna kommer uppföljningar att genomföras.

För att säkerställa att skollagen följs och likvärdighet uppnås i arbetet med barn i behov av särskilt stöd har en övergripande analys av fördelning av resurser och insatser genomförts. Under hösten visade analysen att förskolorna ansöker om tilläggsbelopp för pojkar i betydligt högre utsträckning än flickor. 73 procent av alla ansökningar avser pojkar och 27 procent avser flickor. Förskolan kommer att fortsätta arbetet och diskussionen ur ett normkritiskt perspektiv avseende vilka förväntningar som finns på barnen utifrån deras kön.

Goda exempel

- En ny plan för det systematiska kvalitetsarbetet från huvudmannanivå till arbetslagsnivå har tagits fram i syfte att stärka analysen av utbildningen och undervisningens effekter.
- Nya rutiner för anmälan, utredning och uppföljning av kränkande särbehandling har tagits fram för en sammanhållen och likställig hantering i kvalitets- och utvecklingsarbetet.
- Nya rutiner för synpunkter och klagomål på utbildningen har tagits fram.
- Nya rutiner för övergången mellan förskola och skola har tagits fram med det särskilda syftet att skapa förståelse för verksamhetsformernas språkutvecklande arbetssätt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	34,3 %	0,9 %	32,7 %		33 %	33 %	VB 2023
  Antal barn per grupp	15,2 barn/avd.				15	15	VB 2023
Analys							
Utfallet bör relateras till att barnens tillhörighet i en grupp och att antal förskolebarn per anställd varierar under barnens dag i förskolan.							
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,88 st				4,9	4,9	VB 2023
  Förskollärartäthet	15,7 st				15,5 st	15,5	VB 2023
Analys							
Förskolornas arbetssätt innebär att barnen befinner sig i mindre grupper under större delen av dagen. Avvikelsen beror delvis på att det finns utmaningar i att ha en budget i balans och upprätthålla små barngrupper och samtidigt ha en hög andel förskollärare. Förskollärartäthet följdes inte som indikator 2022 varpå historisk uppföljning inte är möjlig i nuläget.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra elevhälsans organisation för förskola, grundskola och gymnasieskola, samt utreda möjligheten att införa nyckeltal för elevhälsan	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Förvaltningen har inte varit delaktig i uppdraget.			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvrdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga ystorablekar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.2.1 Förskolan är en demokratisk mötesplats där alla barn leker, lär och utvecklas

 Uppfylls helt

Beskrivning

Undervisningen i nämndens förskolor är av hög pedagogisk kvalitet. Alla barngrupper leds av en förskollärare som ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla undervisningen. Förskolorna stimulerar och utvecklar barnens språk, i såväl svenska som andra modersmål. Förskolornas pedagogiska lärmiljöer stimulerar och uppmuntrar till utveckling och lärande utifrån uppdrag i läroplanen.

Barnen får ta del av kultur, både genom eget skapande och genom professionella kulturaktörer. Förskolan stärker sitt arbete med demokratiska förhållnings- och handlingssätt, bland annat genom att ha ett normmedvetet förhållningssätt, att uppmuntra till ett utforskande lärande och att genom att sätta dialogen i centrum ge barnen inflytande och delaktighet i utbildningen.

Öppna förskolan erbjuder en pedagogisk verksamhet som är rolig och stimulerande för barnen och där familjer kan få råd och stöd i föräldrarollen.

Förväntat resultat

Utbildningen i förskolan uppmuntrar till lek och ger den ledning och stimulans barnen behöver för att kunna nå så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	-------------------	--------	----------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som har individuell dokumentation i skolplattformen	100 %				100		2023
 Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sitt språk	88,5 %				84 %		2023
 Andel vårdnadshavare som upplever att deras barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs	74 %				71 %		2023

Nämndmål: 1.2.2 Förskolan främjar alla barns trygghet, hälsa och välbefinnande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolorna arbetar kompensatoriskt för att främja likvärdiga livschanser och ge alla barn det stöd de behöver för att främja såväl trygghet som personlig utveckling. Alla barn är delaktiga och har inflytande över utbildningen. Förskolorna säkerställer att utbildningen anpassas efter barns individuella behov. Medarbetare inom förskolan har kompetens för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Samverkan med vårdnadshavare och skola är god och främjar likvärdiga livschanser. Öppna förskolan erbjuder föräldrastödsprogrammet ABC för barn 0-2 år. Förvaltningen upplyser vårdnadshavare om förskolans syfte och barns rätt till förskola samt reserverar plats i förskola från det år barnet fyller tre år.

Förväntat resultat

Alla barn, utifrån sina förutsättningar, möter en trygg och god miljö där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda vårdnadshavare som upplever att den pedagogiska miljön i barnens förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande	90	100			87		2023
 Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn känner sig trygg på förskolan	91				89		VB 2023

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppfyllts.

Behov av stöd uppmärksammas tidigt och stöd erbjuds utifrån varje persons specifika situation

Barn som far illa eller som riskerar att utvecklas ogynnsamt ska få skydd och stöd. Genom orosanmälningar från bland annat förskolor och skolor kan förvaltningen tidigt få kännedom om dessa barn. Under året har skolor och förskolor, oavsett huvudman, bjudits in till anmälningsseminarier om socialtjänstens hantering av orosanmälningar. Totalt har sju anmälningsseminarier genomförts. Vid höstens seminarier deltog förvaltningens familjebehandlare för att informera om råd- och stöd.

Förvaltningen har beviljats lokala utvecklingsmedel, LUM, för att genomföra en särskild satsning med målet att återföra minderåriga EU-medborgare som vistas i en gatumiljö, till en stadigvarande hemvist hos sina vårdnadshavare. Syftet är att minska de ungas risk för utsatthet och bristande omsorg. Projektet har under det första året arbetat fram ett handläggarstöd för medarbetare som kommer i kontakt med barn som är EU-medborgare utan uppehållsrätt. Samverkan har skett med stadens EU-team, ungdomsjouren, socialjouren, regionkoordinator för människohandel och prostitution samt Rumänska ambassaden och Utrikesdepartementet.

Under året har en socialsekreterare varit stationerad i polishuset för polisområde city. Satsningen görs i samverkan med Kungsholmens stadsdelsförvaltning i syfte att stärka samverkan mellan socialtjänst och polis med särskilt fokus på unga.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning har erbjudits individuellt stöd som syftar till att ge den enskilde jämlika möjligheter till trygghet, självständighet och delaktighet i samhällslivet. Förvaltningen har, så långt som det varit möjligt, erbjudit den enskilde att själv välja eller påverka utförandet av insatsen och val av utförare. För att säkerställa likställighet över staden har förvaltningen deltagit i den stadsgemensamma uppföljningen av insatserna ledsagning, ledsagarservice och biträde av kontaktperson.

I samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen har enskilda erbjudits att ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser såsom iWork och Alfa i syfte att få stöd i att komma ut i arbetslivet. Vid tillsättning av feriejobb har ungdomar med funktionsnedsättning och med sociala skäl fortsatt varit en prioriterad målgrupp.

Personer som bor i LSS-boende har erbjudits gratis gym- och simhallskort. Utifrån den enskildes önskemål har personal fungerat som stöd vid fritids- och kulturaktiviteter. Under året har förvaltningens socialpsykiatriska utförarenhet erhållit utvecklingsmedel från

socialförvaltningen i syfte att stärka arbetet med fysisk aktivitet vid boenden. Medlen har bland annat nyttjats till att köpa in träningscyklar samt årskort till Skansen och bowling. Genom samverkan med Kungsholmens stadsdelsförvaltning har fritidsverksamheten Tre Liljor för unga med funktionsnedsättning erbjudits.

Nämndens LSS-bostäder har fortsatt arbetet med implementering av Pedagogiskt ramverk. Arbetssättet har bidragit till att stärka medarbetarnas kompetens och kunskap gällande olika typer av funktionsnedsättningar, tydliggörande pedagogik och lågaffektivt bemötande. Syftet är att skapa förutsättningar för medarbetare att anpassa sitt förhållningssätt utifrån brukarens behov och bidra till att öka tryggheten. Efter bildandet av den nya förvaltningen har ett arbete med att införa arbetssättet inom alla boenden inletts. Det kommer att fortgå under 2024.

Vid daglig verksamhet Sabbatsberg har brukare erbjudits meningsfull sysselsättning i form av caféverksamhet med aktiviteter för personer som får stöd av LSS och som har, eller ska gå, i pension. Satsningen, som testades under sommaren, visade sig falla väl ut och verksamheten har införlivats i ordinarie verksamhet.

Personer med funktionsnedsättning har erbjudits stöd i att använda digitala verktyg genom förvaltningens it-stödjare som erbjudit drop in-besök en dag i veckan. Den som besökt de öppna träfflokalerna, deltagit i daglig verksamhet eller som bor i en gruppboende har haft möjlighet att få stöd av personalen att använda digital teknik. Förvaltningen kommer under 2024 att arbeta för att göra it-stödjaren känd inom målgruppen så att fler kan nå av tjänsten.

Under året har personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa, också kallat Peer Support, arbetat i stödboendet på Bo Bergmans gata och vid träffverksamheten Startpunkten i Hjorthagen. Det har bidragit till en upplevd ökad trygghet och sammanhållning bland brukarna. Genom Peer support har förutsättningarna för ett stärkt brukarperspektiv ökat.

Verksamheten Personligt ombud erbjuder stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv genom bland annat stöd vid myndighetskontakter. Under året har verksamheten noterat en ökning av antalet personer med insats boendestöd som också söker stöd hos Personligt ombud. De bakomliggande orsakerna till detta kommer att behöva följas upp i syfte att belysa eventuella systembrister.

Förvaltningen har under året arbetat med att tillgängliggöra insatser, stöd och kommunikation till personer med funktionsnedsättning samt skapa former för delaktighet på system-, verksamhets- och individnivå. En viktig del av detta är förvaltningens samverkan med stadsdelsnämndens pensionärsråd där frågor som berör målgruppen och verksamhetsutveckling samverkas löpande med rådets representanter. På verksamhetsnivå har verksamheterna arbetat med att implementera olika arbetssätt som gör den äldre delaktig i verksamhetens planering och utveckling. Exempelvis har förvaltningen arbetat med trivselsråd i samverkan med seniorboenden i stadsdelsområdet samt samverkat med fastighetsägare med syfte att anpassa närmiljön i anslutning till vård- och omsorgsboendena. På individnivå har bland annat hemtjänstheten och vård- och omsorgsboenden arbetat med att utveckla dokumentationen och genomförandeplanen så att den i högre utsträckning utgår från den äldres perspektiv. Inom beställarområdet har ett arbete genomförts med syfte att vidareutveckla stödet, kommunikationen och informationen till personer med kognitiv

sjukdom genom implementering av en checklista från Svenskt demenscentrum samt vidareutbildning till medarbetare som ett led i stjärnmärkningen.

Förvaltningens förskolor säkerställer att alla barn får det stöd de behöver i förskolan. I förskolan finns upparbetade rutiner för att säkerställa att barn med funktionsnedsättningar och med behov av särskilt stöd ges stöd utifrån individuella förutsättningar och förskolans kompensatoriska uppdrag. Förskoleavdelningens centralt placerade specialpedagoger har en viktig roll i detta arbete. Förskolans miljöer ska vara inkluderande utifrån individuella förutsättningar och funktionsförmåga för att ge alla barn likvärdig tillgång till lärande och utveckling.

Personer i relationer där våld förekommer uppmärksammas och får stöd

Förvaltningens arbete med att uppmärksamma och erbjuda stöd till våldsutsatta och våldsutövare har utgått från stadens program mot våld i nära relationer.

Genom Relationsvårdscentrum innerstaden, RVCI, har vuxna våldsutsatta och våldsutövare fått samtalsstöd. Sedan ett par år tillbaka kan även barn vars förälder har en samtalskontakt vid RVCI erbjudas samtalsstöd. För 2023 har RVCI rapporterat om en ökning av det totala antalet ärenden med cirka 15 procent jämfört med föregående år. Ökningen bedöms vara ett resultat av att verksamheten efter fem år är väletablerad och känd, i kombination av olika kampanjer med fokus på våld i nära relation samt ett samhällsklimat där våld i nära relation kan uppmärksammas utan skuldbeläggande. Definitionen av våld har även breddats, vilket märks i inflödet av ärenden. Begreppet gaslightning som uppmärksammats i bland annat media har refererats till av flera som kontaktar RVCI.

Antalet vuxna våldsutövare som inlett en samtalskontakt har dock minskat jämfört med 2022. Arbetet med att motivera våldsutövare att söka stöd har fortgått bland annat genom samverkan mellan RVCI och stadsdelsförvaltningarnas familj- och vuxenenheter.

Samverkan med Region Stockholm och andra myndigheter

Samverkan har under året skett med Region Stockholm i syfte att hitta gemensamma arbetsätt för en omställning till god och nära vård med utgångspunkt i den äldres behov. Ett viktigt led i förvaltningens arbete har varit att stärka samverkan mellan nämndens verksamheter och den regionala primärvården genom gällande samverkansöverenskommelse. Förvaltningen deltar tillsammans med primärvården i nätverket för arbetet med personcentrerad vård för personer med demenssjukdom och kognitiv svikt. Vidare har flera samverkansmöten genomförts med regionens öppen- och slutenvård i syfte att stärka gemensamma arbetsätt för att främja en trygg utskrivning för personer med kognitiv sjukdom.

Omställningen till en god och nära vård och omsorg rör förutom äldreomsorgen även socialtjänst och förskola. Förvaltningen har inrättat en förvaltningsövergripande arbetsgrupp som kommer att samordna och driva på omställningen utifrån stadens kommande handlingsplan.

Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd sker utifrån stadens överenskommelse med Region Stockholm, BUS. I samverkan ingår socialtjänst, förskola, skola samt vårdgivare inom Region Stockholm. Under perioden har arbetet med att implementera stadens nya struktur för

samverkan resulterat i en lokal handlingsplan med gemensamma utvecklingsfrågor för arbetet framöver.

Barn och vuxna med behov av ett samordnat stöd från socialtjänst och hälso- och sjukvården har erbjudits en samordnad individuell plan, SIP. Förvaltningens SIP-samordnare, som delas med Kungsholmens stadsdelsförvaltning, har fortsatt arbetet med att utveckla samverkan med skola, förskola och vårdgivare i syfte att skapa en helhetssyn kring barns situation. Samordningen syftar också till att öka antalet SIP-möten och att öka barns delaktighet i dessa möten.

Förvaltningen har under året arbetat för att utveckla och stärka samverkan mellan förskola och socialtjänst. Fokus har varit på att skapa systematik och en tydligare utvärdering av genomförda insatser. En gemensam samverkansplan mellan avdelningarna har påbörjats som ska systematisera samverkan och genom väl utvalda fokusområden resultera i aktiviteter.

En sammanställning har gjorts av Socialstyrelsens nationella kartläggning kring barn som far illa eller riskerar att fara illa, för att på så sätt kunna urskilja nationella trender som bör beaktas i planen. Förvaltningen har genomfört en enkätundersökning för att kartlägga behov hos förskolans personal kopplat till anmälningsskyldigheten och förmågan att se och upptäcka barn som far illa eller riskerar att fara illa. Detta tillsammans med statistiska underlag kring orosanmälningar rörande barn inom stadsdelsområdet har lett fram till fyra fokusområden för det fortsatta arbetet. Varje fokusområde har aktiviteter som kommer att omsättas i ett årshjul för samverkan mellan förskola och socialtjänst med en tydlig översikt av vad som sker när, vem som ansvarar för insatsen och en tillhörande plan för uppföljning och utvärdering.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Arbetet med att ge individanpassat stöd mot ett självständigt liv samt samarbetet med Peer support bidrar till mål 10, Minskad ojämlikhet. Samordnade individuella planer mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården bidrar till mål 3, God hälsa och välbefinnande. För att sträva mot mål 4, God utbildning för alla, sker samverkan mellan socialtjänst, skola och förskola.

Flera av socialtjänstens verksamheter är hbtq-diplomerade.

Arbetet med att stärka barns rätt till delaktighet och möjlighet att uttrycka sina åsikter har fortgått. Arbetet följs bland annat upp genom att löpande följa utfallet på indikatorn som avser mäta barns delaktighet i sin egen utredning. I samtal med barn används bildstöd som ett av flera verktyg. Modellen bidrar till delaktighet genom att underlätta för barnet att komma till tals och förstå vad som har inträffat i familjen. För barn som är placerade utanför hemmet har enkätverktyget Viewpoint använts. Utifrån barnets svar anpassas innehållet i mötet med socialsekreteraren.

Goda exempel

- Inom dagliga verksamheten Sabbatsberg har en ny grupp startats. I deltagarnas arbetsuppgifter ingår att dela ut internpost inom nämndens utförarenhet LSS.
- Inom ramen för det prioriterade området Särskilt utsatta och sårbara brottsoffer har representanter från lokalpolisområdet informerat medarbetare inom utförarenheten

LSS om hur de kan bidra till att förebygga och förhindra att brukare utsätts för bedrägeribrott.

- Förvaltningens familjerätt har bidragit i arbetet med att revidera stadens mall för vårdnad-, boende och umgängesutredningar utifrån arbetet med att tillämpa barnkonventionen i praktiken.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning 	20,9 %	21,6 %	20 %		24 %	24 %	VB 2023
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering 	90 %	92 %	89 %		90 %	öka	2023
Analys Årsmålet nås och utfallet var högre än stadens genomsnitt på 85 procent. Indikatorn baseras på 204 svar. Svarefrekvensen var 43 procent.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering 	87 %	89 %	87 %		90 %	öka	2023
Analys Årsmålet nås delvis. Utfallet var det samma som stadens snitt. Indikatorn baseras på 179 svar. Svarefrekvensen var 33 procent. Frågan kommer att följas upp i samband med individuella uppföljningar av insats.							
  Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning) 	87 %	89 %	85 %		80 %	80 %	2023
Analys Årsmålet nås och utfallet var högre än stadens genomsnitt på 86 procent. Indikatorn baseras på 213 svar. Svarefrekvensen var 45 procent.							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning) 	91 %	90 %	92 %		90 %	90 %	2023
Analys Årsmålet nås och utfallet var högre än stadens genomsnitt på 90 procent. Indikatorn baseras på 211 svar. Svarefrekvensen var 45 procent.							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning) 	83 %	83 %	83 %		79 %	79 %	2023
Analys							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Årsmålet nås och utfallet var högre än stadens genomsnitt på 82 procent. Indikatorn baseras på 211 svar. Svarsfrekvensen var 60 procent.							
  ♀ Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	78,43 %	82,35 %	75 %		80 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Årsmålet nås delvis. Utfallet är högre än stadens genomsnitt som var 77 procent. Indikatorn baseras på 51 svar där 40 personer svarade att deras situation förbättrats och 11 personer att den var oförändrad.							
  ♀ Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	85,29	84 %	87,5 %		80 %	Tas fram av nämnd	2023
  ♀ Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	87,5 %		88		70 %	Tas fram av nämnd	2023
  ♀ Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	55,56	45,45 %	71,43 %		75 %	75 %	VB 2023
Analys Under perioden har arton barn omfattats av målgruppen för indikatorn. Underlaget ska ses med viss reservation då det baseras på en manuell kartläggning. Placerade barns skolgång är prioriterad och följs upp kontinuerligt, målet är att barnet ska slutföra grundskolan med behörighet att söka gymnasieutbildning. Vid behov tar ansvarig socialsekreterare initiativ till ett SIP-möte med skolan. För att indikatorn ska anses uppfylld ska samtliga kärnämnen i skolan vara godkända. För barn med särskilda svårigheter kan skolan göra bedömningen att det, under en period, finns skäl att barnet inte ska läsa samtliga ämnen. Barn som är godkända i de ämnen som anges i barnets individuella plan räknas som godkända i underlaget till indikatorn							
  Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	62,41	60,23 %	64,71 %		60 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
  ♀ Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	88 %	73 %		87 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Årsmålet nås delvis men är högre än stadens snitt som var 75 procent. På grund av ny organisation sedan 1 juli 2023 saknas jämförelse med föregående år. Indikatorn baseras på 66 svar. Svarsfrekvens på enkäten var 31 procent. Frågan om trygghet kommer att följas upp i samband med individuell uppföljning av insatsen.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
sjukvården inom socialpsykiatriens bostäder med särskild service från den 1 januari 2024			
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet	2023-01-01	2023-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.3.1. Invånare lever ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens förebyggande arbete inriktas på att bibehålla och stärka funktioner, motverka risk för fysisk och psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet, suicid, och utanförskap.

Förvaltningen har en god samverkan mellan förskolan, skolan, fält- och fritidsenheten, de öppna verksamheterna, socialtjänsten, äldreomsorgen, Polismyndigheten och Region Stockholm. Förvaltningens förskolor arbetar förebyggande, bland annat genom att uppmärksamma barn som har behov av utökat stöd eller som riskerar att fara illa och har ett nära samarbete med socialtjänsten.

Förvaltningen arbetar för att barn och ungdomar ska få sina grundläggande behov tillgodosedda genom trygga och stabila uppväxtförhållande och förutsättningar som gynnar deras utveckling. Arbetet fokuseras på de mest utsatta barnen vars familjer kan behöva stöd för att tillgodose barnens behov eller där barnen i vissa fall behöver skydd för att inte skadas i sin utveckling. Arbetet utgår från att alltid ha barnet i fokus och bidra till en positiv skillnad för de barn som behöver socialtjänstens stöd.

Genom upprättande av en samordnad individuell plan (SIP), samordnas insatser och stöd utifrån den enskildas behov oberoende av huvudman.

Förvaltningen arbetar utifrån Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024 och de situationer som anhöriga kan befinna sig i för att kunna vägleda och informera om stödinsatser.

Förvaltningen ger stöd till våldsutsatta genom att arbeta enligt stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation. Samverkan sker mellan förvaltningens enheter och med relationsvårdscentrum i innerstaden (RVCI) och andra viktiga intressenter såsom exempelvis förskola och skola. Ett utvecklingsarbete ska genomföras för att nå och stötta våldsutsatta med särskild sårbarhet.

Personer med omfattande psykisk funktionsnedsättning som behöver stöd i kontakt med myndigheter stöd kan få stöd genom personligt ombud.

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Erbjudna insatser är av hög kvalitet som bygger på evidensbaserade metoder. Enskilda ska vara delaktiga i utredningsförfarandet och vara delaktiga i hur insatsen utformas.

Förvaltningens medarbetare är väl förtrodda med program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023. Genom att använda AKK, Alternativ och Kompletterande Kommunikation ökar människors möjlighet att uttrycka sina behov av stöd, tillgodogöra sig stödet på bästa sätt och kunna vara delaktiga.

Förväntat resultat

Behov av stöd uppmärksammas tidigt och stöd erbjuds utifrån varje persons specifika situation.

Personer i behov av stöd får insatser och ett bemötande som stärker förmågan till ett självständigt liv. Genom förebyggande arbete med barn och unga vuxna kan långvarig psykisk ohälsa undvikas.

Socialtjänsten når utsatta barn, unga och vuxna i ett så tidigt skede som möjligt. Barn som far illa, eller riskerar att fara illa, uppmärksammas tidigt och samverkan sker mellan socialtjänst och förvaltningens övriga verksamheter samt skolor, Region Stockholm och Polismyndigheten.

Personer med funktionsnedsättning får stöd till en fungerande vardag, en hållbar boendesituation och en meningsfull sysselsättning. Personer som har svårigheter att uttrycka sig erbjuds anpassad kommunikation eller kognitivt stöd.

Anhörigas livssituation uppmärksammas i verksamheterna och stödinsatser erbjuds för att förebygga ohälsa.

Personer utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål, sexuellt våld oberoende relation samt sex mot ersättning, erbjuds individuellt utformade stödinsatser. Våldsutövare erbjuds individuellt anpassat stöd för att bryta sitt beteende.

Genom budget- och skuldrådgivning ges invånarna stöd för att uppnå en balanserad vardagsekonomi och förbättring av sin skuldsituation.

Insatser via personligt ombud ökar möjligheten för ett självständigt liv för personer med psykiskt funktionsnedsättning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel våldsutsatta där målet med insats från Relationsvåldscentrum (RVCI) uppnåtts	72,73 %	75	73	63,74 %	70 %		2023
Analys Det är fler män än kvinnor som uppnått målet med insats från RVC. Detta kan bland annat förklaras av att våldsutsatta kvinnor i högre utsträckning behöver flytta på sig geografiskt under uppbrottsprocessen än våldsutsatta män eftersom kvinnor oftare är utsatta för ett farligt våld. Det gör att måluppfyllelsen blir lägre för kvinnor eftersom det blir ett bortfall som beror på flytt, skyddsplacering osv. En annan förklaring skulle kunna vara att det är svårare för män att söka hjälp på grund av skam osv och att motivationen därför är hög att genomföra behandlingen hos dem som tar steget att söka hjälp.							
 Andel våldsutövare där målet med insats från Relationsvåldscentrum innerstaden (RVCI) uppnåtts	68,18 %	70	50	73,68 %	70 %		2023
Analys							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Årsmålet uppnås delvis. Av det totala antalet våldsutövare var 20 män och två kvinnor. 14 av 20 män uppnådde målet med insatsen vilket motsvarar 70 procent medan 1 av 2 kvinnor uppnådde målet med insatsen. En återkommande orsak till att målet med insatsen inte uppnås är att våldsutövare avbryter insatsen och inte vill kännas vid sitt våldsutövande. Verksamheten fortsätter att prioritera arbetet med att motivera våldsutövare till att genomföra behandling.							
 ♀	Antal våldsutövare i en nära relation eller i en hederskontext som har kontakt med Relationsvårdscentrum	4	3	1	4		VB 2023
<p>Analys</p> <p>Då våldsutövare utgör en alltför liten andel av RVC:s totala antal klienter är arbetet med att motivera våldsutövare ständigt pågående. Våldsutövare är en målgrupp som generellt sett är svår att nå då skam och skuld försvårar hjälpsökandet. Det är därför av vikt att RVC har god kontakt och samverkan med andra samhällsaktörer som kan möta våldsutövare. Detta kan vara övriga delar inom socialtjänsten, Region, polis samt övriga verksamheter som möter våldsutövare, så att de kan hänvisa våldsutövare till RVC.</p> <p>Utifrån detta har RVC i under hösten besökt samtliga stadsdelars barn- och ungdomsgrupper och kommer under följande år fortsätta samverkan med polis, RVT samt BoU med särskilt fokus på våldsutövare. Parallellt med detta är en av RVC:s medarbetare föreläsare tillsammans med socialförvaltningen med fokus på att bemöta våldsutövare och informera om stöd och behandling. Vidare är RVC i implementeringen av de arbetsmetoder som tas från projektet IGOR samt Islandsmodellen. Arbetet med att få fler våldsutövare att ta emot insatser inom ramen för RVC kommer att fortsätta och intensifieras under kommande år.</p>							

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls. Bedömningen grundas på att tre av tio KF-indikatorer uppnås helt, sju uppnås delvis samt att underliggande nämndmål bedömts ha uppfyllts.

I bedömningen av måluppfyllelsen har förvaltningen gjort en samlad avvägning och analys av utfallen på indikatorerna från Socialstyrelsens och stadens enkätundersökningar, exploateringskontorets Medborgarpanel, Tietos och förvaltningens egna mätningar av personalkontinuiteten inom hemtjänsten samt de kvalitetsuppföljningar på individnivå som äldreomsorgen genomfört. Förvaltningen har också vägt in verksamheternas arbete med de prioriterade områdena under året. Utifrån detta gör förvaltningen bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts under året.

Fyra av tio indikatorer under verksamhetsområdesmålet avser resultat från Socialstyrelsens enkätundersökning ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?”. Undersökningen skickas till personer 65 år och äldre som bor i ordinärt boende med stöd av hemtjänst eller som bor på särskilt boende för äldre. I år genomfördes undersökningen från mars till maj. Svarsfrekvensen för undersökningen inom hemtjänsten är 57 procent och för särskilt boende 44 procent. Den låga svarsfrekvensen försvårar arbetet med att analysera och bedöma dess resultat. På de indikatorer som rör nöjdheten med hemtjänst ligger det samlade resultatet, som avser både kommunala och privata utförare, under de satta årsmålen men i stort sett på

samma nivå som resultaten för riket och för Stockholms stad. För de två som avser nöjdheten med vård- och omsorgsboende ligger resultaten under såväl årsmål som resultat för riket och Stockholms stad. Förvaltningen har dialog med de verksamheter som har lågt resultat för att tillsammans ta fram åtgärder för att öka nöjdheten.

Handlingsplan för en Äldrevänlig stad

Förvaltningens arbete med ett äldrevänligt stadsdelsområde syftar till främja de äldres möjlighet till ett aktivt och självständigt liv med en tillvaro som präglas av trygghet, värdighet, delaktighet och självbestämmande. Under 2023 har arbetet särskilt fokuserats på samverkan med Region Stockholm och andra viktiga aktörer, information och kommunikation med de äldre, stöd och insatser för att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet och social isolering samt förvaltningens hälsofrämjande arbete med de äldre.

Ytterligare en viktig del i förvaltningens arbete med ett äldrevänligt stadsdelsområde är att fortsätta utveckla kompetensen bland medarbetare inom äldreomsorgen. Prioriterade områden för kompetensutveckling under året har bland annat varit demens och den personcentrerade vård- och omsorgen, psykisk hälsa, språk och dokumentation samt kompetensstegen för undersköterskor. Arbetet med kompetensutveckling beskrivs närmre under verksamhetsområdesmål 3.4 "Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb".

Förebyggande arbete och social inkludering

Förvaltningen har under 2023 arbetat med att erbjuda aktiviteter, kultur och social samvaro för äldre på träffpunkter, hemtjänst, dagverksamheter samt på vård- och omsorgsboenden i egen regi. Nämndens dagverksamheter har fortsatt att erbjuda dagliga aktiviteter i syfte att bidra till social aktivering och stimulans för gästerna. Under året har aktivitetsutbudet vidareutvecklats tillsammans med dagverksamheternas gäster i syfte att främja en meningsfull vardag för deltagarna.

Nämndens träffpunkter har under året arbetat med att följa upp antal besökare och kan notera en generell höjning, framförallt på Vasaträffen där antalet besökare ökat med 40 procent. Träffpunkterna arbetar för att i dialog med besökarna, och i samarbete med varandra, vidareutveckla aktivitetsutbudet och för att nå ut till fler seniorer i stadsdelsområdet. För att sprida information om nämndens hälsofrämjande verksamhet och träffpunkter har verksamheter under året genomfört olika informationsinsatser. Som komplement till aktiviteter på träffpunkter har Vasaträffen även genomfört utåtriktade "aktiviteter på stan", exempelvis parkvandringar, besök på Spårvägmuseet, konserthuset, stadsbiblioteket, stadsarkivet samt promenader med fika. Under året har ett flertal mycket uppskattade bussresor anordnats. Under sommaren har resorna gått till bland annat Mariefred, Dalarö, Trosa, Norrtälje och Sigtuna och under hösten till Taxinge julmarknad. Ett flertal utflykter har också genomförts, bland annat till stadsarkivet och till Globen.

Träffpunkterna har under året samverkat med externa aktörer, bland annat med GIH-badet kring träning för seniorer.

För att bidra till trivsel, sammanhang och motverka upplevelsen av ofrivillig ensamhet har äldre på vård- och omsorgsboenden erbjudits daglig utevistelse och olika aktiviteter, både

individuellt och i grupp. Vård- och omsorgsboendet Väderkvarnen har exempelvis under året implementerat ett aktivitetsschema för att på ett tydligare sätt kartlägga befintliga aktiviteter och informera de äldre och deras anhöriga löpande om återkommande och om nya aktiviteter. Satsningen avseende besökshund på vård- och omsorgsboenden i egen regi har fortgått enligt plan. Nämndens vård- och omsorgsboenden har under året haft samarbete med Seniorglädje som genomfört aktiviteter tillsammans med de äldre.

För att stärka medarbetarnas kunskap om psykisk ohälsa har förvaltningen, i enlighet med stadens handlingsplan för suicidprevention, genomfört olika former av kompetenshöjande insatser. Under hösten har förvaltningen inom ramen för stadens kompetensutvecklingssatsning genomfört satsningar i form av MHFA-utbildningar (Första hjälpen till psykisk hälsa) riktade till medarbetare inom hemtjänst, vård- och omsorgsboende samt dagverksamhet, vilket även beskrivs under rubrik övrigt i rapporten. För att motverka upplevelse av ensamhet och psykisk ohälsa har förvaltningen under året fortsatt samarbetet med Riksförbundet Hjärnkoll kring de uppskattade samtalsgrupperna för äldre, ”Vi pratar om livet”.

Mat och måltider - Matlyftet

Arbetet med mat, måltider och nutrition för att förebygga undernäring, stärka de äldres hälsa och bidra till social samvaro har fortlöpt under året. Förvaltningen har tilldelats medel från stadens satsning Matlyftet. På träffpunkterna har medlen använts för att genomföra dietistföreläsningar och servering av mellanmål i anslutning till olika aktiviteter. På dagverksamheterna har under hösten bland annat temaveckor och "matresor" genomförts. Exempel på genomförda aktiviteter inom Matlyftet på vård- och omsorgsboende är mellanmålsföreläsningar med provsmakning, glassservering, sommarfest med grillning för boende och anhöriga samt anordnande av skördemarknad under hösten. Inom hemtjänstverksamheter har medlen använts bland annat för hösthälsning med choklad till de äldre, matlagningstillfälle eller bakning hemma hos den äldre och gemensam måltidsstund efteråt. Förvaltningen har även anordnat leverans av "julkassar" till de äldre som har pågående stöd från nämndens hemtjänstverksamheter i egen regi. Detta i syfte att arrangera gemensam julmåltid tillsammans med hemtjänstens personal och erbjuda äldre en trevlig måltid med sällskap och socialt innehåll. Totalt har nämndens hemtjänstverksamheter levererat och arrangerat 90 julkassar och satsningen har varit mycket uppskattat av de äldre.

Nämndens vård- och omsorgsboenden har under året arbetat med att utveckla arbetssätt för att förbättra måltidsmiljön. Under hösten har dietistens medverkan i det personcentrerade teamarbetet vidareutvecklats genom framtagande av rutin och arbetssätt. Implementering av diagnoskriterier för undernäring enligt GLIM på särskilt boende för äldre, samt utvärdering framtagen diagnosmall har påbörjats på Rio vård- och omsorgsboende. Målsättningen med GLIM är att identifiera och diagnosticera patienter med undernäring på ett evidensbaserat sätt.

Delaktighet och inflytande

De äldres perspektiv ska vara i fokus för all verksamhetsutveckling inom äldreomsorgen och förvaltningen strävar efter att utveckla olika former och forum för att säkerställa dialog, delaktighet och inflytande. Både på gruppnivå och också på individnivå för de som har insatser från äldreomsorgen.

Ett redan väl etablerat forum för delaktighet och inflytande på gruppnivå är stadsdelsnämndens pensionärsråd. Under hösten har rådet haft tre protokollförda sammanträden och bland annat gett värdefull input till verksamhetsplanen 2024.

Ett annat exempel på dialog på gruppnivå är den enkätundersökning och dialog med äldre som genomfördes i juni 2023 för att vidareutveckla utbudet av öppna aktiviteter inom stadsdelsområdet. Synpunkterna har sammanställts och analyserats tillsammans med träffpunkterna och resultatet kommer att ligga till grund för både planeringen av seniorveckan 2024 men även för utvecklingen av aktivitetsutbudet generellt.

På individnivå arbetar verksamheterna med att stärka inflytande och delaktighet bland annat genom medarbetarkontinuitet, personcentrerat förhållningssätt, genomförandeplaner och kontaktpersoner.

Samtliga kunder inom hemtjänst egen regi har idag en namngiven kontaktperson. Sedan 1 juli 2022 är funktionen fast omsorgskontakt reglerad i socialtjänstlagen och 1 juli 2023 infördes bestämmelser om att funktionen ska vara undersköterska. Hemtjänst i egen regi genomför förflyttningen successivt och med målet att alla kunder på sikt ska ha en fast omsorgskontakt som är undersköterska. Verksamheterna utgår från varje individ och där det idag finns en etablerad och väl fungerande relation görs ingen förändring även om kontaktpersonen idag är vårdbiträde. Nya kunder ges en fast omsorgskontakt som är undersköterska.

Under året har hemtjänsten i egen regi arbetat för att öka medarbetarkontinuiteten, bland annat genom att implementera och vidareutveckla användandet av schemalägningsverktyget Schemas. Förvaltningen ser att utvecklingsarbetet ger resultat och arbetet fortsätter under 2024.

Förvaltningens arbete med att utveckla dokumentationen på individnivå har fortsatt under året. Bland annat har hemtjänstheterna tillsammans med biståndshandläggarna samverkat kring fokusområdet att säkerställa den äldres perspektiv i genomförandeplanerna.

Område biståndsbedömning för äldre har fortsatt arbetet med multiprofessionellt arbetssätt kring demens i samverkan med regionen och som ett led i stjärnmärkningen. Enheternas stjärninstruktörer har arbetat med att implementera metoder och arbetssätt för att tillförsäkra ett fortsatt verksamhetsnära lärande, bland annat kring personcentrerat förhållningssätt av den äldre och anhöriga.

Samverkan och partnerskap

Förvaltningens samverkan med universitet/högskolor och lärosäten gällande verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och arbetsplatsförlagt lärande (APL) har fortgått enligt plan. Norra innerstadens stadsdelsförvaltning är även utsedd till akademisk nod vilket innebär att nämndens verksamheter har ett åtagande som rör studentmottagande, utveckling genom att ta del av forskningsresultat samt löpande samverkan med akademi och med andra externa aktörer. Förvaltningens adjungerad klinisk adjunkt (AKA) är fortsatt en viktig funktion i förvaltningens samverkan med akademien på både övergripande nivå men även kring specifika frågor i verksamheterna.

Förvaltningen har under 2023 tagit emot sjuksköterskestudenter från Sophiahemmet

högskola samt fysioterapeut- respektive arbetsterapeutstudenter från Karolinska institutet. Totalt har förvaltningen tagit emot 43 studenter fördelade på de tre yrkeskategorierna, där cirka hälften är sjuksköterskestudenter. Förvaltningen har under året fokuserat på att få undersköterskor och sjuksköterskor som är handledare att utveckla sin pedagogiska kompetens genom handledarutbildning. Samverkan har även skett kontinuerligt med lärosätena kring riktade insatser för handledare, bland annat har det under året anordnats en inspirationsdag för handledare och gemensamma handledarträffar på Sophiahemmet tillsammans med förvaltningens AKA. Förvaltningen har sett goda effekter av studentmottagandet då arbetet med detta bidragit till kompetens- och kvalitetshöjning i verksamheterna genom att studenterna kommer med nya infallsvinklar och bidrar till verksamheternas utveckling av arbetssätt, teamarbete och arbetsmiljö.

Förvaltningen har under året samverkat med Enskede-Årsta-Vantörs kliniska träningscentrum, KTC Sthlms stad. Syftet med samverkan är att skapa möjligheter för medarbetare att utveckla, träna och fördjupa sina kunskaper i en vårdpedagogisk miljö. För att ytterligare stärka möjligheten till den här typen av kompetensutveckling har förvaltningen under året arbetat med etableringen av ett eget KTC – Metodikum inom Väderkvarnens vård- och omsorgsboende. En förstudie har genomförts och resultatet från den ligger till grund för den fortsatta planeringen av KTC inom Väderkvarnen.

Nämndens träffpunkter och öppna mötesplatser har fortsatt sitt samarbete med närliggande förskolor i syfte att skapa meningsfulla sammanhang där äldre och yngre kan mötas över generationsgränserna. Ungdomsbesöken i förvaltningens verksamheter i samarbete med äldreförvaltningen pausades under året och förvaltningen inväntar fortsatt planering från äldreförvaltningen avseende denna typ av besök.

Samverkan med Region Stockholm i syfte att tillsammans arbeta för en god och nära vård för de äldre har fortsatt under året. Detta beskrivs närmre under verksamhetsområdesmål 1.3 "Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst".

Bostäder och stadsmiljö

Boendeplaneringen har tagits fram i samverkan med innerstadens stadsdelsförvaltningar samt i samråd med pensionärsrådet. Sammanfattningsvis bedömer innerstadens stadsdelsförvaltningar att planerad nybyggnation av vård- och omsorgsboende i innerstaden är osäker och otillräcklig utifrån den prognostiserade demografiska utvecklingen. Alternativ till nybyggnation, kan vara ombyggnationer av befintliga fastigheter och löpande underhåll av befintliga fastigheter med vård- och omsorgsboende, är av vikt. Region innerstaden lyfter även behov av fler seniorbostäder, särskilda platser för åldersgruppen 65-80 år med demenssjukdom samt anpassade insatser för äldre i hemlöshet, psykisk ohälsa eller missbruksproblematik. I boendeplanen lyfts även en stadigt minskande efterfrågan på servicehuslägenheter. Trenden kommer att följas upp i samband med boendeplanen för 2024.

Ytterligare en viktig del i förvaltningens arbete för ett äldrevänligt stadsdelsområde är att fortsätta anpassa stadsmiljön till de äldres behov och önskemål. Arbetet med att tillgängliggöra stadsmiljön i samråd med andra förvaltningar och fastighetsägare har fortsatt enligt planering. Förvaltningen fortsätter att delta i samverkansmöten med Micasa i syfte att framföra synpunkter kring utveckling av miljön i anslutning till vård- och omsorgsboenden

samt ta fram konkreta åtgärder.

Förvaltningens vräkningsförebyggande arbete beskrivs under verksamhetsområdesmål 3.3 "I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med".

Kommunikation och information

En viktig aspekt i arbetet med ett äldrevänligt stadsdelsområde är en aktiv dialog mellan förvaltning och målgruppen. Förvaltningen har deltagit i det stadsövergripande arbetet med att utveckla kommunikationskanalerna med äldre och fortsätter utveckla arbetet och dialogen via nämndens öppna mötesplatser och träffpunkter för seniorer. Arbetet med trivselse råden tillsammans med seniorboenden i stadsdelsområdet har fortgått med fokus på att ta del av önskemål och synpunkter från de äldre samt utveckla medborgardialogen mellan seniorboendena och träffpunkter för äldre.

De öppna mötesplatserna har under året fortsatt med sitt uppsökande arbete med att fånga upp äldre som är ofrivilligt ensamma genom att bland annat tillgängliggöra aktuella aktivitetsprogram i stadens digitala kalendarium. Det påbörjade arbetet med en digital medlemsgrupp har fortsatt och förvaltningen ser ett ökat antal äldre som anmäler sig till medlemsgruppen och tar del av aktivitetsprogrammet digitalt. Förvaltningens arbete att implementera senior.stockholm som sökverktyg för att nå ut till fler äldre inom stadsdelsområdet är genomfört och träffpunkternas aktiviteter och planering är tillgängliga för de äldre via dessa kanaler.

I syfte att nå ut till fler äldre och sprida information om träffpunkterna har verksamheterna deltagit med eget bord på stadens hälsodag på Stadion den 6 september. Träffpunkterna har även i anslutning till detta anordnat en hel hälsovecka 4-8 september med särskilda aktiviteter kopplade till hälsa. Träffpunkterna har skapat konton på Facebook och Instagram för information om bland annat vad som är på gång i verksamheterna, anhörigstöd samt föreläsningar som finns att ta del av. Sociala mediekkanaler får allt större betydelse och spridning i takt med att fler seniorer lär sig digital teknik.

Välfärdsteknik, digitalisering och innovation är prioriterade områden inom äldreomsorgens verksamheter. Arbetet beskrivs under verksamhetsområdesmål 3.1 "Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd".

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Arbetet med mat, måltider och nutrition för att säkerställa näringsbehov och trivsel är kopplat till mål 2, ingen hunger samt mål 3, god hälsa och välbefinnande. Verksamheterna inom äldreomsorgen erbjuder fysiska, sociala och kulturella aktiviteter för att bidra till att äldre får leva ett självständigt liv, bryta social isolering och förebygga psykisk ohälsa, vilket även bidrar till att nå mål 3.

För att bidra till mål 10, minskad ojämlikhet, har biståndsområdet mätt följsamheten till ledorden för att uppnå en rättssäker myndighetsutövning med fokus på klienten.

Förvaltningen har även arbetat med den samverkan med representanter för de nationella minoriteter som etablerats för att så långt som möjligt ge äldre likartade förutsättningar att delta i samhället.

Mål 5, jämställdhet, främjas genom att, där det är möjligt, redovisa och analysera resultat av brukarundersökningar och kvalitetsuppföljningar könsuppdelat för att identifiera omotiverade skillnader och vid behov ta fram åtgärder. Förvaltningen har under året fortsatt sitt arbete med att utveckla aktiviteterna på öppna verksamheter och mötesplatser i syfte att nå ut till fler män. Förvaltningens biståndsbedömning för äldre fortsätter arbetet med jämställdhetsanalyser av utredningar och biståndsbeslut i syfte att identifiera omotiverade skillnader i biståndsbedömningen och åtgärda dessa.

För att bidra till mål 10, Minskad ojämlikhet, har Rio vård- och omsorgsboende arbetat med hbtqi+- diplomering. En enhet på boendet diplomerades 2021 och på ytterligare en enhet diplomerades under 2023. De hälsofrämjande enheterna har samarbete med föreningar för nationella minoriteter och har under året genomfört olika aktiviteter, bland annat "Kom och umgås på finska" och teaterbesök på finska. På Rioträffen finns prenumeration av finska tidskrifter samt tidningen QX.

För att tillgängliggöra aktivitetsprogram för personer med syn och/eller hörsel nedsättning publicerar Hälsofrämjande enheter sina program i På tal om Stockholm.

Goda exempel

- Under december har nämndens hemtjänstverksamheter distribuerat 90 julkassar till äldre. I samband med detta har hemtjänstens personal anordnat gemensam matlagning och middag tillsammans i syfte att fånga upp äldre som är eller riskerar att bli ofrivilligt ensamma och erbjuda social samvaro, samtal och sällskap.
- Under året har förvaltningen anordnat riktade öppna satsningar till de äldre i stadsdelsområdet i form av seniorvecka, hälsovecka och inspirationsdagar vilka har varit uppskattade av de äldre som deltagit i dessa aktiviteter.
- Biståndsområdet har under året stärkt kompetens bland medarbetare i demens genom modellen stjärnmärkt och implementerat nya arbetssätt såsom checklista som tillämpas vid mötet med personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt.
- För att stärka medarbetarnas kunskap om psykisk ohälsa har förvaltningen utbildat 60 medarbetare från hemtjänst, vård- och omsorgsboende och dagverksamhet i modellen MHFA (Första hjälpen till psykisk hälsa). Fokus i arbetet med MHFA är att utveckla kompetensen om olika psykiska sjukdomar och tillstånd samt ge medarbetare verktyg för att bemöta och stödja de äldre till en god psykisk hälsa.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	84,5 %	85 %	84 %		87 %	87 %	2023
Analys Indikatorn avser Socialstyrelsens brukarundersökning 2023 vars resultat redovisas för Normalmalms respektive Östermalms, ovan redovisas sammanräknat utfall. Indikatorn omfattar både privata och kommunala utförare och såväl svarsfrekvens som resultat varierar mellan olika enheter. Resultatet ligger relativt nära det satta årsmålet och i paritet med resultatet för riket, 84 procent, och Stockholms stad, 84 procent.							
  Andel omsorgstagare som	71,5 %	76,5 %	70 %		79 %	79 %	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende							
Analys							
Indikatorn avser Socialstyrelsens brukarundersökning 2023 vars resultat redovisas för Normmalm respektive Östermalm, ovan redovisas sammanräknat utfall. Indikatorn omfattar både privata och kommunala utförare och såväl svarsfrekvens som resultat varierar mellan olika enheter. Det samlade resultatet når inte det satta årsmålet och ligger även under resultatet för riket, 79 procent, och Stockholms stad, 77 procent. Förvaltningen har dialog med de verksamheter som redovisar lågt resultat för att tillsammans ta fram åtgärder för att öka nöjdheten.							
♂ Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	37 %				35 %	Tas fram av nämnd	2023
♂ Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	55 %				65 %	65 %	2023
Analys							
Indikatorn avser resultat från exploateringskontorets medborgarpanel som genomförts under hösten 2023. Totalt deltog 900 personer från staden, varav 147 från Norra innerstaden, i panelen. Resultatet för staden totalt var 60 procent.							
♂ Andel äldre som anger att de känner till stadsdelens aktivitetscenter och mötesplatser	66 %				30 %	Tas fram av nämnd	2023
♂ Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	69 %				65 %	Tas fram av nämnd	2023
♂ Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	97 %	93 %	100 %		100 %	93 %	2023
Analys							
Indikatorn avser stadens brukarundersökning för dagverksamhet som genomförts veckorna 13-21. Årsmålet nås inte, men resultatet är högre än KF:s årsmål och resultatet för staden totalt, 94 procent. Svarsfrekvensen för staden totalt är lägre än föregående år vilket gäller även för Norra innerstaden. Totalt svarade 52 personer i Norra innerstaden på undersökningen 2023, varav 31 kvinnor och 21 män. Undersökningens resultat redovisas för Normmalm respektive Östermalm, ovan redovisas sammanräknat utfall. En större andel kvinnor än män anger att de är nöjda med sin dagverksamhet. Under 2024 ska förvaltningen ta fram åtgärder för att öka männens nöjdhet med verksamheten.							
♂ Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	83 %	84,5 %	82,5 %		88 %	86 %	2023
Analys							
Indikatorn avser Socialstyrelsens brukarundersökning 2023 vars resultat redovisas för Normmalm respektive Östermalm, ovan redovisas sammanräknat utfall. Indikatorn omfattar både privata och kommunala utförare och såväl svarsfrekvens som resultat varierar mellan olika enheter. Det samlade resultatet ligger under resultatet för riket, 86 procent, men i paritet med resultatet för Stockholms stad, 83 procent.							
♂ Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	74,5 %	78 %	72,5 %		84 %	82 %	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Indikatorn avser Socialstyrelsens brukarundersökning 2023 vars resultat redovisas för Normmalm respektive Östermalm, ovan redovisas sammanräknat utfall. Indikatorn omfattar både privata och kommunala utförare och såväl svarsfrekvens som resultat varierar mellan olika enheter. Årsmålet nås inte och det samlade resultatet ligger under resultatet för riket, 78 procent, och Stockholms stad, 77 procent. Förvaltningen har dialog med de verksamheter som har lågt resultat för att tillsammans ta fram åtgärder för att öka nöjdheten.							
 	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	11,33			10	Max 10 personer	2023
Analys							
Indikatorn mäter antal medarbetare en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagars period. Mätningen, som görs centralt i staden, genomförs två veckor per år under hösten. Årsmålet nås inte men Norra innerstaden är bland de tre förvaltningarna med bäst resultat. Under året har hemtjänst egen regi aktivt arbetat för att öka medarbetarkontinuiteten och arbetet fortsätter under 2024. Resultatet för staden totalt är 11,7.							

Nämndmål: 1.4.1 Ett äldrevänligt stadsdelsområde där äldre är trygga och får ett individuellt anpassat stöd, vård och omsorg

 Uppfylls helt

Beskrivning

Målgrupp: personer över 65 år.

Nämndens verksamheter bedriver ett förebyggande, uppsökande och hälsofrämjande arbete för att motverka ofrivillig ensamhet och stärka den äldres självständighet. Äldre i behov av stöd, vård och omsorg får insatser av god kvalitet och kan påverka insatsernas innehåll. Förvaltningen utreder även om det finns möjligheter att etablera nya aktivitetscenter i syfte att öka tillgängligheten och skapa flera platser för social samvaro. Förvaltningen arbetar utifrån utvecklingsområdena som identifieras i stadens gemensamma handlingsplan för en äldrevänlig stad.

Förvaltningen arbetar systematiskt för att främja personalkontinuiteten hos äldre som har stöd från nämndens verksamheter. Medarbetare ska ha relevant kunskap och språkkompetens för att möta den äldres individuella behov.

Verksamheter med hälso- och sjukvårdsansvar bedriver en tillgänglig och samordnad hälso- och sjukvård. Äldre i behov av stöd från flera huvudmän ges ett samordnat stöd. Ett fortsatt prioriterat område är att erbjuda riktat stöd till personer med psykisk ohälsa, demens eller kognitiv svikt. Arbetet med att utveckla mat och måltider fortgår inom nämndens verksamheter där det sociala innehållet och individens delaktighet i måltiderna stärks. Äldre i risk för undernäring erbjuds samordnat stöd.

Den sammanhållna digitaliseringsutvecklingen ska leda till digitala arbetssätt som är

användarvärda och utgå från den äldres behov och önskemål. Innovativa arbetssätt, digitalisering och välfärdsteknik används och utvecklas tillsammans med den äldre för att effektivisera och förbättra omsorgen, öka tryggheten och valfriheten samt minska den ofrivilliga ensamheten.

Förväntat resultat

Äldre känner till aktivitetscenter och mötesplatser inom stadsdelsområdet och ges möjlighet att delta i sociala aktiviteter i syfte att bland annat förebygga ofrivillig ensamhet, bryta social isolering och främja en god hälsa. Äldre erbjuds individuellt anpassade insatser och aktiviteter som utgår från ett hälsofrämjande och salutogent perspektiv för att kunna leva ett självständigt liv.

Äldre känner till vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser och handlägningsprocessen är rättssäker, likställd, jämställd samt med den äldres behov i fokus. Äldre i behov av insatser är nöjda och kan påverka innehållet i hur hjälpen ska utföras. Äldre får en samordnad hälso- och sjukvård och får en patientsäker hantering av sina läkemedel och sjukvårdsinsatser. Antalet timmar för nattfasta minskar i nämndens vård- och omsorgsboenden. Personalkontinuiteten är hög och äldre upplever att det är samma personer som utför hjälpen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel äldre som upplever att det oftast eller alltid är ungefär samma personer som utför hjälpen inom hemtjänst	73,5				76		2023
Analys Indikatorn avser resultat från biståndshandläggarnas kvalitetsuppföljning på individnivå. Frågan har besvarats av ca 547 personer med hemtjänstinsatser. Uppföljningarna har genomförts under perioden 1 november 2022- 31 oktober 2023. Resultatet ligger nära det satta årsmålet och överträffar resultatet för staden totalt, 70 procent.							
 Andel äldre som är nöjda med aktiviteterna som erbjuds på vård- och omsorgsboende	72				85		2023
Analys Indikatorn avser resultat från biståndshandläggarnas kvalitetsuppföljning på individnivå. Underlaget omfattar ca 652 personer på vård- och omsorgsboende och uppföljningarna har genomförts under perioden 1 november 2022- 31 oktober 2023. Det satta årsmålet nås inte med resultatet ligger relativt nära resultatet för staden totalt, 76 procent.							

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts

under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppfyllts. Offentliga platser, parker och grönområden har bidragit till aktiviteter, återhämtning, kultur och spontan motion har erbjudits ur ett jämställt och jämlikt perspektiv. Genom platsaktiveringssatsningar har miljöer skapats som har bidragit till ett attraktivt och tryggt Stockholm samt ett inkluderande och tolerant samhälle.

Platsaktivering och kultur för alla

Platsaktivering har genomförts genom avtalsbaserad platssamverkan, men även genom tillfälliga satsningar på platser där behov har uppstått. Förvaltningens platsaktivering sker till största del genom platssamverkan på Sergels torg, Observatorielunden samt Odenplan som är prioriterade platser i förvaltningens trygghetsarbete.

Det sociala perspektivet i utveckling av stadsmiljöer bedöms som viktigt då städer utgör livsmiljöer för många människor. På en plats som Sergels torg, där tusentals människor passerar dagligen, blir det sociala perspektivet extra viktigt. Konst som formas genom deltagande, dialog och medskapande eftersträvas. Genom att tillföra tillfällig konst, av många, för många, erbjuds upplevelser som kan skapa förståelse, eftertanke och tillit och tolerans människor emellan.

Under året har drygt hundra evenemang av olika art genomförts på torget för att locka en bred publik med olika intressen och åldrar. Under högsäsong från maj till september har torget aktiverats med scenkonst av olika slag minst fem dagar i veckan och under lågsäsong har scenkonstnedslagen fokuserats till högtider som till exempel körer under adventshelger och Valborg. Samskapande workshops och aktiviteter har genomförts med besökarna under året, bland annat i form av väv-workshop, schackspel och futsal. Tillfälliga konstinstallationer har också uppförts på torget.

Under sommaren skapades även en popup-park på Sergels torg, som lockade besökarna att stanna till och vistas på torget. Under vintern har parken fått en grön vinterskrud med ljusbelysning och julgran på torget. Sergels torg-vårdar har arbetat under säsongen och även stärkt upp i samband med Parkteaterns evenemang. Under sommaren har även arbetstillfällen för ferieungdomar erbjudits. Ungdomarna utförde, förutom uppgifter kopplade till aktiviteterna på torget, observationsstudier på utvalda zoner där de noterade hur och av vem platserna användes. Observationerna är en del av den fördjupade studie som undersöker hur unga påverkas av platsaktivering i en riskmiljö som klassas som öppen drogszen. Studien genomförs i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet och ska presenteras i mars 2024.

I samarbete mellan Humlegårdens parklek, Humlanhuset och Kulturskolan har årets nationaldag firats i Humlegården. Programmet bestod av framträdande av kulturskolans elever.

Platsaktivering har även genomförts i Observatorielunden. Under sommaren har en mängd olika aktiviteter erbjudits så som dans, underhållning och musik. Stadsmuseet har även genomfört tre guidade vandringar. Samtliga aktiviteter har lockat till sig många människor som bidragit till en god och trivsamt stämning. Under det gångna året har programinnehåll för guidade turer tagits fram som på sikt ska leda till ljudvandringar utan guide på Observatorielunden. Förvaltningen har en pågående dialog med SISAB gällande möjligheten

att utöka förvaltningens verksamhet och göra Observatoriet till en starkare målpunkt. Under våren etablerades även en stadsodling på Observatoriet som varit ett positivt inslag och lockat människor till parken.

Levande Stockholm har genomfört olika satsningar inom stadsdelsområdet. På Odenplan har sommar och vinteretablering funnits. På Sandåsgatan har ytan aktiverats med olika lekfulla inslag och sittmöbler, och längs med Strandvägen har en sommarkaj upprättats.

Föreningsstöd

Föreningsstöd har under året fördelats till totalt 18 föreningar med verksamhet inom stadsdelsområdet. Föreningarna kompletterar nämndens verksamhet och syftet är att uppmuntra och stödja stadsdelsområdets invånare att i organiserade former påverka och engagera sig ideellt. Bland de föreningar som beviljats föreningsstöd finns lokala SPF- och PRO-föreningar för seniorer, Stora skuggans 4H-gård, föreningen Folkkulturcentrum, Frihamnens kulturförening och Norrtulls sportklubb vilka tillsammans med övriga föreningar som beviljats stöd bland annat möjliggjort verksamhet för såväl barn som seniorer innefattande kulturaktiviteter, friskvårdsaktiviteter, friluftaktiviteter, aktiviteter för nyanlända och uppmärksammande av högtidsdagar. Sammantaget har föreningarna uppskattningsvis nått 23 000 ej unika deltagare vid de verksamheter som anordnats.

Parker och grönområden

I syfte att möta behovet av attraktiva, trygga och tillgängliga lekmiljöer i Norra innerstaden har förvaltningen arbetat med ett antal projekt under året. Vasaparkens parkleks utemiljö är välbesökt med högt slitage och har behov av att rustas upp. Programmet som godkändes av stadsdelsnämnden i mars 2023 har legat till grund för den planering, kalkylering och projektering som pågått under året. För att främja återbruk och för att vara sparsamma med medlen så har programmets planerade vattenlek utgått med hänvisning till att lekparkens befintliga dusch är relativt ny och välfungerande. Under året har förslag på lösning för att stabilisera Vasaparkens hundrastgårds sluttande markytor tagits fram. Upprustningen av hundrastgården startade i början av december och väntas pågå under vintern. Ett förslag till omdisponering av befintliga redskap men också utveckling av Vasaparkens utegym har pågått under hösten. Upprustningen av utegymmet är planerad till 2024.

Programarbetet för upprustning av parkerna Solvändan och Lilla Solvändan skulle ha startat under året men fick skjutas upp då trafikkontorets utredning om att lägga samman parkerna drog ut på tiden. Trafikkontoret levererade en arbetsskiss under hösten som visar att en sammanläggning med utökning av parkmarken är möjlig. Fortsatt samarbete med trafikkontoret kommer ske inför och under programarbetet som startar 2024. I november gjordes en tillgänglighetsvandring i Solvändan tillsammans med representanter från nämndens råd för funktionshinderfrågor. Rådets synpunkter sammanställdes efter vandringen och kommer att beaktas under programarbetet. I parken Norrbackatäppan har arbete med att justera vattenleken pågått under hösten där markens tegelyta bytts ut till jämnare material och avrinningen korrigerats med förbättrad avledning av vatten. Ytterligare åtgärder med att förbättra avledning av vatten till öppet dagvattenmagasin genomfördes under slutet av året.

Tessinparkens första upprustningsetapp, som innefattat ytorna omkring parklekshuset,

färdigställdes i juni. Vistelseytorna har utökats med bänkar, bord, pergola med regnskydd och en grill. Även träd och buskar har planterats. Upprustningens andra etapp har pågått under hösten enligt plan med utökade ytor och mark som förberetts för ny lekutrustning enligt temat ”den lilla staden” med funkisbebyggelse och inspiration från Stockholmsutställningen 1930. Tillverkning och montering av lekutrustning pågår och etapp 2 beräknas vara färdig till sommaren 2024. Upprustningen av Ruddammsparkens lekplats färdigställdes i juni. Lekplatsen har utökats, och sittplatser med bänkar, bord och grill har tillförts. I samband med upprustningen har belysningen förbättrats och träd, buskar och perenner planterats. Naturlekplatsen i Nobelparken blev också färdig i början av sommaren. Nobelberget nyttjas frekvent av förskolor och andra för sin utevistelse. Med sittgrupper av stockar, renoverade bänkar och bänkbord så finns platser för picknick och på berget och nedanför har djurskulpturer i trä med tillhörande informationsskyltar placerats ut vilka berättar om ”näringsväven” och vilka roller de olika djuren har i ekosystemen.

Programarbete för Kaknäs lekplats pågår och kommer att vara färdigt i början av 2024. Målet är att renovera lekborgen i syfte för att öka lekvärdet med fler funktioner, bättre planering samt att göra tillägg runt den med ett medeltidstema. Förnyelsen är planerad att i huvudsak utföras under hösten 2024 och färdigställas våren 2025. Upprustning av lekplatsen på innergården Hubertusplan i Hjorthagen har fortgått under året. Gammal uttjänt lekutrustning har tagits bort och ett förslag till ny utformning har tagits fram. Lekplatsen kommer att färdigställas under våren 2024. Planeringsarbetet för den föreslagna lekplatsen vid Toppstigen på Gärdeshöjden pågår och den kommer att anläggas under hösten 2024.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

För platssamverkan Sergels torg har en vägledning tagits fram för hur konst, kultur och aktiviteter ska tillföras Sergels torg. Vägledningen omfattar en strategi för hur mål 11 om hållbara städer och mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen ska omfattas i gestaltnings- och programmeringsarbetet. Bland annat ska samtliga aktiviteter vara kostnadsfria och tillgängliga för alla. Innehållet ska rikta sig till flera olika målgrupper, planeringen ska omfatta medborgardialoger och ha ett medvetet mångfaldsperspektiv och jämställdhetsarbete i såväl vilka som får uppdrag som vad som erbjuds. Sergels torg som plattform för demokratiska uttryck ska värnas och hänsyn tas till platsens starka identitet som offentlig plats för alla. På Sergels torg uppmärksammas demokratins genombrott i Sverige genom utställningar, evenemang och genom att återkommande uppdra konstnärer att gestalta talarstolen som symbol för det fria ordet och dess kraft på Sergels torg.

Enligt nämndens lokala regler för föreningsstöd, som beslutades under året, måste ansökande föreningar uppfylla ett antal grundläggande krav för att kunna beviljas stöd. Ett av kraven är ett demokrativillkor vilket bland annat innebär att föreningarna ska arbeta utifrån demokratiska principer, stödja demokratin som samhällssystem, verka för jämställdhet, mångfald, alla människors lika värde och likabehandling i verksamheten, samt ta avstånd från våldsbejakande uttryck och åsikter. Föreningarna ska även ha en öppen och tillgänglig verksamhet. Arbetet med föreningsstöd knyter därför an till flera av målen i Agenda 2030, däribland mål 5 – jämställdhet, mål 10 – minskad ojämlikhet och mål 16 – fredliga och inkluderande samhällen.

Goda exempel

- Aktiviteter på Sergels Torg har i samverkan med andra aktörer skapat ett brett utbud för att möta olika åldrar och intressen. Platsen är lättillgänglig och aktiviteterna kostnadsfria vilket gör att många kunnat ta del av utbudet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden 	91	92,5 %	89,5 %		75 %	75 %	2023
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter 	80 %	81,5 %	79 %		76 %	76 %	2023
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden 	80,5 %	79,5 %	82 %		77 %	77%	2023
  Andel ungdomar som deltar i föreningsliv 	72 %	76 %	68 %		66 %	66 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2023-01-01	2023-08-31	

Nämndmål: 1.5.1 Offentliga platser är rum för aktiviteter, återhämtning och kultur

 Uppfylls helt

Beskrivning

I stadsdelsområdet finns öppna mötesplatser för social stimulans och gemenskap. Samverkan sker med det lokala kulturlivet som erbjuder olika evenemang.

Genom att utveckla parker och grönområden ges invånare och besökare möjlighet till fritidsaktiviteter och rekreation genom ett jämställt, jämlikt och tillgängligt nyttjande året om, samt bidrar till att värna de värdefulla natur- och kulturmiljöer som finns i stadsdelsområdet.

Genom att arrangera och erbjuda gratis och inkluderande kulturaktiviteter som kan upplevas både genom att passivt betrakta och genom att aktivt delta, bidrar förvaltningen till förutsättningar för ökad innovation och ökar förutsättningarna för hållbara städer.

På Sergels torg är ett platssamverkanprojekt mellan Stockholms stad, lokala fastighetsägare,

näringsliv och civilsamhälle. Tillsammans skapas ett offentligt vardagsrum med konst och kultur bestående av en bred variation av uttryck, skapat av olika konstnärer och kreatörer. Platsen blir en öppen konst- och kulturscen, där medborgare möts och delar gemensamma kulturupplevelser i det offentliga rummet.

Nämnden stödjer lokala föreningar och organisationer som bidrar till utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter för barn, personer över 65 år och personer med funktionsnedsättning, bland annat genom möjlighet för föreningar att ansöka om projektbidrag. Samverkan sker med civilsamhället i syfte att erbjuda sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter till nyanlända.

Förväntat resultat

Invånare i alla åldrar kan ta del av ett varierande kulturutbud i det offentliga rummet. Med offentliga platser avses torg, parker och grönområden som nämnden har rådighet över. Samverkan med övriga förvaltningar och fackförvaltning kring områden som nämnden inte råder över.

I parker- och grönområden ska invånarnas behov av fritidsaktiviteter och rekreation tillgodoses. Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar som möjliggör ett jämställt och jämlikt nyttjande. Parkernas karaktärsdrag och gröna kulturvärden förvaltas. Åtgärder som vidtas syftar till att värna och utveckla de kvaliteter och värdefulla natur- och kulturmiljöer som finns i stadsdelsområdet.

Civilsamhällets arbete stärks genom ett gott samarbete med förvaltningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel som upplever att kulturupplevelser och kulturutbudet på Sergels torg är bra.	42				45		2023
Analys Årsmålet uppnås inte men resultatet har ökat för varje år, från 31 procent 2020, vilket tyder på att utvecklingen går i rätt riktning. För den grupp svarande som uppgett att de besöker Sergels torg <i>varje dag/några dagar i veckan</i> är resultatet 46 procent. Förvaltningen kommer fortsätta utveckla arbetet för att fortsätta ökningen även kommande år.							

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet *ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning* har uppfyllts. Bedömningen grundas på att de fyra verksamhetsområdesmålen som är kopplade till inriktningsmålet har uppfyllts. Stadsdelsnämnden har formulerat fyra nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att följa *Stockholms stads miljöprogram*

med underliggande handlingsplaner, program och rekommendationer. Hur stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Nedan följer i korthet insatser som har bidragit till måloppfyllelsen.

Samverkan är ett av svaren på klimatfrågan. Förvaltningen har samverkat med andra stadsdelsförvaltningar avseende gemensamma miljö- och klimatfrågor genom det stadsövergripande nätverket för miljösamordnare. Samverkan kring klimatanpassning av parkmiljöer med trafikkontoret har fortsatt genom en förprojektering för skyfallsmagasinet i Humlegården och framtagande av skyfallsplan för Vasaparken. För att bättre hantera effekter från värmeböljor, åstadkomma ett hållbart trädbestånd samt verka för en stärkt biologisk mångfald har krontäckningsgraden ökat genom plantering av fler träd och buskar ibland annat Nobelparken, Observatorielunden, Vasaparken och Vanadislunden och dricksvattenfontän har installerats vid Plockepinnparken.

Stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende Väderkvarnen har under året deltagit i ett pilotprojekt, *hållbar vård och omsorg*, i samverkan med miljöförvaltningen, äldreförvaltningen, Stockholm Vatten och Avfall AB och fastighetsägaren Micasa. Konceptet syftar till att bidra till att nå målen i stadens miljöprogram genom en effektivare användning av förbrukningsprodukter i plast, medveten kemikalieanvändning och ett minskat matsvinn. Arbetet utsågs till vinnare av stadens utmärkelse Framsteget 2023.

Användandet av energi står för en stor del av förvaltningens klimatpåverkan. Under året har klimatinvesteringsmedel använts för att byta energikrävande belysning och vitvaror, samverkan har skett bland annat med Micasa vid utbyte av belysning i vård- och omsorgsboendet Kattrumpstullen. Energibesparingsrutin har implementerats och arbetssätt anpassats för att minska verksamheternas energiförbrukning samt minska användandet av energi under höglasstider.

Nämnden bidrar till målen *Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040* och *En fossilfriorganisation 2030* i stadens Miljöprogram 2020-2023, genom arbetet med att nå målet om fossilfria transporter. Medarbetarna går, cyklar eller åker kollektivt i tjänsten, i undantagsfall används andra transportmedel. Förvaltningens fordon och arbetsmaskiner drivs på ett miljövänligt sätt.

Förvaltningen bidrar till att uppfylla *Miljöprogram 2020-2023, Klimathandlingsplan samt Måltidsstrategin för en god, hälsosam och klimatsmart mat* bland annat genom att samverka mellan måltidsverksamheterna inom köksnätverket för förskoleavdelningen. Fokus ligger på kompetensutveckling inom livsmedel, näringslära samt strategier och arbetssätt för en god, hälsosam och klimatsmart mat.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att följa Stockholms stads

miljöprogram med underliggande handlingsplaner, såsom *Klimathandlingsplan 2020-2023 – För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040* samt *Handlingsplan för en Fossilbränslefri organisation 2030*.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppfyllts.

Klimatsmarta verksamheter

Under perioden har verksamheternas arbete med att minimera avfall, källsortera och återvinna samt bidra till en cirkulär ekonomi genom återbruk fortgått. Några av de vidtagna åtgärderna inom förvaltnings äldreomsorgsavdelning är att sköljmedel fasats ut, städrutiner har uppdaterats och utrustning för hållbara städmetoder införskaffats och nya arbetssätt har tagits fram kring effektiv källsortering.

Förskolan ska lägga grunden till goda matvanor som barnen kan bära med sig resten av livet. Fokus läggs på medvetenhet kring måltidssituationen, där barnen utmanas med att prova nya smaker och dofter samtidigt som de även lär sig om hur mycket mat de orkar äta. Genomförda matsvinnmätningar inom nämndens måltidsverksamheter visar en minskning under året av tallrikssvinn med 1 procent och serveringssvinn med 17 procent.

Arbetet med energibesparingsåtgärder har fortsatt genom utbyte av gammal belysning till LED på åtta förskolor och parklekar samt i delar av Katrumpstullens vård- och omsorgsboende. Erhållna klimatinvesteringsmedel har även använts för att byta ut 18 stycken gamla energikrävande vitvaror.

Parker och grönområden bidrar till klimatanpassning samt till en klimatpositiv miljö

I syfte att öka Vasaparkens skydd mot klimatförändringar har förvaltningen erhållit klimatinvesteringsmedel för att ta fram en skyfallsplan för Vasaparken. Skyfallsplanen var tänkt att slutföras under året men behöver skjutas fram då fler mätningar behöver göras i parken. Förvaltningen ansöker därför om att få flytta klimatmedel till 2024. Beroende på vad mätningarna visar kan skyfallsplanen slutföras under 2024. Åtgärder har gjorts för att reparera erosionsskadade ytor utmed parkvägarna i Vasaparkens nordöstra hörn mot Sankt Eriksplan. Under perioden har även förslag på lösning för att stabilisera Vasaparkens hundrastgårds sluttande och eroderade markytor tagits fram. Upprustningen av hundrastgården har påbörjats under slutet av året med planerat slutförande under vintern 2024.

Arbetet med skyfallsmagasin och skyfallsåtgärder i Humlegården har fortsatt med en förprojektering för skyfallsmagasinet samtidigt som en övergripande utredning för möjliga skyfallsåtgärder inom hela parken påbörjats. Parallellt med detta utförs enklare åtgärder för fördröjning av dagvatten i samband med att trafikkontoret renoverar trottoaren utmed Karlavägen. Åtgärderna underlättar vattenflöden in i parken vilka bland annat fungerar som förberedelser för skyfallsmagasinet. Nämnden beviljades klimatinvesteringsmedel för projektering och anläggning av skyfallsmagasinet redan 2021. Först i år har arbetet med projektering kommit igång i samband med att trafikkontoret handlat upp konsulter för projektering av skyfallsåtgärder. Den ursprungligen beviljade budgeten, som även tagit höjd för viss byggnation, har inte arbetats upp. Nämnden kommer därför att begära ombudgetering av kvarvarande medel i samband med verksamhetsberättelsen.

Agenda 2030

Förvaltningen arbetar för att minska klimatpåverkan från verksamheterna. En del i detta är arbetet i förvaltningens köksnätverk där samverkan och utveckling sker bland annat kring klimatsmart matlagning, minskad klimatpåverkan från upphandlade livsmedel, vegetariska måltider och införandet av matavfallsinsamling i alla verksamheter. Köksnätverkets arbete kopplar an till mål 3, god hälsa och välbefinnande, mål 11, hållbara städer och samhällen, mål 12, hållbar konsumtion och produktion samt mål 13, bekämpa klimatförändringarna.

Genomförande av förvaltningens handlingsplan för energibesparing samt genomförandet av energibesparande åtgärder såsom utbyte av energikrävande belysning och vitvaror är kopplade till mål 7, hållbar energi för alla.

Förvaltningens arbete med att stärka parkers och grönytors motståndskraft för skyfall bidra förvaltningen till mål 13 i den globala agendan, Att bekämpa klimatförändringar.

Goda exempel

- Under året blev konceptet kring *Hållbar vård och omsorg* färdigställt. Konceptutvecklingen har genomförts på vård- och omsorgsboendet Väderkvarnen i samverkan med miljöförvaltningen, äldreförvaltningen, Stockholm Vatten och Avfall AB och Micasa. Arbetet utsågs till vinnare av stadens utmärkelse Framsteget 2023.
- I förvaltningens köksnätverk för förskolor sker ett arbete med lära nytt, dela erfarenheter och stötta varandra i arbetet för mer klimatsmarta och hållbara kök och måltider. Arbetet har bidragit till positiva resultat för alla relaterade indikatorer.
- Förvaltningen har samverkat med andra stadsdelsförvaltningar avseende gemensamma miljö- och klimatfrågor genom det stadsövergripande nätverket för miljösamordnare. I nätverket finns samtliga stadsdelsförvaltningar representerade och stadens övriga bolag och förvaltningar gästar nätverket när ett samverkansområde behöver stärkas. Syftet med nätverket är att dela arbetssätt, framgångar och utmaningar för ett effektivt miljöarbete inom staden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	98 %				100 %	100 %	2023
Analys Förvaltningen fortsätter att se över hämtställen i dialog med fastighetskontoret, bland annat saknar en av parklekarna inom stadsdelsområdet matavfallshantering.							
  Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,48 kg CO2 per kg livsmedel				1,6 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	2023
  Köpt energi i stadens verksamheter	4,95 GWh				4,9 GWh	1945 GWh	2023
Analys I tertialredovisning 2 bedömdes målet vara svårt att nå utifrån statistik för löpande tolv månader. Under hösten har							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
förvaltningen fortsatt arbeta med energieffektiviserande arbetssätt i verksamheterna samt bytt vitvaror och belysningsystem i verksamhetslokaler. Den senaste energistatistiken påvisar en förbättring i förhållande till tertialredovisning 2 men målet uppfylls inte helt. Resultat från vidtagna åtgärder i vitvaror och belysningsystem syns först under kommande år.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024	2023-01-01	2023-12-31	
  Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.1.1 Nämndens verksamheter är klimatsmarta

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden arbetar för att nå målet genom att:

- Verksamheterna reducerar energianvändningen genom att gamla vitvaror och belysning byts ut, samt inför rutiner för energibesparing.
- Verksamheterna minimerar sitt avfall, källsorterar och återvinner samt bidrar till en cirkulär ekonomi genom återbruk.
- Klimatpåverkan från mat minskas genom klimatsmarta inköp, minimering av matsvinn och matavfallssortering.
- Verksamheterna bidrar till en klimatpositiv miljö genom ökad användning av biokol i stadens växtbäddar.
- Vid upphandlingar ställa miljökrav.
- Förvaltningen verkar för att fossilbränslefria och miljövänliga arbetsmaskiner används av upphandlade entreprenörer och verkar för ökade möjligheter till återbruk av markmaterial och parkutrustning.
- Planering och upprustning av parker bidrar till stärkt förmåga att hantera ett förändrat klimat.

Förväntat resultat

Verksamheternas energianvändning minskar. Utsläppen minskar genom reducerad energianvändning. Klimatsmart mat i verksamheterna ökar. Matsvinnet minskas och verksamheter sorterar ut matavfallet. Avfallsmängderna minskas genom återbruk och användningen av plast- och engångsartiklar minimeras. Avfall som uppstår källsorteras och återvinns. Kunskapen stärks hos förvaltningens medarbetare om hur man gör klimatsmarta val

och inköp. Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till stadens hantering av skyfall och värmeböljor. Biokol används i växtbäddar i parkerna för att bidra till stadens minskade klimatpåverkan. Verksamheten bidrar till en klimatpositiv miljö genom att minska negativ miljöpåverkan från transporter inom verksamheten. Andelen återbrukat material som nyttjas i parkupprustningar och underhåll av parkmiljöer ökar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Köpt energi per kvadratmeter lokalyta (kWh/kvm)	57,4				52,6		2023
Analys Målnivån baseras på förutsättningar och lokalbestånd för Östermalms stadsdelsförvaltning och är inte anpassad efter Norra innerstadens lokalbestånd.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ta fram en skyfallsplan för Vasaparken, förutsättande att klimatinvesteringsmedel erhålls.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Medel har erhållits och arbete pågår, planen kommer slutföras 2024.			
 Utse årets miljö- och klimatsmarta enhet.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Beslut tas i förvaltningsledningen under januari 2024.			

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att följa Stockholms stads miljöprogram med underliggande handlingsplaner, såsom *Handlingsplan för klimatanpassning*, *Handlingsplan för biologisk mångfald* samt *Grönare Stockholm - Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden*.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppfyllts.

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster stärks i parker och grönområden

I syfte att åstadkomma ett hållbart trädbestånd och bidra till stärkt biologisk mångfald har förvaltningen erhållit medel för biologisk mångfald för att plantera träd och buskar i parkerna, bland annat i Nobelparken, utmed Nobelstranden, Observatorielunden, Vasaparken och Vanadislunden. Medel har också använts för att stärka och underhålla ängsytor, samtidigt som nya ytor har tillskapats utmed Nobelstranden delvis som ett evenemang i samband med Den biologiska mångfaldens dag i maj.

Kompletteringsplantering av nyanlagda rabatter i den nyligen upprustade Blekholmsterrassen vid Klara sjö har skett under försommaren för att ge mer prunkande växtlighet i parken. I syfte att öka den biologiska mångfalden har förvaltningen satt ut fler bihotell för att gynna Observatorielundens pollinatörer. Åtgärden genomfördes efter att ekologer inventerat parkens släntområden där bihotellen specialbyggts efter rekommendationer från entomologer. I syfte att möta det växande intresset för att odla i staden, bidra till biologisk mångfald och öka tryggheten i Observatorielunden, har förvaltningen under perioden undersökt allmänhetens intresse av att starta en stadsodling i området. Detta resulterade i att en stadsodling startat invid lekplatsen på Observatoriekullen och ett brukaravtal har tecknats med en förening.

En trädplan för Humlegården har tagits fram och kommer att skickas för granskning till trafikkontoret, Stadsmuseet, Statens Fastighetsverk, Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen efter årsskiftet 2023-2024. I Kaknässkogen på sydöstra Ladugårdsgärdet genomfördes under hösten ett projekt med fokus på natur- och kulturmiljövård. Syftet med arbetet var att gynna ett artrikt djur- och växtliv, erbjuda medborgarna tillgång till sammanhängande skogsområden och dess rekreativa värden samt att synliggöra platsens historiska lager i form av tidigare markanvändning och fornlämningar. Slyröjning och avverkning utfördes med stor varsamhet och bortforsling av material skedde med hästar. En stor del av det avverkade materialet lämnades på platsen och återanvändes i olika former av faunadepåer för att främja den biologiska mångfalden och skapa förutsättningar för vedlevande arters existens.

Förvaltningen har en bikupa i Norra Djurgårdsstaden. Under året har sex förskolegrupper från förskolorna i Norra Djurgårdsstaden bjudits in till visningar av bikupan för att lära sig mer om bin och varför de är viktiga och värdefulla, för ekosystemet och för oss människor. En visning av bikupan hölls också för allmänheten.

Agenda 2030

Förvaltningens insatser för att stärka ekologiska värden och öka den biologiska mångfalden bidrar till mål 15, ekosystem och biologisk mångfald, i Agenda 2030.

Goda exempel

- Under året har förvaltningens utförarverksamheter inom förskola, äldreomsorg och socialtjänst arbetat för att stärka den biologiska mångfalden. Verksamheterna fick välja mellan femton produkter inom kategorierna holkar, växter, fröpåsar och odlingslådor. Totalt fördelades omkring 300 produkter och verksamhetens målgrupper involverades i att måla, pyssla, plantera växter och så frön.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten	2023-01-01	2023-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholms hem AB skapa nya växtbeklädda väggar	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol-	2023-01-01	2023-08-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Förvaltningen inväntar övriga aktörer för att påbörja aktiviteten.			

Nämndmål: 2.2.1 Ekosystemtjänster gynnas och den biologiska mångfalden är rik

 Uppfylls helt

Beskrivning

Skötsel och åtgärder gynnar den biologiska mångfalden och stärker ekosystemtjänster. Växter väljs som stärker den biologiska mångfalden och de ekologiska sambanden för den aktuella platsen samt klarar av ett förändrat klimat. Parkerna utvecklas för att klara ett förändrat klimat. Hårdgjorda ytor görs om till grönytor på lämpliga platser för att öka den biologiska mångfalden samt stärka förmågan att hantera skyfall. Verksamheter erbjuds odlingsmöjligheter.

Förväntat resultat

Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna synliggörs och förbättras. Grönytor inom stadsdelsområdet stärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Plantera fler träd och buskar i Norrmalms parker om medel för biologisk mångfald erhålls.	2023-01-01	2023-12-31	
 Verksamheter erbjuds stöd i att stärka den biologiska mångfalden, exempelvis genom att bygga insektshotell, fågel- och fladdermusholkar, anlägga pallkragar samt plantera buskar och växter som uppskattas av fjärilar, bin och humlor.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att följa Stockholms stads miljöprogram med underliggande handlingsplaner, såsom *Handlingsplan för en Fossilbränslefri organisation 2030* samt *Stockholms stads framkomlighetsstrategi*.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts

under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppfyllts.

Miljövänliga transporter och resor

De transporter som förvaltningen gör, eller ger upphov till, är huvudsakligen personaltransporter till eller mellan brukare, mellan verksamheter samt varutransporter till eller mellan verksamheter. Personaltransporter sker främst genom gång, cykel, elcykel, elsparkcykel, elbil, bilpoolsbil eller kollektivtrafik. I undantagsfall används andra transportmedel.

Agenda 2030

Arbetet med att minska negativ miljöpåverkan från transporter och resor består bland annat av att välja hållbara transportmedel vid personaltransporter och ställa krav vid upphandling av leverantörer och entreprenörer. Arbetet går i linje med mål 11, hållbara städer och samhällen, delmål 12.7, främja hållbara metoder för offentlig upphandling samt mål 13, bekämpa klimatförändringarna.

Goda exempel

- För att stärka förvaltningens möjlighet till klimatsmarta personaltransporter har cykelpoolen stärkts och sexton elsparkcyklar köpts in till hemtjänsten.

Nämndmål: 2.3.1. Resor och transporter är klimatsmarta

 Uppfylls helt

Beskrivning

Klimatsmarta resealternativ främjas i nämndens verksamheter i enlighet med stadens kommande rese- och mötespolicy. Insatser genomförs i syfte att främja medvetna val hos förvaltningens medarbetare som bidrar till en klimatpositiv miljö.

Förväntat resultat

Transporter i anslutning till nämndens verksamheter är klimatsmarta, drivs på ett miljövänligt sätt och fossilbränsleförbrukningen minskar.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giffria miljöer

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att följa Stockholms stads miljöprogram med underliggande handlingsplaner, såsom *Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast* samt *Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat*.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppfyllts.

Hälsosam miljö

Arbetet med att öka medvetenheten och uppmuntra medarbetare att välja ekologiska livsmedel vid inköp har fortgått. Förvaltningens köksnätverk bidrar till att öka kunskapen om ekologisk mat, hur den ekologiska andelen mat kan öka i verksamheterna samt för att stötta kökspersonal i måltidsplaneringen. En utmaning med att öka andelen ekologiska livsmedel är de stigande livsmedelspriserna på grund av rådande omvärldssituation. Det ekologiska utbudet hos stadens upphandlade leverantörer är även begränsat.

Förvaltningen verkar för en giftfri miljö inom verksamheterna genom att ha uppdaterade kemikalieförteckningar i Chemsoft, som är stadens gemensamma kemikaliehanteringssystem. Uppföljning är gjord i Chemsoft och inga rödmarkerade produkter som inte får användas återfanns. Virkon, som är det enda medel för ytdesinfektion som tar bort virus såsom vinterkräksjukan, har vissa verksamheter med känsliga brukare fått dispens att använda. Verksamheterna ska använda medlet på ett restriktivt sätt och endast under perioder med utbrott i samhället.

Inom förskola och öppen förskola bedrivs arbetet även i enlighet med stadens vägledning för kemikaliesmart förskola. Medarbetare ska ha en hög medvetandenivå om skadliga kemikalier i barns vardag och hur de undviks. Personal inom förskolan och den öppna förskolan utbildas löpande så att samtliga ska ha genomgått den uppdaterade utbildningen för kemikaliesmart förskola.

Parker och grönområden främjar stockholmarnas hälsa genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Vasaparkens parkleks utemiljö är välbesökt med högt slitage och har behov av att rustas upp. Programmet som godkändes av nämnden i mars har legat till grund för den planering, kalkylering och projektering som pågått under perioden och bygghandlingar har tagits fram. I samband med upprustningen av lekplatsen kommer bland annat slitna ytor av gummasfalt som släpper mikroplaster tas bort.

Upprustningen av Ruddammsparken ingår som referens i ett projekt som leds av RISE (Research Institute of Sweden) för utvärdering av linolja som miljövänligt rötskydd. Stockmurar, sandlådesarger, trädäck och lekhus är tillverkade av linoljeimpregnerat virke enligt en metod som laboratorietestats under två år. Ambitionen är att nå en miljövänlig och giftfri metod som ger ett bättre rötskydd än vad som finns på marknaden idag. I Nobelparken har en tillgänglighetsanpassad sandlåda med rullstolsanpassat bakhord tillverkats av samma virke. Även i Tessinparken har möbler tillverkats av det linoljeimpregnerade virket. I Nobelparken har djurskulpturer, stockar, bänkar och bänkbord tillverkats av återanvänt virke från döda träd som tidigare fällt på Stockholms stads mark.

Agenda 2030

Förvaltningens arbetar för att verksamheterna ska vara giftfria och hälsosamma, bland annat genom uppföljning av att inga giftiga kemikalier eller material används inom verksamheterna samt förbättrad avfallssortering. Bidrar gör även förvaltningens arbete för att öka andelen ekologisk mat, växtbaserad mat samt livsmedel som producerats med lågt antibiotika användande. Arbetet kopplar an till agendans mål 3, God hälsa och välbefinnande, mål 11,

Hållbara städer och samhällen samt mål 12, Hållbar konsumtion och produktion.

Goda exempel

Arbetet som bedrivits under året i förvaltningens köksnätverk där ekologiska livsmedel varit en stående punkt har bidragit till en god utveckling av både arbetssätt och resultat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %				100 %	100 %	2023
  Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	84				88	88 %	2023
Analys Indikatorn är ny för 2023. Årsmålet nås inte fullt ut, drygt 84 procent av det totala inköpet av animaliska livsmedel har svenskt ursprung. Upphandlade avtal används och information har getts inom förvaltningens köksnätverk om att i högsta möjliga grad välja animaliska varor med svenskt ursprung.							
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	63,27 %				70 %	70 %	2023
Analys Förvaltningen har stort fokus på ekologiska livsmedel och måltider och har gjort stora framsteg under året, även om stadens mål inte nås helt. Sveriges nationella inriktningsmål om att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av ekologiska produkter år 2030, uppnås dock med marginal.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.4.1 Giftrika miljöer, ren luft och rent vatten främjar invånarnas hälsa

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter bidrar till en hälsosam miljö genom användning av miljövänliga och giftrika produkter, material samt skötselmetoder. Medvetna inköp sker och kontroller genomförs regelbundet för att fasa ut skadliga produkter och gammalt material.

Verksamheterna minimerar användningen av plast- och engångsartiklar. Byggvaror vid bygg-

och anläggningsentreprenader ska vara godkända i enlighet med stadens byggvarubedömning. Åtgärder för stärkta ekosystemtjänster i parker och grönområden bidrar till renare luft och vatten.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter bidrar till en hälsosam miljö fri från giftiga ämnen som kan vara skadliga för människa och miljö. Andel inköpta ekologiska måltider ökar samt inköpta animalier med gott djurskydd och krav på restriktiv antibiotikaanvändning ökar. Åtgärder i parker och grönområden bidrar till ekosystemtjänster, så som renare luft och renare vatten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utredda införande att ekologisk och vegetarisk mat ska väljas som förstahandsalternativ vid intern representation, catering eller konferens.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Kraven på personalkonsumtion bör ligga i linje med stadens mål och inte särskiljas. Exempelvis 70% ekologisk andel, 2-3/5 vegetarisk samt svenska animalier. Alternativt komplettera indikatorerna som berör måltider och livsmedel med konto 6443 (personalmåltider). För att förenkla för verksamheterna bör krav ställas vid upphandling av exempelvis cateringföretag på att leverera i enlighet med målen.			

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet om ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla har uppfyllts. Bedömningen grundas på att samtliga sju verksamhetsområdesmål har uppfyllts.

Stadsdelsnämnden har formulerat nio nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet, nedan följer i korthet de viktigaste insatserna under året som har bidragit till måluppfyllelse.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verksamheten ryms inom tilldelad budgetram. Nämndens årsutfall jämfört med budget är ett överskott om 56,1 mnkr. Prognossäkerheten bedöms som god. Utbildningar har anordnats för att säkerställa kompetensen inom ekonomi, framförallt verksamhet som återgått till nämndens regi har behövt hjälp och stöd inom ekonomiområdet under året.

Andelen hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd är fortsatt lågt i jämförelse med andra stadsdelsområden. Jämfört med föregående år har antal hushåll med barn som erhåller ekonomiskt bistånd minskat, och även andelen hushåll med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd har minskat.

Det rådande samhällsekonomiska läget med hög inflation och stigande räntor har lett till

högre el- och matpriser samt ökade boendekostnader. Under perioden har antalet inkomna aviseringar om elskulder ökat. Förvaltningen har också noterat en ökad efterfrågan på råd- och stödsamtal kopplat till en ansträngd privatekonomi.

Under året har det femåriga projektet med att erbjuda samhällsvägledning för nyanlända avslutats. Projektet har stöttat över 200 hushåll, en majoritet barnfamiljer, som bott i någon av stadens genomgångsbostäder. Utvärdering visar att projektmålen uppnåtts. Samhällsvägledningen har varit tillgänglig, flexibel och av god kvalitet med syfte att stärka egenmakten hos den enskilda.

Under året har 726 ansökningar om feriejobb inkommit till förvaltningen, varav 561 ungdomar har erbjudits feriejobb. Av dessa tackade 450 ungdomar ja till arbete och 446 fullföljde anställningen. Arbetstillfällena har bland annat funnits inom vård och omsorg, förskola, skola, administration, parkarbete och entreprenörskap.

För de enskilda där en avhysningsprocess är påbörjad eller där förvaltningen uppmärksammat risk för vräkning har förvaltningens bolotsar arbetat med att stödja den enskilde i att genomföra de åtgärder fastighetsägaren kräver och därmed förebygga avhysning. Det samlade underlaget för 2023 visar att cirka hälften av ärendena som har varit aktuella för vräkningsförebyggande åtgärder inom äldreomsorgen avser obetalda hyror, sanitär olägenhet eller störningar. Vidare visar underlaget att förvaltningen under året lyckades med att förebygga vräkning i majoriteten av de inkomna ärendena genom bland annat samverkan med förvaltningens socialtjänstavdelning, hyresvärdar och med andra myndigheter.

Sammanläggningen och bildandet av den nya förvaltningen har skett parallellt med ordinarie verksamhet. Det har inneburit förändringar av arbetsgrupper, arbetsuppgifter och arbetsplatser, vilket ställt höga krav på både chefer och medarbetare. För att stärka chefernas förmåga att leda i förändring har förvaltningen genomfört gemensamma chefsforum på temat förändringsledning.

Inför sammanläggningen genomfördes en fördjupad utbildning i riskbedömning för att rusta och säkerställa att alla chefer och skyddsombud hade tillräcklig kompetens. Det systematiska arbetsmiljöarbetet med riskbedömningar som genomfördes inför sammanläggningen, har bidragit till att eliminera, minimera samt förebygga risker i arbetsmiljön. Olika typer av diskussionsunderlag togs även fram som stöd till chefer i dialogen kring sammanläggningen och den förändringsresa det innebar för arbetsgrupper och enskilda individer.

Det förändrade omvärldsläget ställer krav på ökad krisberedskapsförmåga och en planering för civil beredskap med särskilt fokus på återtagandet av det civila försvaret. Under året har förvaltningen tagit fram både en krisledningsplan och en krigsledningsplan samt krigsorganisation.

Under hösten 2022 beslutade dåvarande nämnder att avtalen för Kampementets vård- och omsorgsboende och för Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende inte skulle förlängas utan återgå till egen regi från och med 1 oktober 2023. Arbetet med återtagandena har genomförts enligt framtagen projektplan i nära samverkan med de båda entreprenörerna och har involverat flera delar av förvaltningen. Förvaltningen har även i samband med återtagandena genomfört informationsinsatser riktade till de äldre, deras anhöriga samt till personal i

verksamheterna. Syftet med insatserna var att säkerställa att samtliga berörda får tydlig information om återtagandeprocessen och om förvaltningens arbete för att fortsatt säkerställa en trygg vård och omsorg men även för att erbjuda de äldre, deras anhöriga och medarbetarna möjlighet att lyfta frågor, önskemål och synpunkter.

Tidigare har Norra innerstadens stadsdelsområde haft två öppna drogscener; Sergels torg/Centralstationen och Odenplan/Observatorielunden. Sedan 2023 klassas Odenplan/Observatorielunden inte längre som en öppen drogscen och arbetet med att Sergels torg ska upphöra som en öppen drogscen går också framåt. Andelen boende som upplever otrygghet på grund av öppen försäljning av narkotika på Sergels torg har minskat påtagligt. I stadens trygghetsmätning har antalet som anser att det i stor utsträckning finns problem med narkotikahandel som sker öppet på gata eller torg i Klara minskat från 47 procent 2017 till 23 procent 2023. Stadens snitt har under samma period tvärtom ökat från åtta procent 2017 till tio procent 2023. Klara ligger dock fortsatt betydligt högre än stadens snitt, men har tvärtemot stadens trend i övrigt förbättrats avsevärt.

Sedan 1 juli 2023 har Kungsholmens och Norra innerstadens stadsdelsnämnder ett gemensamt råd för funktionshinderfrågor. Rådet bidrar med sina kunskaper och erfarenheter från funktionsrättsrörelsen till förvaltningens arbete genom att belysa frågor ur ett funktionshinderperspektiv. Under perioden har arbetet i rådet präglats av implementeringen av stadens nya arbetssätt med fokus på strategiska frågor utifrån stadens program om tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Rådet har bland annat bidragit i framtagande av nämndens verksamhetsplan. Rådet har sammanträtt vid fyra tillfällen.

Genomförande av medborgardialoger är en viktig del av underlaget vid programarbete inför upprustning av parker och lekplatsen. Under året genomförde förvaltningen bland annat en dialog med en förskolegrupp inför upprustningen av Kaknäs lekplats på Djurgården. Dialogen gav värdefull information kring hur lekplatsen används idag och hur den kan utvecklas ur ett barnperspektiv.

Vid två tillfällen under hösten har nämnden bjudit in till medborgardialog på Karlaplan respektive Odenplan. Invånare och förbipasserande har vid medborgardialogerna haft möjlighet att samtala med sina lokala politiker och lyfta frågor som är viktiga för dem som boende eller verksamma i stadsdelsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet är uppfyllt. Nämndens årsutfall jämfört med budget är ett överskott om 56,1 mnkr. Prognossäkerheten bedöms som mycket god.

En budget i balans

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verksamheten ryms inom tilldelad budgetram. Resultatet för stadsdelsnämnden är ett överskott om 56,1 mnkr efter överföring till resultatfonder. Anledningen till överskottet är främst att antalet äldre med behov är lägre än den fördelning som stadsdelsnämndsområdet enligt stadens fördelningsnyckel bör ha. Även placeringar inom individ- och familjeomsorgen är lägre än budgeterat. Det är framförallt placeringar inom barn- och unga som är lägre än budgeterat. Under året har utökade underhållsinsatser inom stadsdelsnämndens parker och stadsmiljö samt verksamhetslokaler genomförts. För att säkerställa en god prognossäkerhet görs regelbundet ekonomiuppföljningar på enhets-, avdelnings- och nämndnivå. Avvikelse hanteras löpande med åtgärdsplaner liksom arbetet med utveckling och effektivisering görs kontinuerligt bland annat genom införandet av ett nytt budget- och prognossystem. I detta arbete ingår en effektiv lokalförsörjning. Prognossäkerheten jämfört mot tertialrapport 2 var 0 procent.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att höja kompetensen inom ekonomistyrning samtidigt som chefer har tillgång till det stöd och de verktyg de behöver för att fatta rätt beslut i rätt tid. Utbildningarna under hösten har främst fokuserat på att ge Sabbatsbergsbyn och Kampementets vård- och omsorgsboende förutsättningar för att arbeta med ekonomistyrning utifrån stadens regelverk. Även utbildningar för övriga har tillhandahållits samt implementering av nytt budget- och prognossystem påbörjats. Prognossäkerheten jämfört mot tertialrapporten i augusti har varit mycket god.

Effektiva verksamheter som tar tillvara digitaliseringens möjligheter

Förvaltningens äldreomsorgsavdelning har under året arbetat med implementering av nya arbetsätt som bidrar till en sammanhållen digitaliseringsutveckling. Nya digitala läkemedelskåp inom vård- och omsorgsboende har installerats och system för behörighetshantering och spårbarhet har driftsatts. Syftet med läkemedelskåpen är att öka spårbarheten vid läkemedelshanteringen samt stärka patientsäkerheten. Utvecklingsarbetet med digital signering av insatser inom vård- och omsorgsboende har under året skalats upp och medarbetare kan nu dokumentera flera insatser såsom sociala aktiviteter och utevistelse.

Förvaltningens arbete med införandet av nyckelfri hemtjänst har fortgått enligt plan. En lokal införandeplan har tagits fram i samråd med Stockholms trygghetsjour och samtliga enhetschefer har fått utbildning och genomgång i arbetssättet. Två av nämndens sex hemtjänstverksamheter har infört systemet för nyckelfri hemtjänst och börjat arbeta med de digitala nycklarna ute hos kunder som har fått digitala lås installerade. Resterande fyra hemtjänstverksamheter kommer att börja använda de digitala nycklarna under våren 2024 enligt stadens implementeringsplan.

DigiCenter och it-stödjarna har under året fortsatt arbetet med att stödja äldre att använda digitala verktyg för aktivitet, information och påverkan. För att få stöd i att använda digitala verktyg har personer med funktionsnedsättning kunnat ta hjälp av förvaltningens it-stödjare som erbjudit drop in-besök en dag i veckan. Personer som besöker öppna träfflokaler, går på daglig verksamhet eller bor i en gruppboende har haft möjlighet att få stöd av personalen att använda digital teknik.

Nämndens förskolor arbetar utifrån förskolans läroplan för att stärka barnens digitala

kompetens. Under året har förvaltningen deltagit i upphandlingsprocessen och inför införandet av nya digitala plattformar för förskolan. Förskolan deltar kontinuerligt i stadsövergripande inventeringar av utvecklingsbehov av digitala system som används i förskolan. Förskolans chefer har deltagit i Mediotekets event ”Ledarskap i en digital förskola”.

Under hösten har införande av nytt budget- och prognosystem påbörjats. Implementeringen kommer vara klar i samband med halvårsskiftet 2024. Effekten är att chefer kommer få bättre förutsättningar att göra korrekta prognoser och prognossäkerheten öka. Personberoendet kommer även att försvinna samt att staden kommer att likrikta det ekonomiska planerings- och uppföljningsarbete ännu mer.

En effektiv och långsiktig lokalförsörjning

Förvaltningen har under hösten påbörjat en lokalutredning avseende förskolans lokalbehov, och som en del i arbetet tas aktuella underhållsplaner fram för samtliga förskolor. Intervjuer har genomförts med alla rektorer i syfte att i dialog belysa förskolelokaler utifrån ett pedagogiskt verksamhetsperspektiv. Under hösten har även arbetet med att inventera underhållsstatusen på inhyrda lokaler för förskolan påbörjats. I inventeringen ingår även mätning av förskolegårdarnas storlek.

Boende i Bo Bergmans stödboende har under perioden varit evakuerade till äldreomsorgens lokaler på Roslagstullsbacken på grund av vattenskada i fastigheten. De boende förväntas kunna återvända till sina lägenheter under januari månad.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Genom att ta tillvara digitaliseringens möjligheter bidrar förvaltningen till att mål 9 om hållbar industri, innovationer och infrastruktur uppnås.

Goda exempel

- Inventeringen av underhållsbehov inom förskolans lokaler kommer att ge fortsatt bra underlag för prioriteringar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	98,2 %				100 %	100 %	VB 2023
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	98,1 %				100 %	100 %	VB 2023
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %				+/- 1 %	+/- 1 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
<p>Analys Kommunstyrelsen har genomfört en processkartläggning och ett underlag till upphandling tagits fram. Upphandlingen kommer att ske under 2024.</p>			

Nämndmål: 3.1.1. Budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter drivs inom dess givna ekonomiska ramar och resurserna används effektivt för att nå en budget i balans. Medarbetare och chefer har en god förståelse för de ekonomiska förutsättningarna och rätt verktyg och kunskap om på vilka sätt de kan påverka verksamhetens kostnader och intäkter. Detta bidrar till att identifiera utvecklingsområden och ta fram åtgärder vid behov och därmed uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi.

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och förvaltningen säkerställer en långsiktig stabilitet i ekonomin. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör Anpassningar inom budgetramen utifrån behov. Åtgärder vidtas och följs upp i samband med månadsuppföljningarna då behov finns.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet är uppfyllt.

Stöd till egen försörjning genom arbete

Andelen hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd är fortsatt lågt i jämförelse med andra stadsdelsområden. Av det totala antalet hushåll består ungefär hälften av ensamstående män utan barn. I november erhöll 276 hushåll ekonomiskt bistånd, vilket kan jämföras med samma månad 2022 då 256 hushåll erhöll ekonomiskt bistånd. Antalet barn i hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat jämfört med föregående år liksom antalet hushåll med barn.

Andelen hushåll med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd har sjunkit jämfört med föregående mätning. De vanligaste orsakerna till behov av långvarigt stöd har varit arbetslöshet, sjukskrivning eller sociala skäl. Gemensamt för personer inom målgruppen är att de står långt från den reguljära arbetsmarknaden. Förvaltningen har under året prioriterat arbetet kring målgruppen. Arbetet har bland annat omfattat kartläggningar och aktivitetsförmågeutredningar i syfte att kunna erbjuda ett individanpassat stöd till självförsörjning. Utifrån den enskildes behov har förvaltningen under året i samverkan med

Samordningsförbundet Stockholms stad erbjudit förrehabiliterande insatser och arbetsmarknadsinsatser i form av arbetsträning i samverkan med Jobbtorg Stockholm.

Personer som uppfyller kraven för skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare, OSA, har fått stöd genom förvaltningens arbetskonsulenter. Under året har 29 personer erbjudits anställning. Arbetet med att söka lämpliga OSA-platser inom stadens egna verksamheter har varit en utmaning och viss konkurrens med platser för Stockholmsjobb har uppstått.

Det rådande samhällsekonomiska läget med hög inflation och stigande räntor har lett till högre el- och matpriser samt ökade boendekostnader. Under perioden har antalet inkomna aviseringar om elskulder ökat. Förvaltningen har också noterat en ökad efterfrågan på råd- och stödsamtal kopplat till en ansträngd privatekonomi.

Samhällsvägledning för nyanlända

Under året har det femåriga projektet med att erbjuda samhällsvägledning för nyanlända avslutats. Projektet har stöttat över 200 hushåll, en majoritet barnfamiljer, som bott i någon av stadens genomgångsbostäder. Utvärdering visar att projektmålen uppnåtts.

Samhällsvägledningen har varit tillgänglig, flexibel och av god kvalitet med syfte att stärka egenmakten hos den enskilda.

Ett särskilt fokus har varit att erbjuda bostadsvägledning för att stötta nyanlända på vägen mot eget stadigvarande boende. Bostadsvägledningen syftar till att bidra till långsiktig och hållbar förändring för den enskilde. Genom att erbjuda kunskap och bidra till egenmakt ökar chansen att den enskilde gör informerade och aktiva val som på sikt leder till ett eget stadigvarande boende. En viktig del i bostadsvägledningen har varit nära samverkan med såväl SHIS bovärdar som socialtjänstens enheter och då särskilt enheten för ekonomiskt bistånd och arbete.

En enkätstudie med kompletterande kvalitativa intervjuer har utvärderat hur samverkan med andra aktörer fungerat. Utvärderingen visar genomgående att samverkan med samhällsvägledare fungerat väl, att samhällsvägledarna i hög grad underlättat kollegors uppdrag och att nyanlända anses fått stöd på vägen mot ett självständigt liv.

Projektet har också möjliggjort sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter tillsammans med civilsamhällets aktörer. Dels har ett idéburet offentligt partnerskap genomförts med KFUM central och dels har utvecklingsmedel beviljats från länsstyrelsen som möjliggjort sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter tillsammans med Norrtulls sportklubb (NSK) och Goda Grannar. Dessa satsningar har möjliggjort att en hög andel nyanlända barn och unga deltagit i strukturerade fritids- och idrottsaktiviteter vilket främjar hälsa, bygger relationer och motverkar utanförskap.

Utmaningar i projektet har varit att möta hushåll med komplexa behov och hushåll som inte förmår eller inte vill medverka i bostadsvägledning. Det har vidare varit en process att hitta arbetsformerna och gränssnitten som kompletterande aktör.

Framgångsfaktorer i projektet har varit att en majoritet av målgruppen nyttjat samhällsvägledningen. Projektet har haft goda förutsättningar i uppdraget med tid för målgruppen, utrymme att testa och justera arbetssätt, tillgång till egna lokaler, kunnat

bemanna upp vid ändrade behov samt haft en kontinuitet i arbetsgruppen med egen handledning och möjlighet till kompetensutveckling.

Uppdraget med samhällsvägledning för nyanlända har efter projektavslut implementerats inom socialtjänstens ordinarie verksamhet.

Feriearbete

Under året har 726 ansökningar om feriejobb inkommit till förvaltningen, varav 561 ungdomar har erbjudits feriejobb. Av dessa tackade 450 ungdomar ja till arbete och 446 fullföljde anställningen. Arbetstillfällena har bland annat funnits inom vård- och omsorg, förskola, skola, administration, parkarbete och entreprenörskap. De feriearbetande ungdomarna har varit mycket uppskattade och har bidragit med nya idéer och inspiration. Inom förvaltningens förskoleavdelning har introduktionen för feriearbetare inom förskolan utvecklats.

Det är något fler pojkar än flickor som har erbjudits feriejobb, vilket beror på att det är fler pojkar än flickor som har tillhört en prioriterad grupp. Prioriterade grupper är ungdomar med funktionsnedsättning, ungdomar med behov av särskild anpassning vid anställningen, ungdomar med sociala skäl, ungdomar med avbruten gymnasiegång som omfattas av kommunens aktivitetsansvar samt ungdomar med behov av språkstödande insats.

Näringslivsfrämjande arbete

Förvaltningens arbete för att främja det lokala näringslivet har under året utgått från stadens näringslivspolicy. Huvuduppgiften är att säkerställa goda förutsättningar för företagande inom stadsdelsområdet genom att arbeta för ökad trygghet, välskötta parker samt god kommunal service. Förvaltningen har samverkat med näringsidkare inom ramen för platssamverkan (se mål 3.6) samt bidragit till att främja näringslivet genom att verka för tillgängliga, trygga och attraktiva stadsmiljöer vilket är avgörande för ett fungerande näringsliv i hela staden.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Förvaltningens arbete med att erbjuda individuellt stöd till den som inte klarar sin egen försörjning bidrar till mål 1, ingen fattigdom. Barns rättigheter beaktas genom att prioritera barnfamiljer med osäker boendesituation, se till barnens behov vid ansökan om ekonomiskt bistånd och genomföra barnkonsekvensanalyser i samband med beslut som påtagligt påverkar barn. Det är en grundläggande princip att den som ansöker om ekonomiskt bistånd ska erbjudas stöd utifrån sina individuella behov oavsett kön.

Goda exempel

- Tjänsten elektronisk ansökan för ekonomiskt bistånd implementerades i oktober 2023. För att ytterligare stimulera användning av tjänsten har förvaltningen initierat ett projekt kring införande av förenklade ansökningar. Syftet är att underlätta för den enskilde och korta tiden för handläggning. Projektet förväntas också bidra till en förbättrad arbetssituation för förvaltningens medarbetare. Projektet genomförs i samverkan med Hägersten – Älvsjö stadsdelsförvaltning.
- För att undersöka hur artificiell intelligens (AI) kan användas för att utveckla nya arbetssätt har medarbetare inom enheten för ekonomiskt bistånd och arbete deltagit i

webinarier och utbildningar under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,3 %				0,9 %	2,7 %	VB 2023
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,23 %	0,31 %	0,22 %		0,4 %	1,5 %	VB 2023
Analys Den totala andelen personer med ekonomiskt bistånd har sjunkit sedan senaste mätningen. Det är, liksom vid tidigare mätningar, en högre andel män som uppbar ekonomiskt bistånd jämfört med andelen kvinnor. Av samtliga hushåll som uppbar ekonomiskt bistånd under september var 52 procent ensamstående män utan barn.							
  Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	60 %	50 %	66,67 %		78 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Årsmålet baseras på utfallet för 2022 då nio personer svarade på enkäten varav sju personer uppgav en förbättrad situation. Utfallet för 2023 baseras på fem svar. Tre personer svarar att de upplever en förbättrad situation och två personer att deras situation är oförändrad. Det begränsade underlaget försvårar en analys. Alla hushåll med ekonomiskt bistånd följs upp för att kunna erbjuda ett individanpassat stöd. Inför 2024 är indikatorn borttagen.							
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,17 %	0,19 %	0,15 %		0,3 %	1,0 %	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	513				450 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	17				12 st	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	127 st				122 st	Tas fram av nämnd	VB 2023
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	450 st	230 st	220 st		450 st	11 000	VB 2023
Analys 561 ungdomar har erbjudits feriejobb, varav 450 ungdomar har tackat ja och skrivit på avtal. Av dessa var det 446 ungdomar som fullföljde anställningen. Årsmålet har under året varit 450 feriejobb, men blev i tertialrapport 2 felaktigt skrivet till 460. Indikatorn bedöms därför uppfylld.							

Nämndmål: 3.2.1 Invånarna har jobb och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare som inte klarar sin egen försörjning. Prioriterade målgrupper är barnfamiljer, nyanlända invånare och de som har arbetslöshet som bidragsorsak.

Nämnden ger invånare med ekonomiskt bistånd stöd att klara sin egen försörjning genom individuellt utformade insatser. Handläggningen utgår från ett tydligt barnperspektiv, genom att särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd. I samarbete med arbetsmarknadsnämnden säkerställs att handläggningen av ekonomiskt bistånd sker i enlighet med gällande rutiner för att säkerställa relevanta insatser och tidig vägledning till arbete. I samverkan utveckla och intensifiera arbetet för att motverka långtidsarbetslöshet samt förbereda personer för insatser inom ramen för jobbtorgens verksamhet. Samverka tillsammans med arbetsmarknadsnämnden inom ramen för Samordningsförbundet Stockholms stad kring förrehabiliterande insatser. Tillsammans med socialnämnden intensifiera arbetet för att minimera felaktiga utbetalningar samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början. Bistå i arbetet med att utveckla Stockholmsjobb.

Ungdomar som har insatser genom socialtjänsten prioriteras för feriearbete. Det lokala trygghetsarbetet bidrar till företagsvänligt stadsdelsområde.

Förväntat resultat

Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd ska minska. Andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd är fortsatt låg. Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd i stadsdelsområdet ska minska.

Ungdomar med funktionsnedsättning eller sociala skäl som söker feriejobb i stadens regi prioriteras. Antalet unga som fått feriejobb finansierade av nämnden ökar liksom antalet tillhandahållna platser för feriejobb i nämndens verksamheter

Ett rikt näringsliv och företagsamhet främjar att alla invånare klarar sin egen försörjning.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att de underliggande nämndmålen är uppfyllda.

Stöd till ett långsiktigt boende

Förvaltningens vräkningsförebyggande arbete syftar till att förebygga hemlöshet. När en hyresvärd lämnar meddelande om en störning, obetald hyra eller uppsägning kontaktas den

enskilde av förvaltningens bosamordnare, Genom att etablera kontakt och erbjuda stöd minskar risken att den enskilde förlorar sin bostad. För den som uppbär ekonomiskt bistånd och som har en osäker boendesituation upprättas en individuell plan med målet att hitta en långsiktig boendelösning. Hushåll med avtalat boende via SHIS har fått individuellt stöd för att underlätta övertagandet av boendekontrakt. I samverkan med förvaltningens familjeenhet har förutsättningarna för avtal med SHIS undersökts i syfte att uppnå samsyn och ett effektivare samarbete.

Biståndshandläggare inom äldreomsorgen informerar i ett tidigt skede om möjlighet till anpassningar i bostaden i syfte att möjliggöra kvarboende samt bibehålla den äldres livskvalitet och självständighet i sin bostad. För de enskilda där en avhysningsprocess är påbörjad eller där förvaltningen uppmärksammat risker för vräkning har förvaltningens bolotsar arbetat med att stödja den enskilde i att genomföra de åtgärder fastighetsägaren kräver och därmed förebygga avhysning. Det samlade underlaget för 2023 visar att cirka hälften av ärendena som har varit aktuella för vräkningsförebyggande åtgärder inom äldreomsorgen avser obetalda hyror, sanitär olägenhet eller störningar. Vidare visar underlaget att förvaltningen under året lyckades med att förebygga vräkning i majoriteten av de inkomna ärendena genom bland annat samverkan med socialtjänstavdelningen, hyresvärdar och med andra myndigheter. I de ärenden där vräkningshot fortfarande föreligger fortsätter förvaltningens bolotsar sitt arbete med riktat stöd till de enskilda, kontinuerlig uppföljning och handlingsplaner.

Nämndens behov av verksamheter och parkmiljöer bevakas tidigt i samhällsplaneringen

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att tidigt i stadsutvecklingen bevaka och samordna nämndens behov av förskoleplatser, särskilt boende samt parker och grönområden i samverkan med övriga förvaltningar. Vid förtätning av områden i innerstaden är det särskilt angeläget att förvaltningen verkar för tillräcklig tillgång på friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker. Förvaltningen verkar även för att parker och andra offentliga platser blir tillräckligt stora, mångfunktionella, slitagetåliga och svarar mot de behov som finns hos de nya invånarna. Det är angeläget att driftperspektivet finns med i ett tidigt skede i planeringen för att parkerna ska bli långsiktigt hållbara.

Under året har förvaltningen bland annat lämnat synpunkter på granskningen av detaljplanen för etapp Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden, där det planeras för cirka 1250 bostäder, två förskolor, gruppboendestäder samt parker, torg, kajer och ett allmänt bad. Förvaltningen har även deltagit i stadsbyggnadskontorets detaljplanearbete för förtätningen av Hjorthagskransen. Förvaltningen leder fortsatt arbetet i fokusgruppen Leva och bo, inom ramen för hållbarhetsprogrammet för Norra Djurgårdsstaden. I samarbete med exploateringskontoret har bland annat arbetet med att sprida information till nyinflyttade om Norra Djurgårdsstadens hållbarhetsprofil och att genomföra aktiviteter, i syfte att inspirera och engagera till att leva mer hållbart fortsatt. Under perioden har det bland annat genomförts stadsvandringar och visningar av förvaltningens bikupa på platsen för förskolegrupper och allmänhet.

Förvaltningen har under året lämnat synpunkter på ett förslag till ny detaljplan för Spelbomsplan 9 (Läkarhuset) vid Odenplan. Förvaltningen framhöll bland annat att planförslaget med fördel hade innefattat bostäder samt att det är önskvärt att detaljplanens

bestämmelser även bör medge etablering av vårdinrättningar. Under året har förvaltningen också svarat på detaljplaneremisser avseende fastigheterna Lagern och Getingen. Båda detaljplanerna innefattar mestadels kontor. Detaljplanen för Getingen ligger intill Hagastaden och i förvaltningen svar framhävdes att det är angeläget att föreslagen detaljplan ger förutsättningar för att det skapas tydliga, trygga och tillgängliga gång- och cykelstråk i området.

Under året har förvaltningen även deltagit i planeringen av Hagastadens grönytor samt lämnat granskningssynpunkter på förfrågningsunderlag för delar av Norra stationsparken. Förvaltningen har också varit delaktig i trafikkontorets utveckling av ett förstärkt gångstråk mellan Vanadisplan och Hagastaden, i planeringsarbetet för Tegelbackens utveckling samt varit med i referensgruppen för den nya Cityplanen.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Förvaltningens arbete för att motverka hemlöshet och stöd till den som riskerar att bli av med sin bostad eller lever i osäkra boendeförhållanden bidrar till mål 11, hållbara städer och samhällen. Förvaltningen arbetar utifrån Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden. Programmet godkändes i dåvarande Östermalms stadsdelsnämnd i slutet av 2020 och beslutades av fullmäktige i september 2021. Programmet beskriver stadens riktlinjer och mål avseende stadsbyggnad och hållbarhet i Norra Djurgårdsstaden samt hur arbetet bidrar till att uppfylla de globala målen i Agenda 2030.

Goda exempel

- Förvaltningen leder fortsatt arbetet i fokusgruppen Leva och bo, inom ramen för hållbarhetsprogrammet för Norra Djurgårdsstaden. Under perioden har det bland annat genomförts stadsvandringar och visningar av förvaltningens bikupa på platsen för förskolegrupper och allmänhet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel avhysningar som kunnat avvärras efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärderna	96,67 %				55 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
  Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	23,08				50 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys							
Sedan 2020 har tretton personer beviljats insatsen från de tidigare stadsdelsförvaltningarna Normalm och Östermalm. Sex personer har en pågående insats. Av dessa har tre personer, två män och en kvinna, haft insatsen tolv månader eller längre. På grund av ny organisation har det inte varit möjligt att redovisa könsuppdelad statistik sedan 2020.							
  Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	3				8	Tas fram av nämnd	2023
  Antal vräkningar som	0				0	Tas fram	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
berör barn ♀						av nämnd	

Nämndmål: 3.3.1 Invånarnas boendeförhållanden är varaktiga och hållbara

 Uppfylls helt

Beskrivning

Genom att bedriva ett strukturerat vräkningsförebyggande arbete och genom samverkan med andra aktörer förhindra att personer att bli vräkt. Arbetet för att skapa långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden ska prioriteras. Stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet ska utvecklas. Förvaltningens bosamordnare samordnar det förvaltningsövergripande vräkningsförebyggande arbetet och har en rådgivande, motiverande och uppsökande funktion. Förvaltningen erbjuder "Boskola" till de personer som blivit beviljade tränings- eller försökslägenheter. Boskolan syftar till att ge personer som ska flytta in i egen lägenhet kunskap i vad man förväntas klara i ett självständigt boende, till exempel om hyreslagstiftningen och vad man som hyresgäst är skyldig till.

Förvaltningens budget- och skuldrådgivare samarbetar med handläggare inom socialtjänst och äldreomsorg samt bosamordnare i syfte att förhindra att vräkningar sker. Barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden erbjuds bostadsvägledning.

Tillsammans med socialnämnden, SHIS och Bostadsförmedlingen utvecklas arbetssätt för att säkerställa att barnfamiljer som hamnar i akut hemlöshet inte placeras på vandrarhem utan får tillgång till en mer långsiktig och trygg boendelösning.

Förväntat resultat

Personer boende inom stadsdelsområdet har ett hållbart boende med stöd utifrån behov. Genom ett utvecklat vräkningsförebyggande arbete förhindra att människor vräks från sina boenden.

Personer som befinner sig i hemlöshet erbjuds mer långsiktiga boendelösningar såsom exempelvis bostad först, tränings- eller försökslägenheter.

Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem är fortsatt lågt. Vräkningar som berör barn är fortsatt få. I alla ärenden där förvaltningen får ett meddelande från hyresvärd sker ett vräkningsförebyggande arbete där den enskilde erbjuds stöd.

Nämndmål: 3.3.2 Behov av samhällsservice uppmärksammas tidigt i samhällsplaneringen

 Uppfylls helt

Beskrivning

I remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevakar och verkar förvaltningen för att invånarnas behov av specialbostäder, förskolor, äldreboenden och offentliga platser inom stadsdelsområdet tillgodoses.

Förväntat resultat

När nya bostäder byggs inom stadsdelsområdet har invånarna god tillgång till kommunal service samt parker och grönområden som är tillgängliga för alla. Det finns förskolor, bostäder med särskild service och äldreboenden i tillräcklig omfattning.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet är uppfyllt.

Indikatorernas utfall under mål 3:4 är inte möjliga att redovisa då de bygger på rullande tolv månadersgenomsnitt, förvaltningens analys har sin utgångspunkt i aktiviteterna som genomförts under året.

Ledarskap och medarbetarskap

Sammanläggningen och bildandet av den nya förvaltningen har skett parallellt med ordinarie verksamhet. Det har inneburit förändringar av arbetsgrupper, arbetsuppgifter och arbetsplatser, vilket ställt höga krav på både chefer och medarbetare. Ett aktivt medarbetarskap innefattar förmågan att agera och prestera, anpassa sig till förändrade omständigheter och initiera samt åstadkomma förändring. Chefer ska ta tillvara medarbetarnas idéer och leda väl i både förändring och utveckling.

För att stärka chefernas förmåga att leda i förändring har förvaltningen genomfört gemensamma chefsforum på temat förändringsledning. De samordnade insatserna inför sammanläggningen har skapat goda relationer och stärkt samarbeten över enhets- avdelnings- och förvaltningsgränserna.

Arbetet med att skapa gemensamma arbetsätt och rutiner både lokalt i verksamheterna samt övergripande i förvaltningen pågår och det behövs tid för implementering.

Förvaltningsövergripande resultat för AMI saknas för Norra innerstaden men arbetet med vårens resultat av medarbetarenkäten inom respektive avdelning och enhet har fortgått utifrån de förutsättningar som råder.

Trygga anställningar

I november var antalet tillsvidareanställda medarbetare med månadslön i förvaltningen 2133 stycken varav 16 procent män. Samma period var 189 medarbetare anställda på viss tid med

timlön varav 91 med befattningen barnskötare.

Av de 2133 tillsvidareanställda var 83,8 procent anställda på heltid vilket motsvarar 344 medarbetare. Andelen medarbetare anställda på heltid minskade från 88,3 procent i samband med att två stora vård- och omsorgsboenden togs över i egen regi i oktober. Siffran kommer troligen påverkas ytterligare då nämnden tar över ytterligare ett vård- och omsorgsboende i februari 2024. Av de 344 medarbetare anställda på deltid, finns det flera som uppstår sjukersättning på deltid eller av olika skäl önskar arbeta deltid. Det är 38 medarbetare som skriftligt önskar högre sysselsättningsgrad eller heltid varav de flesta arbetar inom äldreomsorgen där den största andelen är anställda vid ovannämnda vård- och omsorgsboenden.

Det administrativa arbetet i samband med bemanning och schemaläggning har ökat. Det finns ett behov av att ytterligare se över arbetssätt och höja kompetensen gällande Arbetstidslagen, Lagen om anställningsskydd samt bemanningsekonomi för att stärka medarbetare som arbetar med bemanning och schemaläggning.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Inför sammanläggningen genomfördes en fördjupad utbildning i riskbedömning för att rusta och säkerställa att alla chefer och skyddsombud hade tillräcklig kompetens. Det systematiska arbetsmiljöarbetet med riskbedömningar som genomfördes inför sammanläggningen, har bidragit till att eliminera, minimera samt förebygga risker i arbetsmiljön. Olika typer av diskussionsunderlag togs även fram som stöd till chefer i dialogen kring sammanläggningen och den förändringsresa det innebär för arbetsgrupper och enskilda individer.

Under året har förvaltningen genomfört en grundläggande arbetsmiljöutbildningar vid tre tillfällen för chefer och skyddsombud. Det finns ett behov av att fortsätta att ytterligare fördjupa kunskaper i det systematiska arbetsmiljöarbetets olika delar, den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, friskfaktorer inklusive aktiva åtgärder. Förvaltningens årshjul för APT har gett stöd och en vägledning till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Rutiner gällande kränkande särbehandling och trakasserier har uppdaterats men behöver implementeras. Resultat i medarbetarenkäten för Norrmalm (94 procent) respektive Östermalm (96 procent) är mycket höga för hur stor andel av medarbetarna som känner till var de ska vända sig om de upplever sig utsatt för kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier.

Förvaltningen har genomfört den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet och resultatet kommer ligga till grund för vidareutveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Resultat redovisas under separat rubrik i rapporten.

Resultatet av löneanalys inför 2024 års löneöversyn kommer ge information om eventuella åtgärder i syfte att uppnå en sammanhållen lönebildning. Gemensamma lönekriterierna för chefer och medarbetare i Norra innerstaden har tagits fram och implementerats under hösten inför medarbetarsamtalen.

Kompetensutveckling

Äldreomsorgen har under året fortsatt att erbjuda kompetensutveckling via exempelvis

ombudsroller som ett led i att behålla och attrahera personal. För att möta äldreomsorgens utmaningar och utveckla verksamheterna, har förvaltningen genomfört kompetenshöjande insatser kopplade till demens, värdegrund, psykisk ohälsa, hälso- och sjukvård och välfärdsteknik. Vidare har förvaltningen beviljats medel inom ramen för kompetensutvecklingssatsningen med syfte att stärka kompetensen bland medarbetare inom vård- och omsorgsboenden, hemtjänstverksamheter och dagverksamheter i området första hjälpen vid psykisk ohälsa – MHFA.

Dagverksamheter inom äldreomsorgen har under året påbörjat arbete för att uppnå stjärnmärkning och hos två av verksamheterna har stjärninstruktörer utbildats. Stjärninstruktörerna har under hösten genomfört utbildningssatsningar för medarbetare enligt planering. Vid LSS-bostad i egen regi med inriktning demenssjukdomar har ett pilotprojekt för att bli stjärnmärkta av Svenskt Demenscentrum inletts under hösten.

Från och med den 1 juli 2023 är undersköterska en skyddad yrkestitel och från samma datum måste också den fasta omsorgskontakten för personer som har hemtjänst vara undersköterska. Förvaltningen har deltagit i äldreförvaltningens utbildningssatsningar för att vidareutbilda tillsvidareanställda medarbetare som idag inte når upp till utbildningskraven för underskötersketiteln. Förvaltningen har även i samverkan med äldreförvaltningen erbjudit språkundervisning till medarbetare inom äldreomsorgen.

Staden har tagit fram förslag till kompetensstige för undersköterskor bestående av fyra steg med beskrivning av formell och klinisk kompetens avseende sex definierade kärnkompetenser: evidensbaserad vård, personcentrerad vård, teambaserat arbete, förbättringskunskap och kvalitetsutveckling, säker vård samt informatik. I slutet av augusti genomförde förvaltningen en workshop kring förslaget.

Medarbetare inom utförarverksamheter för personer med funktionsnedsättning har erbjudits vidareutbildning till stödassistent med anledning av införandet av en enhetlig yrkestitulatur. Medarbetare vid stödboende har utbildats i metoden Ett självständigt liv, ESL. Metoden innebär att den enskilde får ökade kunskaper om sin sjukdom och sina psykiska funktionsnedsättningar samt sina färdigheter inom olika livsområden. Syftet är att den enskilde bättre ska kunna hantera svårigheter genom ökad kompetens och självkänedom.

Implementeringen av det pedagogiska ramverket inom LSS-verksamheter i egen regi har fortgått. Med utgångspunkt i verksamhetens uppdrag omfattar det pedagogiska ramverket bland annat metoder för bemötande, kartläggning och tydliggörande pedagogik. Syftet är att anpassa arbetssätt utifrån den enskildes behov och bidra till att öka tryggheten.

Medarbetare inom socialtjänsten har under perioden utbildats i grundläggande kunskaper i samtalsmetoden Motiverande samtal. Metoden fungerar som ett verktyg i förändringsprocesser och syftar till att framkalla och förstärka den enskildes egen inre motivation till förändring.

Förskolan arbetar med att identifiera behov av kompetensutvecklingsinsatser hos medarbetare och arbetar för att möjliggöra deltagande i stadens utbildningar. Bland annat deltar flera biträdande rektorer i rektorsprogrammet. Under året har hälften av alla arbetsplatsledare i förskolan deltagit i en utbildning för att utveckla ledarskapskompetens och vad det innebär att

leda sina kollegor utan att vara chef.

Medarbetare inom stadsutveckling har fördjupat sina kunskaper kring biologisk mångfald genom bland annat föreläsningar i ämnet. Medarbetare har även gått utbildningar gällande arbetsmiljö inom projekt.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Det systematiska arbetet med förbättringar inom alla enheters arbetsmiljö, ett aktivt arbete för att minska andelen timavlönade samt att säkerställa att förvaltningen följer regler kring dygnsvila bidrar både till mål 3, hälsa och välbefinnande och mål 8, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

Förvaltningens utgångspunkt är att heltidsanställning är norm vid nyanställning och att medarbetare som ofrivilligt arbetar deltid ska erbjudas heltid. Även arbetet med att följa upp och analysera skillnader i sjukfrånvaro, heltid/deltid, löneskillnader bidrar till mål 5, jämställdhet. För att underlätta att kombinera föräldraskap och arbetsliv är förvaltningens mål att förlägga möten mellan vissa arbetstider vilket också bidrar till mål 5, jämställdhet.

Förvaltningens arbete med att förebygga, utreda och åtgärda kränkande särbehandling och diskriminering bidrar till mål 10, minskad ojämlikhet.

Goda exempel

- Förskolan har samlat samtliga medarbetare på en gemensam föreläsning om tillgänglig lärmiljö och främjande och förebyggande arbetssätt i förskolan.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Aktivt Medskapandeindex ♀					83	83	2023
Analys AMI-resultatet hämtas från stadens medarbetarundersökning som genomfördes i februari 2023, därav saknas resultat för Norra innerstaden för 2023. Utfallet för Norrmalms stadsdelsförvaltning var 79 och för Östermalms stadsdelsförvaltning var resultatet 81.							
 Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter					7 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys För Norra innerstaden saknas ännu möjligheten att redovisa indikatorn utifrån det så kallade rullande-tolv månadersgenomsnittet som den bygger på. Fram till dess att rullande tolv månadersgenomsnittet kan användas redovisas enbart månad för månad.							
 Sjukfrånvaro ♀					9 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys För Norra innerstaden saknas ännu möjligheten att redovisa sjukfrånvarostatistik utifrån det så kallade rullande-tolv månadersgenomsnittet som indikatorn bygger på. Sjukfrånvarostatistik kommer fram till dess att rullande tolv månadersgenomsnittet kan användas enbart kunna redovisas månad för månad.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14					3,5 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
							
Analys För Norra innerstaden saknas ännu möjligheten att redovisa sjukfrånvarostatistik utifrån det så kallade rullande-tolv månadersgenomsnittet som indikatorn bygger på. Sjukfrånvarostatistik kommer fram till dess att rullande tolv månadersgenomsnittet kan användas enbart kunna redovisas månad för månad.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.4.1 Medarbetare har en trygg anställning, en god arbetsmiljö och är engagerade

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen är ett föredöme som arbetsgivare och har en väl fungerande arbetsmiljö som möjliggör engagemang, samverkan och utveckling. Förvaltningen attraherar och behåller medarbetare med rätt kompetens i förhållande till de uppdrag som ska utföras. Förvaltningen arbetar strategiskt med personal- och kompetensförsörjning för att möta kommande behov. Under året kommer förvaltningen prioritera att arbeta med sjukfrånvaro och ledarutveckling.

Förväntat resultat

Förvaltningen är ett föredöme som arbetsgivare och har en väl fungerande arbetsmiljö som möjliggör engagemang, samverkan och utveckling. Förvaltningen attraherar och behåller medarbetare med rätt kompetens i förhållande till de uppdrag som ska utföras. Förvaltningen arbetar strategiskt med personal- och kompetensförsörjning för att möta kommande behov.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att de underliggande nämndmålen är uppfyllda.

Beredskapsarbete samt risk- och sårbarhetsanalys

Det förändrade omvärldsläget ställer krav på ökad krisberedskapsförmåga och en planering för civil beredskap med särskilt fokus på återtagandet av det civila försvaret. Under året har förvaltningen tagit fram både en krisledningsplan och en krigsledningsplan samt krigsorganisation.

Krisledningsplanen har anpassats utifrån funktionsindelad stab och ny förvaltningsstruktur. Under våren genomförde förvaltningsledningen en krisledningsövning. En ny funktion inom krisledningsorganisationen är informatörer som kan aktiveras vid en oönskad händelse. Under året har förvaltningens krisstöd varit aktiverat vid två tillfällen och varit i beredskap vid ett tillfälle.

En viktig del i arbetet med framtagandet av en krigsledningsplan har varit att förankra uppdraget bland medarbetarna. Förankringsarbetets fokus var att belysa medarbetarnas dubbla roller, som privatpersoner och medarbetare, kopplat till totalförsvaret och allmän tjänsteplikt. Den krigsledningsplan som tagits fram beskriver tre organisationsnivåer kopplat till gråzon och höjd beredskap. Samtliga avdelningar har bidragit i arbetet med att prioritera och bemanna verksamheterna utifrån scenario höjd beredskap.

Förvaltningen har under året även deltagit i stadens samlade arbete med civil beredskap i och med uppstarten av en sektorsorganisation för civil beredskap. Förvaltningen är en av tre utsedda stadsdelsförvaltningar som representerar det geografiska områdesansvaret och utgör kontaktpunkt för de andra innerstadsdelarna i vissa beredskapssektorer och beredskapsområden.

Under året har arbetet fortsatt i enlighet med den nya cykeln kopplat till riskhanteringsarbetet. Fokus har varit på steg fem och sex som handlat om att implementera åtgärder, ta fram kontinuitetsplaner samt att följa upp åtgärdernas effekter och öva. Förvaltningen har under arbetet med riskhanteringen identifierat ett behov av att centrala avtal med entreprenader inom vård- och omsorg innehåller krav på genomförda risk- och sårbarhetsanalyser samt kontinuitetsplaner.

Arbetet med att etablera trygghetspunkter har fortsatt och förvaltningen har tagit fram en plan med rutiner för aktivering av trygghetspunkter och bemanningslistor. Rakelutrustning, radiokommunikation för effektiv ledning, har levererats till samtliga trygghetspunkter.

Rådighet och uppföljning av leverantörer

För att stärka stadens rådighet och säkerställa att stadens upphandlade aktörer inte bidrar till brottslighet genomförs seriositetskontroller på samtliga upphandlingar. Seriositetsprövning genomförs för att kontrollera att leverantören bedriver en seriös företagsverksamhet och fullgör sina skyldigheter mot samhället, såsom betalning av skatter och socialförsäkringsavgifter samt säkerställa att leverantören inte har några skulder eller betalningsanmärkningar. I samtliga upphandlingar ställs det också krav på att leverantören ska

lämna försäkran om att det inte finns skäl till uteslutningsgrunder enligt LOU, 2016:1145 13 kap §§ 1-2 samt vissa andra uteslutningsgrunder som kan tillämpas enligt 13 kap § 3.

Gällande arbetsrättsliga villkor tas dessa krav fram centralt och används i upphandlingar när det är tillämpningsbart.

Generellt följs ingångna lokala avtal upp minst en gång per år men i många fall oftare beroende på avtalets karaktär och omfattning. Uppföljningen är en viktig del i att säkerställa att leverantörerna upprätthåller hög kvalitet, lever upp till ställda krav och bedriver seriös och laglig verksamhet.

Förvaltningen har tagit fram en plan för uppföljning av leverantörer inom äldreomsorgen. Uppföljningen sker i form av verksamhetsuppföljningar av LOV-upphandlade leverantörer med grund i äldreförvaltningens modell samt i form av avtalsuppföljningar med övriga leverantörer som förvaltningen tecknat lokala avtal med. Förvaltningen har genomfört samtliga tilldelade uppföljningar av LOV-upphandlade leverantörer. Resultatet av uppföljningen har återkopplats till äldreförvaltningen för vidare hantering och åtgärder. Avseende förvaltningens lokala avtal inom äldreomsorgen har förvaltningen under året genomfört uppföljningar av samtliga större leverantörsavtal. Resultatet av uppföljningarna visar generellt att leverantörerna till stor del tillhandahåller avtalade tjänster i enlighet med ställda krav. Vidare samverkar förvaltningen med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning avseende frågor som rör det nya centrala ramavtalet för bemanningskonsulter som tecknades under våren 2023. Detta då förvaltningen uppmärksammat avvikelser och utvecklingsområden i leveransen av bemanningskonsulter.

Inom förskolan har en rutin för avtalsuppföljning av det lokala avtalet för pedagogiska bemanningstjänster tagits fram. Uppföljningen visar att leverantörerna i stort levererar avtalade tjänster. Fokus har varit att fånga upp och föra vidare verksamheternas input till kravställningen för den nya upphandlingen som startade tidigare under året.

Socialtjänstavdelningen har följt upp avtalet avseende drift av grupp- och servicebostäder enligt särskild rutin och dokumenterat kontrollerna. Uppföljningen består av flera olika delar som exempelvis verksamhetsuppföljningar, stickprov, kontroll av rutiner och erforderliga tillstånd. Resultatet visar att verksamheten överlag har en god kvalitet och att leverantören uppfyller ställda krav.

Inom stadsutveckling har en uppföljningsplan upprättats för det nya gemensamma avtalet avseende konsulttjänster inom byggledning. Övriga lokala avtal har följts upp under året och bedömningen är att leverantörerna tillhandahåller avtalade tjänster enligt ställda krav.

Inköp och upphandling

Under förra året fick förvaltningen i uppdrag att leda arbetet inom den nya inköpskategorin bemanningskonsulter. Kategoriarbetet sker faktabaserat och tvärfunktionellt och innebär att inköpen inom kategorin planeras och genomförs med grund i olika analyser kring exempelvis behov, inköpsmönster och marknadsförhållanden.

Under hösten påbörjades arbetet i Initieringsfasen för kategorin bemanningskonsulter. Kategorin bemanningskonsulter är komplex, omfattar många leverantörer och berör större

delen av stadens förvaltningar och bolag. Kategoriteamet har bland annat innefattat intressentanalys, målformulering, vision och definition av kategorin. Flera utmaningar och potentiella målområden har identifierats. Under nästa år kommer arbetet fördjupas i kategoriprofilfasen.

Verksamhetsövergångar inom äldreomsorgen

Under hösten 2022 beslutade dåvarande nämnder att avtalen för Kampementets vård- och omsorgsboende och för Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende inte skulle förlängas utan återgå till egen regi från och med 1 oktober 2023. Arbetet med återtagandena har genomförts enligt framtagen projektplan i nära samverkan med de båda entreprenörerna och har involverat flera delar av förvaltningen. Förvaltningen har även i samband med återtaganden genomfört informationsinsatser riktade till de äldre, deras anhöriga samt till personal i verksamheterna. Syftet med informationsinsatserna var för att säkerställa att samtliga berörda får tydlig information om återtagandeprocessen och om förvaltningens arbete för att fortsatt säkerställa en trygg vård- och omsorg men även för att erbjuda de äldre, deras anhöriga och medarbetarna möjlighet att lyfta frågor, önskemål och synpunkter.

Förvaltningen har under övertagandeprocessen identifierat behov av insatser inom bland annat kompetensutveckling, kvalitetsledningssystem och arbetsmiljöfrågor hos verksamheterna. Arbetet med att säkerställa detta har krävt stora resurser från förvaltningen under hösten och arbetet fortsätter under 2024.

Informationssäkerhet och GDPR

Förvaltningens arbete med informationssäkerhet fortgår. Fokus under perioden för den nya organisationen har varit att se över klassningsrutiner och arbetssätt. En ny organisation med dataskyddshandläggare är beslutat av förvaltningsledningen och kommer att implementeras under 2024.

Nämndens utsedda dataskyddsombud, DSO, har sammanställt årsrapport GDPR 2023 vilken är bifogad till verksamhetsberättelsen. DSO har identifierat vissa brister gällande förvaltningens informationssäkerhetsarbete och ger rekommendationer för fortsatt arbete. I och med sammanläggningen av de två stadsdelsförvaltningarna behöver även tidigare genomförda informationsklassningar uppdateras. För att åtgärda de brister som påvisats kopplat till informationsklassningar och konsekvensbedömningar behöver arbetet med att genomföra klassningar intensifieras under kommande år.

Som ett komplement till stadens gemensamma information om GDPR har förvaltningen lokala dokument som finns tillgängliga för alla medarbetare på intranätet. Dessa har efter sammanläggningen till ny förvaltning granskats och vid behov reviderats. Även registerförteckningen har sammanställts utifrån de två tidigare förvaltningarna. Vid granskning har konstaterats att förteckningen är i behov av revidering.

Under året har nio personuppgiftsincidenter rapporterats i förvaltningen varav tre har anmälts till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Samtliga har anmälts inom 72 timmar från upptäckt av incidenten. En möjlig NIS-incident har rapporterats till MSB i samråd med stadens övriga förvaltningar.

Kunskapsnivån gällande personuppgiftsincidenter bedöms vara god inom förvaltningen. Vid

inträffade incidenter vidtas åtgärder snabbt och verksamheterna genomför aktiviteter för att minska risken att incidenterna inträffar igen.

Det finns information på intranätet om hur verksamheterna ska gå tillväga för att utreda och anmäla personuppgiftsincidenter. En checklista vägleder verksamheten om vilken information som behöver tas fram för att hantera incidenten. Av delegationsordningen framgår vilken funktion som anmäler personuppgiftsincidenter.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Krisberedskapsarbetet bidrar till att de globala målen enligt Agenda 2030 upprätthålls även vid oönskade händelser. En bra krishanteringsförmåga bidrar till att det sociala och ekonomiska skyddet bevaras och att mat, vatten, värme och läkemedel till de mest behövande kan levereras även vid samhällsstörningar, vilket bidrar till flertalet av målen i den globala agendan.

Upphandling och inköp är ett viktigt verktyg i arbetet med att nå flera av målen i Agenda 2030 där delmål 12.7 handlar om hur man kan öka hållbarheten genom offentliga köp. Genom att förvaltningen ställer miljökrav samt sociala krav där det är möjligt i både upphandlingar och direktupphandlingar bidrar arbetet till Mål 13, bekämpa klimatförändringarna och Mål 8, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

Förvaltningen bidrar även till mål 8, anständiga arbetsvillkor, genom sina strukturerade uppföljningar av att upphandlade leverantörer följer sina avtal samt genom seriositetskontroller av upphandlade leverantörer.

Goda exempel

- Uppföljning och seriositetskontroller görs av leverantörer i syfte att förebygga och hindra brottslig verksamhet samt säkerställa en god omsorg för invånare i stadens upphandlade verksamheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	53,73 %				65 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	2023
Analys Siffrorna baseras på Norra innerstadens utfall, det vill säga perioden juli-december. En anledning till att målet ej uppnås beror på sammanläggningen vid halvårsskiftet som påverkat fakturaflödet och orderhanteringen. Detta är en godkänd förklaring till en lägre andel elektroniska köp enligt serviceförvaltningen. Ytterligare en förklaring är att flera stora beställningar som gjorts i systemet har felfakturerats av leverantören och därmed inte kommit med i statistiken. Problemen är lyft med avtalsansvarig/ leverantör.							
  Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %				95 %	80 %	2023
Analys Avtalsuppföljning har genomförts minst en gång under året för aktuella lokala avtal. I de flesta fall finns även en plan eller rutin för avtalsuppföljning framtagen. Under året har nya rutiner för vissa avtal upprättats, detta arbete fortsätter under nästa år för återstående avtal.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31	
  Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Förvaltningen har haft en representant i arbetsgruppen som utrett ett central omsättningslager enligt ovan.			
  Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 3.5.1 Stadsdelsområdets robusthet är säkerställd

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter har kontinuitetsplaner för oförutsedda händelser och övar dessa regelbundet. Förvaltningen har viss lagerhållning av nödvändiga resurser.

Förvaltningens krisledning övar regelbundet och krislednings- och kriskommunikationsplan revideras årligen.

Inom stadsdelsområdet etableras trygghetspunkter.

Verksamheterna är klimatanpassade och kan hantera negativa effekter till följd av skyfall och värmeböljor.

Förvaltningen arbetar systematiskt med informationssäkerhet.

Förväntat resultat

Kunskapen kring krisberedskap är hög, och förvaltningens uthållighet och förmåga att hantera kärnuppdrag och krisberedskapsuppdrag vid allvarlig händelse förbättras ständigt.

Förvaltningens verksamheter och medarbetare har beredskap för hotskalans samtliga steg. Förvaltningen arbetar enligt GDPR och det finns en korrekt personuppgiftsbehandling. Kunskapen och betydelsen av informationssäkerhet stärks hos chefer och medarbetare. Förmågan och kompetensen att hantera informationssäkerhetsincidenter ökar inom förvaltningen.

Verksamheterna arbetar med klimatanpassning av verksamheterna med fokus på att minska riskerna av negativa effekter till följd av skyfall och värmeböljor.

Nämndmål: 3.5.2 Resurser används väl med fokus på resultat för invånarna

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förutsättningar för en hållbar ekonomi och verksamheter av hög kvalitet skapas genom ett effektivt utnyttjande av förvaltningens samlade resurser.

Förvaltningens lokalbestånd ses över kontinuerligt. Lokaler identifieras som kan samutnyttjas av flera verksamheter eller om de är i dåligt skick, dyra eller på andra vis inte ändamålsenliga. Genom ett ökat användande av e-handelssystemet och genom att skapa en större förståelse kring stadens inköpsrutiner kan en högre avtalstrohet uppnås och inköp effektiviseras. Arbeta med kontinuerlig avtalsuppföljning är en viktig del i att säkerställa att staden gör affärer med seriösa aktörer och att den kvalitet som är kravställd i avtalen upprätthålls. Koordinering av upphandlingsbehov och arbetsrutiner både inom förvaltningen och tillsammans med andra stadsdelsförvaltningar gör att samordningsvinster kan uppnås.

Förväntat resultat

Förvaltningen använder resurser effektivt så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna.

Genom ett ökat användande av e-handelssystemet uppnås en högre avtalstrohet samt kostnadseffektivitet.

Förvaltningens lokalbestånd är ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppnåtts.

Efter att alla restriktioner från pandemin upphörde under 2022 har antalet anmälda brott återgått till de nivåer som rådde innan pandemin. Under 2023 har anmälda brott för misshandel utomhus, bedrägerier och fickstölder fortsatt att närma sig de nivåer som rådde innan pandemin. Däremot har exempelvis antalet anmälda rån mot både personer under 18 år

som totalt fortsatt att ligga på lägre nivåer än innan pandemin. Bedrägerier är en brottskategori som ökat kraftigt innan, under och efter pandemin.

Trots att den anmälda brottsligheten inom vissa brottskategorier har ökat fortsätter tryggheten bland invånare inom stadsdelsområdet att gå i en positiv riktning. Resultatet från medborgarundersökningen 2023 visar på att den upplevda tryggheten inom stadsdelsområdet är 91 procent, vilket är en ökning från 85 procent under 2021 och 2022. Andel invånare som känner sig trygga när de går hem ensamma på kvällen i stadsdelen de bor har ökat till 71 procent jämfört med 68 procent 2022 och 65 procent 2021. Andelen invånare som känner sig trygg i parker och grönområden i den stadsdel där de bor har ökat till 82 procent från 77 procent 2022 och 76 procent 2021. Sammanfattningsvis ökar den upplevda tryggheten successivt även om årsmålet för enskilda indikatorer inte uppnås.

Tidigare har Norra innerstadens stadsdelsområde haft två öppna drogscener; Sergels torg/Centralstationen och Odenplan/Observatorielunden. Sedan 2023 klassas Odenplan/Observatorielunden inte längre som en öppen drogscen och arbetet med att Sergels torg ska upphöra som en öppen drogscen går också framåt. Andelen boende som upplever otrygghet på grund av öppen försäljning av narkotika på Sergels torg har minskat påtagligt. I stadens trygghetsmätning har andelen som anser att det i stor utsträckning finns problem med narkotikahandel som sker öppet på gata eller torg i Klara-kvarteren minskat från 47 procent 2017 till 23 procent 2023. Stadens snitt har under samma period tvärtom ökat från åtta procent 2017 till tio procent 2023. Klara-kvarteren ligger dock fortsatt betydligt högre än stadens snitt, men har tvärtemot stadens trend i övrigt förbättrats avsevärt.

Särskilda insatser i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet

Förvaltningens arbete utgår från Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023, lokal samverkansöverenskommelse med Polismyndigheten, samarbetsavtalet om Platssamverkan På Sergels torg med bland annat lokala fastighetsägare, samverkansöverenskommelse med Region Stockholm om platssamverkan som riktar sig mot hemlösa på Stockholms Centralstation och Cityterminalen.

Lokal samverkansöverenskommelse med Polismyndigheten

Under 2023 har följande områden varit prioriterade i samverkansöverenskommelsen:

- unga i risk för kriminalitet och skolan som brottsplats
- särskilt utsatta och sårbara brottsoffer
- riktat arbete mot avgränsade platser
- avhoppbarverksamhet för kriminella.
- Unga i risk för kriminalitet och skolan som brottsplats

Ett nytt förslag på struktur och innehåll för denna samverkan har tagits fram. Förslaget fokuserar på förebyggande arbete kring alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) som är det största problemområdet bland unga i Norra innerstaden. Ett årshjul har tagits fram i och med den nya strukturen med aktiviteter som kommer implementeras och genomförs under 2024.

- Särskilt utsatta och sårbara brottsoffer

Samverkan med lokalpolis ska särskilt beakta de äldres utsatthet av bedrägerier, personer som är utsatta för våld i nära relation, hedersrelaterat våld och brott mot individer utifrån deras etnicitet, nationalitet, funktionshinder, kön, religion eller sexuella läggning.

Informationskampanjer med informationsträffar och informationsmaterial om hur man skyddar sig mot bedrägerier har genomförts och levererats tillsammans med hemtjänsten i samband med matlådor. Lokalpolisområdet har även informerat medarbetare inom förvaltningens utförarenhet LSS om hur de kan bidra till att förebygga och förhindra att brukare utsätts för bedrägeribrott. Lokalpolisen och förvaltningens socialtjänst har utvecklat den operativa samverkan för att hjälpa och stödja våldsutsatta i nära relation. Förvaltningens socialtjänst har deltagit i polisens ”Sluta slå”- kampanj och även deltagit i informationsträffar för både polisen och socialtjänsten för att öka kunskapen kring arbetet med våld i nära relation.

- Avhopparverksamhet

Under 2023 har förvaltningen tillsammans med lokalpolisområde Norrmalm haft workshops och gemensamt tagit fram en struktur för hur denna typ av ärenden hanteras. Strukturen ska implementeras i respektive organisation och göras tillgänglig och känd av de som arbetar med det under 2024.

- Riktat arbete mot avgränsade platser

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet har fokus på de folktätaste platserna där också den anmälda brottsligheten är högst. Samverkan sker med Polismyndigheten, trafikkontoret och lokala aktörer utifrån behov på den aktuella platsen. Vid behov kan förvaltningen aktivera mobil platssamverkan under kortare tid. Exempel på det är Wennergrens center där det varit problem med motorburna individer som uppträder ordningsstörande och Ekhagen där det varit problem med hemlösa som övernattar på offentliga platser.

Vidare genomförs löpande åtgärder i syfte att öka tryggheten inom parker och allmänna platser, bland annat har planering för förbättrad belysning i Tessinparkens lekplats pågått under perioden. Förvaltningen har beviljats medel för trygghetshöjande åtgärder gällande markytor och belysning vid plaskdammen och lekplatsen i Gustav Adolfsparken.

Förvaltningen har tillsammans med polisen och trafikkontoret genomfört fyra trygghetsvandringar varav två har varit öppna för allmänheten och två varit riktade till resursägare. Platser där trygghetsvandring genomförts i år är Drottninggatan, Östermalmstorg, Humlegården och Ekhagen.

Utöver platssamverkan pågår även ett socialpreventivt arbete som exempelvis högre närvaro av fältassistenter. Underlag som inkommer från synpunktsportalen, trygghetsvandringar, medborgarförslag, brottsstatistik och trygghetsundersökningar analyseras kontinuerligt för att identifiera vilka platser som upplevs som otrygga för att kunna genomföra trygghetshöjande och brottsförebyggande insatser.

Nedan följer förvaltningens områden för platssamverkan

- Vision Klara (Sergels torg/Centralstationen)

Platssamverkan på Stockholms Centralstation och Cityterminalen formaliserades genom en

skriftlig samverkansöverenskommelse i juni 2023. Målsättningen är att alla personer i hemlöshet som stadigvarande vistas på platsen erbjuds stöd eller lotsning till samhällets stödsystem och att de som behöver vård eller stöd kommer vidare till rätt instans. Ytterligare ett mål är att antalet personer som stadigvarande vistas på platsen minskar. Samverkan och kontinuitet på platsen bedöms skapa bättre förutsättningar för aktörerna att lyckas i sina respektive uppdrag för målgruppen på platsen. Deltagande aktörer är förutom stadsdelsförvaltningen; socialförvaltningen, Region Stockholm, Capio Vård för hemlösa och Jernhusen. Under hösten invigdes en ny samverkanslokal, samarbete har påbörjats med forskare och ett fokusområde har varit att förbättra former för uppföljning.

Samverkan inom Vision Klara har under året stärkts ytterligare. Strategiskt har fokus legat på att förbättra formerna för gemensam lägesbild, orsaksanalys och operativ samverkan. I syfte att skapa samsyn mellan aktörerna kring målbild för samverkan och hur de gemensamma utmaningarna ska hanteras operativt hölls i början på året en gemensam heldag med presentationer av aktörernas respektive uppdrag, workshops kring former för samverkansutsättningar samt presentation och dialog om utvecklingen av anmäld brottslighet. Under dagen deltog cirka 40 poliser som arbetar specifikt med satsningen, samverkansaktörer från bland annat ungdomsjouren, socialjouren, uppsökarteamet, EU-teamet, Jernhusen (Centralstationen Cityterminalen), stadens mobila ordningsvakter, Kulturhuset Stadsteatern och trygghetssamordnare från Trafikförvaltningen. Uppföljande möten visar på att samverkan mellan aktörerna stärkts på operativ nivå och även polisen uppger att kunskapen om medaktörernas uppdrag och förutsättningar stärkts.

Operativt har strukturen för samverkan visat sig vara stabil och ge förutsättningar för flexibla och snabba lösningar inom ramen för den samverkansstruktur som byggts upp. Bland annat har samverkan under året omfattat arbete med konflikter mellan grupper av flickor som vistas på Sergels torg och samverkan på Vasagatan.

Tillsammans med lokalpolisområde Norrmalm, har förvaltningen träffat nya lokala aktörer som öppnat verksamhet på Sergels torg i syfte att samverka kring arbetsformer utifrån att platsen är en öppen drogscen och en riskmiljö för barn och unga. Syftet med mötena är att stötta och förekomma utmaningar som platsen kan innebära för nya verksamheter som etablerar sig i området.

Under året har ett antal kunskapsutbyten skett genom att ett flertal studiebesök mottagits. Studiebesök och erfarenhetsutbyten internt i staden har genomförts med bland annat trafikkontoret, Skärholmen-, Hägersten-Älvsjö- och Södermalms stadsdelsförvaltning. Externt har studiebesök tagits emot från bland annat Göteborgs stadsledningskontor, Göteborgspolisen, Regeringskansliet, Riksdagen, Malmö stad, Malmöuniversitet och Sveriges kommuner och Regioner. Inom ramen för den regionala satsningen på arbete mot öppna drogscener har Vision Klara deltagit med underlag som ett gott exempel på hur en kommun kan arbeta. Förvaltningen har även deltagit på två av innerstadens församlingars diakonträffar, varav den ena tillsammans med socialförvaltningens uppsökande enhet. Mot bakgrund av ett osäkrare omvärldsläge och den höjda terrorhotnivån har ett större fokus än vanligt under året legat på riskbedömningar av platsaktiveringen och scenkonstevenemang på Sergels torg, samt verksamhetens rutiner kring risker och säkerhet. Rutiner för säkerhet kring arbetet på Sergels

torg vidareutvecklades under hösten i samarbete med Kulturhuset Stadsteaterns säkerhetsavdelning.

- Sveavägen/Vanadislunden

Inför sommarens årliga Stockholm cruising genomfördes flera förebyggande åtgärder i samverkan med trafikkontoret, Polismyndigheten och trafikförvaltningen. Samverkan är avslutad. Förvaltningen genom trygghetssamordnaren deltar i projektgrupp som utrett möjligheten att göra delar av Sveavägen bilfri helgtid. Arbetet med att på test utföra fyra bilfria helger under sommaren 2024 pågår.

- Odenplan/Observatorielunden/Vasaparken

Odenplan och Observatorielunden har upphört som öppen drogscen efter polisens kartläggning om öppna drogscener för 2023. Även om området upphört som öppen drogscen kvarstår problem med bruk och försäljning av narkotika tillsammans med en hög andel anmälda brott.

I Observatorielunden har flertalet aktiviteter med dans, underhållning, musik genomförts under sommaren och Stadsmuseet har även genomfört guidade vandringar där. Samtliga aktiviteter har lockat till sig mycket människor som bidragit till en god och trivsamt stämning i samband med aktiviteterna.

En kartläggning av situationen med ungdomar som hanterar narkotika i området kring Odenplan har genomförts. Ungdomsjouren och förvaltningens fältassistenter arbetar med underlaget och undersöker möjligheten att utöka med socialsekreterare och fältassistenter i området. Ambitionen är att utveckla samarbetet med lokalpolisen gällande Maria ungdom motiverande interventioner även kallat MUMIN.

- Östermalmstorg-Stureplan

Platssamverkan har fokuserat på hur planerade renoveringar och ombyggnationer kan komma att påverka näringsliv och upplevelsen för besökare och boende. På trygghetsvandringen under våren identifierades brister i säkerhet och trygghet i samband med kommande ombyggnation vid Östermalmstorg. En utvärdering av platssamverkan har gjorts och förslag finns nu på att skifta fokus till miljön vid krogar och restauranger. I samverkan ingår Stureplansgruppen, Sturegallerian, Östermalmshallen, City i Samverkan samt Tamgroup.

- Strandvägen

Platssamverkan rör främst säsongsbaserade ordningsstörningar och trafikproblem. Permanenta bommar är aktiverade från 1 maj till 1 oktober klockan 18.00 – 07.00 för att hindra trafik på kajen. I samverkan ingår Kungliga Djurgårdsförvaltningen. Boende och näringslivet informeras och konsulteras vid behov. Platssamverkan har under 2023 utvärderas och behovet för platssamverkan finns inte längre och kommer därför under 2024 ingå i linjeverksamheten.

- Karlaplan

Frågor om allmän otrygghetskänsla och viss renhållningsproblematik har lyfts. I samverkan ingår AMF fastigheter. Platssamverkan har utvärderats under 2023 och behovet finns inte

kvar i den omfattningen som tidigare och kommer att avvecklas inför 2024. Kontaktnätet kommer hållas uppdaterad för att kunna återinföra platsamverkan om behovet skulle uppstå.

Otillåten påverkan samt arbete med att stävja fusk, oegentligheter och organiserad brottslighet

Arbetet med uppföljning av följsamhet till ersättnings- och tidsregistreringssystemet inom hemtjänstutförare fortgår. Förvaltningen genomför uppföljningar av överskriden tid och utförd tid jämfört med den beställda tiden för hemtjänst.

Förvaltningen arbetar systematiskt för att förebygga, motverka och hantera otillåtna påverkanshandlingar och hot och våld mot medarbetare. Ett stödmaterial och inrapporterade incidenter diskuteras kontinuerligt i samband med arbetsplatsträffar för att stärka medarbetarnas medvetenhet och kunskaper kring otillåten påverkan.

Totalt har 45 incidenter med hotfulla och trakasserande innehåll rapporterats in under året fram till 12 december. De flesta händelserna berör klienter i egna utförarverksamheter och är av ringa art och uppfyller inte brottsliga rekvisit. Sex av de inrapporterade händelserna omfattar handlingar som kan uppfattas som otillåten påverkan och har hanterats enligt rutin och där även åtgärder har vidtagits.

Våldsbejakande extremism

Antalet uttryck för våldsbejakande extremism är lågt inom stadsdelsområdet. Det finns ett systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism för att fånga upp eventuella uttryck där samverkan med skolorna är viktigt. Förvaltningen har under 2023 fått in tre avidentifierade blanketter med koppling till våldsbejakande extremism och dessa ärenden har fångats upp av skolan och hanterats enligt rutin. Förvaltningen har haft workshop för personal inom ekonomisk bistånd tillsammans med socialförvaltningen för att öka kunskapen. Majoriteten av personalen har även genomfört stadens e-utbildning om våldsbejakande extremism.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Genom att arbeta brottsförebyggande och trygghetsskapande bidrar förvaltningen till ett fredligt och inkluderande samhälle, mål 16. Målet inkluderar också delmål att bekämpa korruption och mutor, bygga effektiva, tillförlitliga och transparenta institutioner och att säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna.

Ett av de globala målen handlar om att bekämpa organiserad brottslighet och det bidrar förvaltning till genom att göra platser mindre attraktiva för att begå brott, exempelvis narkotikaförsäljning som är en stor och viktig inkomstkälla för organiserat kriminella. Arbetet bidrar också till att förebygga våld på både individ- och samhällsnivå. Arbetet sker dels inom det specifika trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbetet men till stor del även inom verksamhetsspecifika områden som inom skola, socialtjänst och fält- och fritid, inom linjen.

Goda exempel

Odenplan och Observatorielunden har upphört som öppen drogscen efter polisens kartläggning om öppna drogscener för 2023.

Förvaltningen har tillsammans med lokalpolisområdet träffat pensionärsorganisationer och informerat om hur man skyddar sig mot bedrägerier.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor 	91 %	91 %	91 %		87 %	79 %	2023
  Stockholmarens nöjdhet med renhållning och städning 	66 %	66 %	67 %		73 %	73 %	2023
Analys							
Årsmålet uppnås inte, men ligger dock något högre än resultatet för staden i stort som var 63 procent. Indikatorn mäter nöjdhet med rent och städlat på både parkmark och gatumark, där stadsdelsnämnden endast ansvarar för skötseln av parkmark.							
  Stockholmarens nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden 	74 %	73 %	75 %		73 %	73 %	2023
  Stockholmarens nöjdhet med stadsmiljön 	88 %	84 %	92 %		88 %	Tas fram av nämnd	2023

Nämndmål: 3.6.1 Tryggt stadsdelsområde

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen arbetar systematiskt, strukturerat och resurseffektivt för att invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet ska vara trygga och säkra. Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet bedrivs till stor del inom ramen för samverkansöverenskommelsen med lokalpolisområde Norrmalm.

I samverkansöverenskommelsen och lägesbilden för stadsdelsområdet har prioriterade fokusområden för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet identifierats. De prioriterade områden enligt överenskommelsen är skolan som brottsplats och unga i risk för kriminalitet, särskilt utsatta och sårbara brottsoffer, avhopparverksamhet och riktat arbete mot avgränsade platser och utsatta områden (platsamverkan).

Samverkan kring trygghetsfrågor sker internt inom staden och med andra förvaltningar, bland annat med trafikkontoret, kulturförvaltningen och fastighetskontoret. Samverkan sker även med externa aktörer, bland annat med fastighetsägare, boende och församlingar och trossamfund.

Parker och grönområden utvecklas i dialog med invånare i syfte att öka hållbarhet, tillgänglighet och attraktivitet.

Förvaltningen arbetar systematiskt för att förebygga, motverka och hantera otillåtna påverkanshandlingar och hot- och våld mot anställda.

Förvaltningen arbetar förebyggande mot våldsbejakande extremism enligt handlingsplan och samverkar med andra aktörer.

Förväntat resultat

Invånare, besökare och verksamma upplever att platser, parker och grönområden inom stadsdelsområdet är trivsamma, trygga och säkra. Förvaltningen arbetar med platssamverkan utifrån identifierade behov.

Området runt Karlaplan, Strandvägen, Stureplan-Östermalms torg, Sergels torg, Klaraområdet, Centralstationen, Odenplan, Vasaparken, Observatorielunden och Vanadislundens upplevs trivsammare och tryggare. Förekomsten av narkotika minskar och det finns en blandning av verksamheter och människor som skapar en trivsam miljö att vistas i. Inom stadsdelsområdet förekommer inte längre öppna drogscener.

Boende och besökare upplever att störande trafik och ordningsstörningar på Strandvägen minskar.

Anställda har kunskap om otillåten påverkan samt hur det motverkas och hanteras.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel invånare som känner sig trygga när de går hem ensamma på kvällen i stadsdelen de bor.	71 %			69 %	75 %		2023
Analys Årsmålet uppfylls delvis, dock har resultatet förbättrats från senaste undersökningen då 68 procent svarade positivt.							
 Människor vistas gärna på Sergels torg	10 %			10 %	15 %		2023
Analys Resultatet ligger kvar på samma nivå som 2022, men har ökat från 7 procent 2020. Det är något färre som 2023 har svarat att påståendet inte alls stämmer, jämfört med tidigare år. Det framgår även ett samband mellan besöksfrekvens och upplevelse av platsen som trivsam, där de som besöker torget mer frekvent upplever platsen som trivsam i större utsträckning. Bland de som svarat att de besöker torget varje vecka instämmer 22 procent i att torget är en trivsam plats.							
 Sergels torg är en trivsam plats	15 %			14 %	15 %		2023

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts under året. Bedömningen grundas på att det underliggande nämndmålet har uppnåtts.

Agenda 2030, mänskliga rättigheter och lokal demokrati

Agenda 2030

FN:s globala mål, Agenda 2030, ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling i världens alla länder. Förvaltningen bidrar genom att arbeta för genomförandet av flera mål i Agenda 2030. Arbetet med målen ska ses som en integrerad del av del i det

ordinarie styr- och ledningssystemet. Förvaltningen redovisar under respektive verksamhetsområdesmål, där det är relevant, hur arbetet bidrar till de globala målen samt programmen inom ramen för mänskliga rättigheter. Nedan sammanfattas hur förvaltningen arbetar med frågor kring jämställdhet, jämlikhet, nationella minoriteters rättigheter, klimatomställning samt barns rättigheter.

Upphandling och inköp är ett viktigt verktyg i arbetet med att nå flera av målen i Agenda 2030 där delmål 12.7 handlar om hur man kan öka hållbarheten genom offentliga köp. Genom att förvaltningen ställer miljökrav samt sociala krav där det är möjligt i både upphandlingar och direktupphandlingar bidrar arbetet till Mål 13, bekämpa klimatförändringarna och Mål 8, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

Klimatomställning

Förvaltningen deltar i det stadsövergripande arbetet med klimatanpassning och genomför klimatanpassningsåtgärder i parker samt genomför aktiviteter för att förbereda och anpassa förvaltningens verksamheter till ett förändrat klimat.

Ökad jämställdhet

Personer som ansöker om stöd erbjuds individuellt anpassat stöd utifrån den enskildes behov. Utfallet på indikatorer som redovisas könsuppdelat kan bidra till att belysa skillnader. Resultat från till exempel brukarundersökningar analyseras för att uppmärksamma och upptäcka omotiverade skillnader mellan kön.

Äldreomsorgens verksamheter har under året arbetat med att analysera resultat från brukarundersökningar för att uppmärksamma och upptäcka omotiverade skillnader mellan kön och hitta arbetssätt för att anpassa stödet till de äldre på ett jämlikt sätt. Biståndsområdet har arbetat med att lyfta frågor om exempelvis förväntningar och föreställningar utifrån könstillhörighet och hur det eventuellt påverkar beslutet om insatser. Syftet är att ha ett normkritiskt perspektiv under såväl utredning som bedömning av insatser. Nämndens hälsofrämjande verksamheter har under året analyserat hur aktivitetsutbudet kan anpassas för att locka fler män till verksamheterna genom att bland annat ta in synpunkter och förslag från seniorer.

I samband med kollegiegranskningar är jämställdhet ett perspektiv som kan belysas vid ärenden inom funktionsnedsättning, socialpsykiatri, missbruk och våld i nära relationer.

En övergripande analys har gjorts av fördelning av resurser och insatser avseende barn med behov av särskilt stöd vilken visade att förskolorna i betydligt högre utsträckning ansöker om tilläggsbelopp för pojkar än flickor. Förskolan kommer diskutera resultatet ur ett normkritiskt perspektiv avseende förhållningssätt och vilka förväntningar som finns på barn kopplat till kön.

Förvaltningen arbetar aktivt parker och grönområden ska upplevas trygga, för att alla ska vilja och ha möjlighet att nyttja parkerna. Jämställdhet är ett av perspektiven som finns med vid parkupprustningar och bevakas även i planeringen av nya parker i stadsutvecklingen.

Minskad ojämlikhet

För unga har fritidsverksamhet genom hbtqi+-hänget Lili erbjudits under året. Odenplans ungdomsmottagning har under året erbjudit samtalsgrupp för unga som identifierar sig som transperson eller är i en process att utforska sin könsidentitet och/eller könsuttryck.

Att motverka ålderism är ett grundläggande perspektiv för förvaltningens arbete med handlingsplanen kring en äldrevänlig stad. Med ålderism avses stereotypa föreställningar kopplade till en människas ålder som kan leda till diskriminering. För att motverka ålderism har förvaltningen identifierat hinder som påverkar levnadsförhållanden för invånare och medarbetare och dessa frågor lyfts bland annat i löpande samverkan med nämndens pensionärsråd och med andra aktörer såsom region Stockholm. Ytterligare en del i äldreomsorgens arbete med att minska ojämlikhet är att utveckla kunskap och kompetens bland medarbetare i frågor som berör hbtqi+-personer såsom inkludering och bemötande. Ett flertal av förvaltningens verksamheter har hbtq-diplomerats och förvaltningen har under året diplomerat ytterligare en enhet på Rio vård- och omsorgsboende.

Som arbetsgivare arbetar förvaltningen med aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter bland annat genom kompetensbaserad rekrytering, förläggning av mötestider, minskad andel timavlönade samt ökad andel medarbetare anställda på heltid. Det förebyggande arbetet ingår i det systematiska arbetsmiljöarbetet och i samverkan med fackliga organisationer finns aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter på dagordningen vid varje möte.

Nationella minoriteters rättigheter

Nämnden arbetar utifrån stadens riktlinje för arbete med nationella minoriteters rättigheter och samverkar med övriga förvaltningar i staden. Information om rättigheter till förskola på nationella minoritetsspråk sker via stadens webbplats och Kontaktcenter samt genom stadsdelens köhandläggare, öppna förskolor, parklekar och socialtjänst. Förskolorna arbetar med läroplansuppdraget att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Årligen görs en uppföljning av att äldreomsorgens biståndshandläggare har kännedom om och genomgått äldreförvaltningens utbildning gällande rättigheterna. Vid två av stadsdelens träffpunkter för äldre anordnas aktiviteter. Under året har detta bland annat varit sångframträdande, filmvisning och ”kom och umgås på finska”. Till tre av stadsdelens öppna träffpunkter har litteratur köpts in i samverkan med biblioteket. Litteraturen kopplar till Sveriges fem nationella minoriteter och finns att läsa eller låna kostnadsfritt på träffpunkterna.

Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, meänkieli samt samiska. Information kring stadens arbete med förvaltningsområde och minoritetsspråk ges i samband med ansökan om bistånd. Äldreomsorgens verksamheter involverar representanter för de nationella minoriteterna i aktiviteter som genomförs. Rioträffen aktivitetscenter för seniorer anordnar träffar en gång i månaden med bakning, tidningar, korsord och samtal på besökarnas minoritetsspråk.

Förskolorna arbetar aktivt med att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Förvaltningen genomför årligen en språkinventering i förskolorna och vid introduktionen erbjuds alla ett språksamtal.

Förskoleavdelningen genomför även kontinuerligt språkinventering bland medarbetarna för att underlätta arbetsmetoder kopplat till språk. Syftet är att få en överblick över vilka språk som talas i stadsdelsområdet samt vilken språkkunskap som personalen har kompetens i.

Barns rättigheter

Av barnkonventionen framgår att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Därtill har barn rätt att uttrycka sin åsikt i alla frågor som rör barnet.

Inom socialtjänsten har arbetet med att stärka barns delaktighet fortgått. Arbetet följs bland annat upp genom fullmäktiges indikator *Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling*. Barns möjligheter att komma till tals och vara delaktiga främjas genom att vid behov använda bildstöd samt använda enkätverktyget Viewpoint som gör det lättare för unga att kommunicera sin livssituation.

I ärenden där en förälder eller vårdnadshavare blivit aktuell ska barnperspektivet beaktas. Inför ett beslut gällande den vuxne som bedöms påverka barnet i hög grad har barnkonsekvensanalyser gjorts. Barns behov har särskilt beaktats när vuxna sökt försörjningsstöd och barnfamiljer har fortsatt vara en prioriterad målgrupp i arbetet med att stödja hushåll med en tillfällig, eller osäker, boendesituation. Inom den öppna fritidsverksamheten ges unga förutsättningar att påverka utbudet genom möjligheten att lämna förslag på och rösta fram önskade aktiviteter.

Förskolorna arbetar främjande och förebyggande, bland annat med planer mot diskriminering och kränkande behandling, barnsäkerhetsronder, trygghetsvandringar, pedagogiska kartläggningar för individ, grupp och organisation och andra rutiner och dokument kopplade till trygghet och säkerhet. Kompetensutveckling för medarbetare sker med fokus på barns rättigheter och trygghet, till exempel seminarium om våld i familjer och utbildningen ”Liten och trygg”.

I förskolornas undervisning får barn tidigt kunskap om barnkonventionen och sina rättigheter. Exempelvis får de lära sig att vuxna inte får lov att slå eller vara dum mot barn, vilket ibland resulterat i att barn berättat om händelser de har utsatts för eller bevittnat. Barn till vårdnadshavare som utsatts för våld i nära relationer erbjuds samtalsstöd.

Vid upprustning av befintliga och vid planeringen av nya parker arbetar förvaltningen ur ett barnperspektiv. I stadsutvecklingen verkar förvaltningen bland annat för att rymliga och ändamålsenliga förskolegårdar skapas samt att tillgången till park, lek och idrottsmiljöer är god.

Medborgardialog och medborgarbudget

Sedan 1 juli 2023 har Kungsholmens och Norra innerstadens stadsdelsnämnder ett gemensamt råd för funktionshinderfrågor. Rådet bidrar med sina kunskaper och erfarenheter från funktionsrättsrörelsen till förvaltningens arbete genom att belysa frågor ur ett funktionshinderperspektiv. Under perioden har arbetet i rådet präglats av implementeringen av stadens nya arbetssätt med fokus på strategiska frågor utifrån stadens program om tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Rådet har bland annat

bidragit i framtagande av nämndens verksamhetsplan. Rådet har sammanträtt vid fyra tillfällen.

Förskolans arbete med barnen ska ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmet för att ge barnet möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Föräldrasamverkan är att informera och att bemöta föräldrarna. De samverkansformer som finns på förskolorna är bland annat genom föräldramöten, drop-in fika, föräldraråd och dokumentation av barns utveckling och lärande.

Förvaltningen har under året arbetat för att vidareutveckla dialogen med äldre i stadsdelsområdet för att stärka målgruppens inflytande i planering och uppföljning av förvaltningens verksamhetsutveckling. Detta har skett på övergripande nivå i dialog med nämndens pensionärsråd men även på verksamhetsnivå, till exempel vid planering av aktiviteter i samband med exempelvis seniorvecka och hälsoinriktade dagar. Under sommaren genomfördes även en enkätundersökning och medborgardialog i syfte att vidareutveckla utbudet av öppna aktiviteter för äldre inom stadsdelsområdet. Synpunkterna har sammanställts och analyserats tillsammans med verksamhetsansvariga för träffpunkterna. Analysen från medborgardialogen kommer att ligga till grund för både planeringen av seniorveckan nästkommande år men även för utvecklingen av aktivitetsutbudet generellt.

Genomförande av medborgardialoger är en viktig del av underlaget vid programarbete inför upprustning av parker och lekplatsen. Under året genomförde förvaltningen bland annat en dialog med en förskolegrupp inför upprustningen av Kaknäs lekplats på Djurgården. Dialogen gav värdefull information kring hur lekplatsen används idag och hur den kan utvecklas ur ett barnperspektiv.

Vid två tillfällen under hösten har nämnden bjudit in till medborgardialog på Karlaplan respektive Odenplan. Invånare och förbipasserande har vid medborgardialogerna haft möjlighet att samtala med sina lokala politiker och lyfta frågor som är viktiga för dem som boende eller verksamma i stadsdelsområdet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.7.1 Öppenhet, jämställdhet och demokratiska värderingar råder i alla verksamheter

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens strategiska arbete bidrar till att uppfylla FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling enligt Agenda 2030 genom att öka jämställdhet, tillgänglighet och det hälsofrämjande arbetet samt genom att minska ojämlikhet och våld i nära relationer.

Nämndens verksamheter utvecklas och utformas i syfte att vara trygga och inkluderande för

alla invånare. Utgångspunkten för utvecklingen är ett jämställt och normkritiskt perspektiv vars syfte är att identifiera och åtgärda omotiverade skillnader mellan kvinnor och män, flickor och pojkar i beslutsfattande, resursfördelning samt i det dagliga bemötandet med invånare.

Genom att öka kunskap och medvetenhet om normer kring exempelvis kön, sexualitet, ålder och socioekonomisk bakgrund kan medvetenheten om hur exkluderande normer kan påverka kvaliteten och hindra en likvärdig service tydliggöras.

Invånare ges möjlighet till inflytande genom bland annat olika former av medborgardialoger, i syfte att utveckla och delta i lokalsamhället samt för att öka den demokratiska förankringen i förvaltningens arbete och beslutsprocesser.

Förvaltningen är en förebild som arbetsgivare genom att aktivt arbeta för en öppen arbetsmiljö fri från diskriminering och destruktiva könsnormer. Alla medarbetare ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet- och uttryck, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Genom kultur och aktivering av de offentliga rummen främjas samskapande och dialog. Olika samhällsgrupper ska ha lika möjlighet och tillgång till stadens gemensamma rum. Att olika grupper ska ha en likvärdig möjlighet att möta andra i stadsrummet är inkluderande och förbättrar de demokratiska villkoren.

Förväntat resultat

Alla oavsett funktionsförmåga kan vara delaktiga i stadsdelsområdet och i nämndens verksamheter samt har tillgång till skydd, stöd och service på jämlika villkor.

Hbtqi+-personers rättigheter och de nationella minoriteternas rättigheter efterlevs i nämndens verksamheter.

Medarbetare har kompetens och kunskap om normkritiska förhållningssätt och jämställdhet och nämndens verksamheter är fria från destruktiva maskulinitetsnormer.

Könsuppdelad statistik synliggörs och analyseras i syfte att uppmärksamma omotiverade skillnader för att inflytande och resurser mellan kvinnor och män fördelas rättvist.

Invånare har möjlighet att delta i olika former av medborgardialoger.

Myndighetsutövning och handläggning är transparent och jämlik. Jämställdhets- och barnrättsperspektivet integreras vid beslutsfattande.

Kvinnor och män, flickor och pojkar har samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Förvaltningen arbetar med riktade insatser för invånare med särskilt behov av stöd och är en arbetsgivare som främjar ekonomisk jämställdhet för sina medarbetare.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Analys av resultaträkning

Uppföljning av driftbudget

Årsresultatet för stadsdelsnämnden visar på ett överskott om 56,1 mnkr efter

resultatöverföringar.

Nämndens driftsbudget uppgår till 3 535,8 mnkr för kostnader och 418,3 mnkr för intäkter, vilket ger en nettobudget om 3 117,5 mnkr. Utfallet i redovisningen per sista december är 3 061,4 mnkr vilket motsvarar 98,2 procent av nettobudgeten.

Under året har nämnden beviljats budgetjusteringar i driftbudget om 25,6 mnkr enligt tabellen nedan.

Beviljade budgetjusteringar drift	Mnkr
Klimatsamordnare	1,4
platssamverkan	4,4
giffri förskola	1
biologisk mångfald, ängsmark	1
Friskvårdsbidrag	1,3
Avg.fri sommarlovsaktivitet	0,6
Kollo	1,4
Hög hyra förskola	14,4
Merkostnad ny gruppbostad	0,1
S:a	25,6

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Bokslut 2022	Avvikelse 2022
Anslag för nämndens verksamhet (netto)	3 117,5	3 058,0	59,5	2 844,6	85,4
Kostnader (+)	3 535,8	3 511,9	23,9	3 324,6	34,8
Intäkter (-)	-418,3	-453,9	35,6	-480,0	50,6
Avvikelse före resultatdispositioner			59,5		85,4
Resultatenheternas överskott från 2022 (+)			48,1		37,5
Resultatenheternas överskott till 2024 (-)			-51,5		-48,1
Avvikelse efter resultatdispositioner			56,1		74,8

Analys av årets resultat 2023

Årets resultat för 2023 för nämnden visar på 56,1 mnkr efter resultatöverföringar.

Överskott finns inom verksamhetsområdena äldreomsorg om 78,7 mnkr, inom individ- och familjeomsorg om 20,8 mnkr, inom förskoleverksamhet om 0,5 mnkr, inom barn, kultur och fritid om 0,9 mnkr, ekonomiskt bistånd om 2,1 mnkr samt för avskrivningskostnader för parkinvesteringar om 1,0 mnkr.

Underskott finns inom verksamheterna nämnd- och förvaltningsadministration om 14,4 mnkr, inom stöd och service till funktionshindrade om 8,2 mnkr, samt inom stadsmiljöverksamhet där 21,5 mnkr avser underskott för parkdriften och 3,9 mnkr avser ökade räntekostnader för parkinvesteringar.

I nedanstående tabell redovisas avvikelser per verksamhetsområde mot justerad budget.

Mnkr	Budget (kostnader +)	Budget (intäkter -)	Budget (netto)	Bokslut före resultatöverföringar	Bokslut efter resultatöverföringar	Avvikelse 2023 efter resultatöverföringar	Avvikelse 2022 efter resultatöverföringar
Nämnd och administration	113,6	-1,6	112,0	126,4	126,4	-14,4	6,3
Individ- och familjeomsorg	252,9	-42,6	210,3	188,4	189,5	20,8	18,9
<i>varav barn och ungdom</i>	119,2	-9,0	110,2	93,6	93,6	16,6	9,5
<i>varav vuxen</i>	45,8	-2,9	42,9	40,4	40,4	2,5	1,5
<i>varav socialpsykiatri</i>	77,0	-23,7	53,3	49,9	51,1	2,2	3,1
<i>varav nyanlända</i>	9,1	-7,0	2,1	2,0	2,0	0,1	4,8
Stadsmiljöverksamhet	84,0	-37,0	47,0	68,5	68,5	-21,5	-9,4
<i>avskrivningar</i>	25,4	0,0	25,4	24,4	24,4	1,0	1,7
<i>internräntor</i>	1,4	0,0	1,4	5,3	5,3	-3,9	-0,2
Förskoleverksamhet	692,1	-69,6	622,5	619,7	622,0	0,5	4,1
Äldreomsorg	1 760,0	-205,7	1 554,3	1 475,6	1 475,6	78,7	50,1
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	476,2	-26,7	449,5	457,7	457,7	-8,2	-5,8
Barn, kultur och fritid	36,2	-2,2	34,0	33,1	33,1	0,9	3,5
Arbetsmarknadsåtgärder	20,4	-11,3	9,1	9,1	9,1	0,0	0,6
Ekonomiskt bistånd	73,6	-21,6	52,0	49,9	49,9	2,1	5,0
<i>varav handläggare</i>	38,8	-20,1	18,7	19,1	19,1	-0,4	0,7
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	3 535,8	-418,3	3 117,5	3 058,0	3 061,4	56,1	74,8

Nämnd och förvaltningsadministration

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott om 14,4 mnkr som är knutna till

sammanläggningen av Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar men också till en fortsatt satsning på lokalunderhåll.

Ökade kostnader med anledning av sammanläggningen är bland annat köp av tjänster från serviceförvaltningen samt förstärkning av administrativa resurser för att frigöra tid hos ordinarie personal för arbetet med sammanläggningen.

Ökade kostnader för lokalunderhåll består bland annat av en fortsatt generell satsning på att förbättra verksamhetslokalernas skick.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen redovisar ett överskott om 20,8 mnkr, där myndighetsutövning för vuxna redovisar ett överskott om 2,5 mnkr, myndighetsutövning för barn och unga ett överskott om 16,6 mnkr, samt myndighetsutövning för socialpsykiatri ett överskott om 1,8 mnkr.

Överskottet inom Individ- och familjeomsorgen förklaras av att antalet insatser varit lägre än vad budgeten ger utrymme till. Främst syns ett lågt antal LVU och HVB-placeringar under året hos myndighetsutövning för barn och unga.

Hos utföraren för socialpsykiatri redovisas ett överskott om 0,4 mnkr efter en överföring till resultatfond om 1,2 mnkr.

Totalt för verksamhetsområdet nyanlända redovisas ett mindre överskott om 0,1 mnkr.

Stadsmiljö

Driften av stadsdelsområdets parker redovisar ett planerat underskott om 21,5 mnkr.

Driftavtalen inom verksamhetsområdet har indexerats upp kraftigt 2023 till följd av den höga inflationen som råder. Prisökningen i avtalen har i sin tur gett ett mindre utrymme i budget till drift- och underhållsåtgärder i stadsdelsområdets parker. Från och med år 2023 finns inte heller längre möjligheten att begära budgetjustering för kostnader kopplade till sanering av bosättningar. Viss kompensation fördelades dock i budget 2023, men tillskottet motsvarar bara en del av de ökade kostnaderna, vilket också bidragit till underskottet.

För att inte behöva prioritera bort viktiga underhållsåtgärder, och givet att ett överskott prognostiserats för förvaltningen i stort, har stadsmiljöverksamheten fått överskrida sin budget under året. Satsningar har gjorts på underhåll av fotbolls- och isbanan i Vasaparken, vattenanläggningar har vintersäkrats i bland annat Observatorielunden. Vidare har naturvårdande insatser genomförts i Kaknässkogen, liksom åtgärder för att förbättra växtbäddar och gräsytor runtom på stadsdelsområdet.

För avskrivningar av tidigare parkinvesteringar redovisas ett överskott mot budget 1,0 mnkr, medan räntekostnaderna visar underskott om 3,9 mnkr.

Förskola

Verksamhetsområdet redovisar ett överskott mot budget om 2,7 mnkr innan resultatdispositioner och ett överskott om 0,5 mnkr efter resultatdispositioner. Därmed ökar förskolans fonder med 2,2 mnkr. I resultatet finns prestationsförändringar och

budgetjusteringar med i form av bland annat barnomsorgsgarantin samt kompensation för höga hyror.

Barnantalet har minskat successivt under de senaste åren men år 2023 har barnantalet ökat något. Det genomsnittliga antalet inskrivna barn för 2023 är 3 785 barn vilket är 28 barn fler än 2022, då i genomsnitt 3 757 barn var inskrivna i förvaltningens förskolor. Andel barn i kommunal förskola uppgår 2023 till 55,3 procent. I genomsnitt var det totalt 6 845 barn i de kommunala och fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet. Enligt Swecos befolkningsprognoser kommer minskningen att ta fart igen inom ett par år.

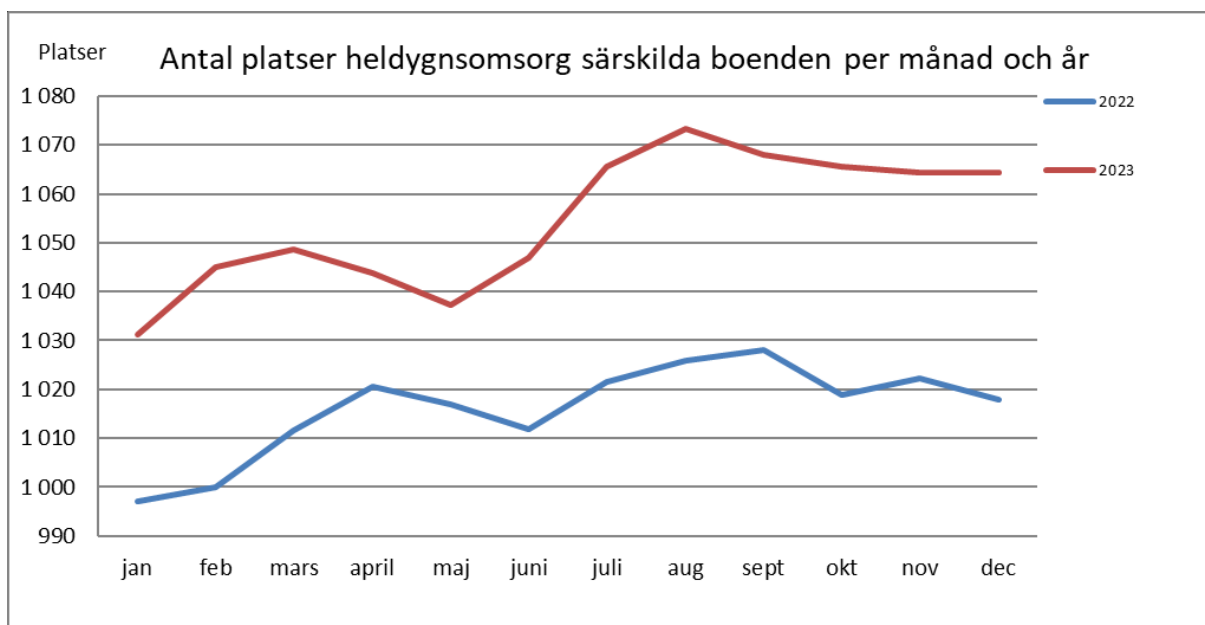
Trots att verksamhetsområdet redovisar överskott har resultatenheterna haft stora utmaningar med att hålla budgeten. Ökade kostnader för framför allt löner, pensionsavsättningar och livsmedel har krävt prioriteringar framför allt för personal som är den största kostnaden. Under nästa år kommer utrymmet för att hantera det ekonomiska läget vara än mindre och ytterligare besparingar kommer vara svåra att genomföra utan att det påverkar verksamheten negativt.

Äldreomsorg

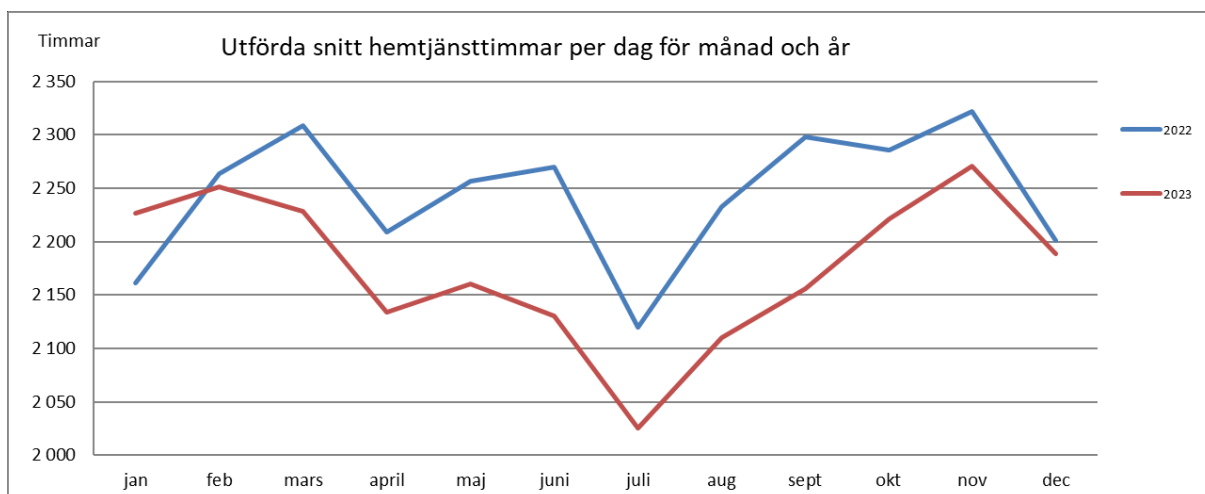
Resultatet för verksamhetsområde äldreomsorg är ett överskott om 79,8 mnkr. Överskottet finns på beställarsidan och underskott finns på utförarsidan. Överskottet beror huvudsakligen på lägre behov av omsorg jämfört med budget. Budget uppgår till 1 760,0 mnkr för kostnader och 207,7 mnkr för intäkter, netto 1 554,3 mnkr efter beslutade budgetjusteringar och omfördelningar till andra verksamhetsområden. År 2022 hade de båda dåvarande stadsdelsförvaltningarna sammanlagt 1 437,9 mnkr vilket i jämförelse är en ökning av nettobudgeten med 116,4 mnkr, eller en ökning med 8,1 procent.

Bokförda nettokostnader för året uppgår till 1 474,5 mnkr före resultatöverföring. Vid motsvarande period år 2022 uppgick sammanlagda nettokostnaderna till 1 414,8 mnkr. Verksamhetsområde äldreomsorg har ökade kostnader med 59,7 mnkr eller 4,2 procent. Kostnadsökningen beror till största del på prisökning men även på fler beviljade platser främst inom särskilt boende.

Antal särskilda boendeplatser är 1 055 i snitt för 2023 och under 2022 var antal platser i snitt 1 016. Analys är att det är en normal ökning av boendeplatser i förhållande till minskat antal utförda hemtjänsttimmar och ökning av demografiska åldersgruppen över 85 år. Fattade beslut går normalt över från insats av hemtjänst till insats av särskilt boende med ökande behov hos kund.

Antal utförda hemtjänsttimmar uppgår till 66 146 timmar per månad vilket är lägre än år 2022 med 68 240 hemtjänsttimmar per månad. Grafen nedan visar dagsnittet för utförda hemtjänsttimmar. Utförda hemtjänsttimmar 2023 per dag är 2 175 timmar. År 2022 var snittet 2 244 timmar per dag.

Rio vård- och omsorgsboende redovisar ett underskott om 3,0 mnkr. Underskottet beror dels på en något lägre beläggning än budgeterat. Men även ökade personalkostnader och kostnader för övriga inköp. 2023 års ökning av ersättning för placeringar på vård- och omsorgsboenden på 1,9 procent var betydligt lägre än de faktiska ökningarna av kostnader för inköp och personal.

Väderkvarnens vård- och omsorgsboende redovisar ett underskott om 10,3 mnkr.

Beläggningen var under året fortsatt låg. Dels för profilboendet med i genomsnitt 81 procents beläggning, men i synnerhet servicehuset som haft en genomsnittsbelaeggning på 49 procent. Däremot har demensavdelningarna en förbättrad beläggning från 93 procent under 2022 till 97 procent under 2023. Samt de somatiska avdelningarna som i genomsnitt hade 68 procents beläggning under 2022, och under 2023 hade 95 procents beläggning. Även Väderkvarnens underskott har ökat på grund av inflationen, som inte täckts upp av ersättningshöjningen för intäkterna.

I oktober månad tog Norra innerstaden över två vård- och omsorgsboenden. Sabbatsbergshöjningen och Kampementets vård- och omsorgsboenden.

Sabbatsbergshöjningen vård- och omsorgsboende redovisar ett överskott om 1,3 mnkr.

Beläggningen under de tre månaderna har varit god med i genomsnitt 93 procent för somatiska placeringar och 98 procent för demensplaceringar.

Kampementets vård- och omsorgsboende redovisar ett överskott om 1,2 mnkr. Även här har beläggningen varit god, med i genomsnitt 99 procents beläggning för boendet.

Hemtjänstenheterna i egen regi redovisar ett underskott om 19,4 mnkr. Hemtjänstens insatser har ökat och därmed intäkterna. Det ökade antalet insatser har dock krävt en ökad bemanning, vilket gör att hemtjänsten fortsatt redovisat ett underskott. Denna effekt har förstärkts av ändringar i lagen om anställningsskydd som lett till fler tillsvidareanställningar och färre timanställningar.

Resultatenheterna Bo Bergman är en del av hälsofrämjandeenheten Östermalm.

Resultatenheterna redovisar en ekonomi i balans. Verksamheten har en enhet med demensinriktning och en enhet med somatisk inriktning. Samtliga platser i verksamheten är biståndsbedömda. Resultatfonden fylls på med 6 tkr och är därmed maximerad.

Inom hälsofrämjandeenheten Östermalm finns tre anslagsfinansierade verksamheter med öppna träfflokaler. Träfflokalerna redovisar ett överskott om 4,4 mnkr.

Hälsofrämjandeenheten Norrmalm med sex verksamheter redovisar ett överskott om 1,4 mnkr. I verksamheten ingår två dagverksamheter med biståndsbeslutade placeringar och två öppna mötesplatser samt anhörigstöd och uppsökande verksamhet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning visar på ett underskott om 8,2 mnkr. Av underskottet står myndighetsutövning för 2,7 mnkr.

Utförarenheten inom funktionsnedsättning visar ett underskott om 5,5 mnkr.

Myndighetsutövningens underskott består av fortsatt höga kostnader inom de verksamheter som finansieras med det fasta anslaget, inom framför allt avlösarservice, personlig assistans och hemtjänst samt boenden enligt socialtjänstlagen.

Utförarenheten inom funktionsnedsättning redovisar ett underskott om 5,5 mnkr. Underskottet förklaras av att ett antal placeringar har ett bemanningsbehov som är större än vad ersättningsnivåerna ger utrymme till. Detta gäller främst den gruppboende som har inriktning mot personer med autism utan intellektuell funktionsnedsättning. Förvaltningen har även

tidigare uppmärksammat risk för att det är svårt att få ekonomin att gå ihop, då mätmetoden som används för att bedöma omsorgsbehoven och ersättningsnivån inte fullt ut fångar upp de komplexa behov som målgruppen har.

Barn, kultur och fritid

Verksamheten redovisar ett överskott om 0,9 mnkr.

Överskottet förklaras främst av lägre kostnader för föreningsbidrag än budgeterat.

Arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder redovisar en budget i balans.

Ekonomiskt bistånd

Verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd visar ett överskott om 2,1 mnkr, där hela överskottet finns inom utbetalt ekonomiskt bistånd. Antalet bidragshushåll till och med december uppgår i snitt till 261 stycken, att jämföra med 283 stycken i snitt per månad 2022.

Resultatenheter

Nämnden har tolv resultatenheter, nio inom förskolan, en inom verksamheten för fält- och fritid, en inom daglig verksamhet äldreomsorg, samt en i form av socialpsykiatrins utförarenhet.

Enheterna inom förskolan ökar fonden med 2,2 mnkr till 2024.

Bo Bergmans dagliga verksamheter ökar fonden med 6 tkr till 2024.

Socialpsykiatrins utförarenhet redovisar ett överskott om 1,6 mnkr varav 1,2 mnkr kan överföras till dess resultatfond. Fält- och fritidsenhetens resultatfond har nått sitt tak och kommer inte överföra något ytterligare.

Resultatenheterna redovisar sammanlagt en ökning av sina fonder med 3,4 mnkr till 2024.

Resultatenhetens namn	Resultat- enhetens bruttobudget 2023	Resultatöver- föring från 2022 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2023 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat- överföring till 2024 Överskott (+) Underskott (-)
Mitt i City förskolor	52 747,0	-4 531,7	-13,0	4 544,7
Johannes förskolor	49 704,0	-4 458,6	-511,0	4 969,6
Karlbergs förskolor	51 979,0	-4 830,9	17,0	4 813,9
Matteus förskolor	49 743,0	-4 621,6	-7,0	4 628,6
Odenplan Förskolor	50 282,0	-2 357,0	-349,0	2 706,0
Norra Djurgårdsstadens förskolor	71 433,0	-6 319,0	-676,0	6 995,0
Centrala Östermalms förskolor	57 367,0	-5 241,0	-2,0	5 243,0
Engelbrekt-/Gärdets förskolor	85 691,0	-7 857,0	-680,0	8 537,0
Hedvig Eleonora förskolor	64 053,0	-4 190,0	-9,0	4 199,0
Bo Bergmans resultatenheter	4 845,0	-479,0	-6,0	485,0

Resultatenhetens namn	Resultatenhetens bruttobudget 2023	Resultatöverföring från 2022 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2023 Överskott (-) Underskott (+)	Resultatöverföring till 2024 Överskott (+) Underskott (-)
Fält och fritidsenheten	9 000,0	-900,0	0,0	900,0
Socialpsykiatrins utförarenhet	34 980,0	-2 334,0	-1 164,0	3 498,0
Summa resultatenheter		-48 119,8	-3 400,0	51 519,8

Investeringar

Nämnden har till 2023 beviljats investeringsbudget avseende maskiner och inventarier om 6,0 mnkr, parkinvesteringar om 28,8 mnkr, klimatmedel om 10,8 mnkr, samt medel för biologisk mångfald om 2,0 mnkr.

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Avvikelse mellan prognos T2 och bokslut 2023
Parkinvesteringar	8,5	7,0	1,5	0,0
Parkreinvesteringar	3,7	3,2	0,5	0,0
Nycklade medel Stadsmiljö	16,6	16,4	0,2	0,2
Klimatinvesteringar	10,8	3,9	6,9	3,0
Trygghetsinvesteringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga investeringsmedel	2,0	2,0	0,0	0,0
Maskiner & inventarier	6,0	5,1	0,9	0,9
Totalt investeringar	47,6	37,6	10,0	4,1

Förvaltningen redovisar ett överskott om 2,2 mnkr avseende Parkinvesteringar, reinvesteringar samt nycklade medel för stadsmiljö. Av dessa begärs att 2,0 mnkr ombudgeteras till 2024. För detaljerad förbrukning per projekt se bilaga 1.

För klimatinvesteringar redovisas ett överskott om 6,9 mnkr. Av dessa begärs att 0,4 mnkr avseende skyfallsplan Vasaparken samt 6,1 mnkr avseende skyfallshantering Humlegården ombudgeteras till 2024.

Medel för biologisk mångfald har förbrukats i sin helhet.

Budgeten för maskiner och inventarier lämnar ett överskott om 0,9 mnkr.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Någon försäljning av anläggningstillgångar har inte varit aktuellt under år 2023.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Något verksamhetsprojekt har inte varit aktuellt under år 2023.

Ombudgeteringar

Parkinvesteringar

I investeringsbudgeten görs en förskjutning av centrala medel som önskas flyttas till 2024. Byggstart för Vasaparkens lekplats var planerad till hösten men behöver flyttas fram då förvaltningen för tillfället står utan ramavtalsentreprenör. Detta sedan upphandlingen avseende årsavtal för markarbeten och parkinvesteringar har fått göras om efter överprövning.

Programarbetet för upprustning av Solvändan och Lilla Solvändan skjuts också fram då trafikutredning som skulle ligga till grund för programmet inte varit färdig under året.

För dessa framskjutna parkinvesteringar ansöker nämnden om ombudgetering om 2,0 mnkr.

Klimatinvesteringar

Byggstarten för skyfallsmagasin i Humlegården har försenats på grund av svårigheter att upphandla projektör av skyfallslösningar och projektet valde att invänta trafikkontorets upphandling. I nuläget pågår förberedande markarbeten i samarbete med trafikkontoret samt utredning och projektering som beräknas vara klar till våren-sommaren 2024. Byggstart beräknas kunna påbörjas under hösten 2024. För 2023 redovisas ej förbrukade medel om 6,1 mnkr.

Skyfallsplan Vasaparken var planerad att slutföras under 2023 men behöver skjutas fram då mätningar av grundvattennivåer behöver göras i parken. Provsvar har inte erhållits men förvaltningens prognos är att projektet kan slutföras 2024. För 2023 redovisas ej förbrukade medel om 0,4 mnkr.

Nämnden ansöker om ombudgetering av ej förbrukade klimatmedel om 6,1 respektive 0,4 mnkr till 2024.

Medel för lokaländamål

Analys av balansräkning

Förvaltningens balansomslutning har ökat med 17,9 mnkr. Endast större skillnader jämfört med förra året kommenteras.

Tillgångar	2022	2023
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	262,3	267,4
Maskiner och inventarier	25,7	24,4
Kundfordringar	39,6	60,6

Tillgångar	2022	2023
Diverse kortfristiga fordringar	2,2	1,9
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	87,5	80,8
Kassa och Bank	0,1	0,2

Skulder och Eget kapital	2022	2023
Eget kapital	-86,0	-130,6
Långfristiga skulder	-7,5	-6,9
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	'0,1	'-0,1
Leverantörsskulder	-255,4	-126,8
Övriga kortfristiga skulder	-3,5	-4,1
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-65,0	-166,8

Tillgångar

- Mark, byggnader och tekniska anläggningar har ökat med 5 miljoner. Förvaltningen har ökat anläggningstillgångar enligt investeringsplan.
- Maskiner och inventarier har minskat med 1,3 miljoner då större del skrivits ner enligt plan än nyinvesteringar.
- Kundfordringar har ökat med 21,1 miljoner. Ökningen beror till största del på ökade stadsinterna fordringar på 17,1 miljoner. Detta beror till stor del på när fakturering har skett varav 15 miljoner gäller en sen fakturering gällande parkdrift till Kungsholmens stadsdelsförvaltning. Det finns även en volym och prisökning i kundfakturor gällande omsorg.
- Diverse kortfristiga fordringar har minskat med 0,3 miljoner och beror till stor del på minskade uppbokningar av statsbidrag från migrationsverket.
- Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat med 6,7 miljoner. Stadsmiljö hade förra året en uppbokning på 5,7 miljoner mer än under detta år vilket beror på att fakturering skett i större utsträckning än föregående år.
- Kassa Bank har ökat med 50 tkr på grund av ökad buffert i ICA-banken.

Skulder och eget kapital

- Eget kapital har förändrats utifrån övriga förändringar i balansräkningen
- Långfristiga skulder och då ackumulerade upplösningar av offentliga bidrag (investeringar) har ökat 0,6 miljoner.
- Skillnaden i kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder beror till stor del på att färre kontanter väntar på insättning på bankkonto och ökade lönereturer.
- Leverantörsskulder har minskat med 128,6 miljoner. En orsak kan vara att staden gått från förfallodag om 30 dagar till 25 dagar som gör att våra

leverantörsskulder minskar. Nämnden hade också kvar fler obehandlade fakturor i flödet som gällde 2023. Dessa skulder avser främst verksamhetsområdet äldreomsorg och avser köpta platser. Dessa bokfördes istället upp som upplupna kostnader.

- Övriga kortfristiga skulder. 0,6 miljoner mindre är uppbokat som skulder till staten.
- Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter ökar till stor del på fakturor som inte var bokförda och tillhörde 2023 bokades upp främst inom äldreomsorgen köp av plats samt fakturor som inte inkommit. Nämnden har 101,8 miljoner mer uppbokat.

Alla ovanstående avvikelser anses vara av naturlig variation.

Övrigt

Särskilda redovisningar

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Delvis tillräcklig

Analys

Norra innerstadens stadsdelsnämnd bedömer att den interna kontrollen under år 2023 varit delvis tillräcklig.

Grunden för bedömningen görs utifrån att nämndens dataskyddsombud, DSO, i sin granskning uppmärksammat brister i förvaltningens arbete med informationssäkerhet. Bristerna som DSO tar upp i sin granskning återfinns som bilaga i Årsrapport GDPR.

Nedan följer de avvikelser som har uppmärksamrats inom internkontroll under perioden.

- Processen *efterlevnad av god ekonomisk förvaltning*

Inom processen finns kontrollen av attestordning och kontering. Kontroller har genomförts, och resultatet visar att det finns förbättringsområden. För att höja kompetensen och minska felen inom området har information gällande representation gått ut skriftligen samt även informerats om under chefsforum i november.

- Processen *systematiskt informationssäkerhetsarbete*

Inom arbetssättet informationsklassningar finns en större avvikelse. Förvaltningen har ett stort antal klassningar som ska genomföras, nytillkomna system samt reviderade klassningar från de tidigare förvaltningarna. Fokus sedan sammanläggningen 1 juli har varit på att skapa överblick över rutiner, arbetssätt och behov. Arbetet med informationssäkerhet kommer att intensifieras under 2024. Inför tertiäl 1 kommer ett årshjul för planerade klassningar och fortsatt arbete med implementering av förvaltningens lokala anvisning för informationssäkerhetsarbete att finnas.

En mindre avvikelse återfinns inom arbetssättet informationssäkerhet inom upphandlingsförfarande med kontrollen upprättade PUB-avtal. DSO stickprov visar att inga PUB-avtal har upprättats i de upphandlingar som genomförts under perioden. I tre av fyra större upphandlingar som har genomförts har det efter dialog med DSO bedömts inte vara behov av PUB-avtal. Det fjärde avtalet följs upp för att säkerställa om behov finns eller inte. I övrigt har nämndens internkontrollplan inga avvikelser.

Systematiskt kvalitetsarbete

Stadens system för integrerad styrning och ledning, ILS, är ett stöd för uppföljning av nämndens verksamheter och ekonomi. Verksamhetsplan, underlag för kommande års budget tillsammans med tertialrapporter och verksamhetsberättelse är viktiga instrument för att följa upp och kvalitetssäkra verksamheterna. Uppföljning av väsentlighets- och riskanalyser och intern kontroll är ytterligare instrument för uppföljning.

Analyser sker löpande av brukarundersökningar, verksamhetsuppföljningar, inspektioner, revisioner, avvikelser och synpunkter samt klagomål. Andra viktiga underlag är kvalitets- och resultatdialoger, patientsäkerhetsberättelse, nämndens underlag till stadens övergripande forskolerapport, självvärderingsinstrument, intervjuer, observationer och egenkontroll.

Inom äldreomsorgens verksamheter i egen regi, på entreprenad och verksamheter upphandlade enligt LOV följs dessa upp enligt stadsgemensam uppföljningsmodell. Uppföljningen omfattar områden som till exempel bemanning, dokumentation, kvalitetsledningssystem och värdegrundsarbete och genomförs genom platsbesök. Vartannat år följer staden upp hemtjänstverksamheter och vartannat år följs vård- och omsorgsboenden och dagverksamheter upp. Förvaltningen har i år genomfört verksamhetsuppföljningar på vård- och omsorgsboenden och på dagverksamheter. Resultatet av uppföljningen avseende verksamheter i nämndens egen regi och entreprenader redovisas till stadsdelsnämnden i form av en samlad rapport som biläggs verksamhetsberättelsen. Uppföljning av LOV-verksamheter redovisas till äldrenämnden.

Utöver verksamhetsuppföljningar genomför förvaltningen systematiska uppföljningar av avtal och uppdrag under året för verksamheter i egen regi och på entreprenad. Avtals- och uppdragsuppföljningar kompletteras med oanmälda besök. Under året genomförde förvaltningen oanmälda besök på vård- och omsorgsboenden samt inom hemtjänsten. Resultatet av avtals- och uppdragsuppföljningar återkopplas till verksamheterna för eventuella åtgärder och uppföljning. QUSTA-uppföljning (Quality, uppföljning, säkerhet, tillsyn och ansvar) genomförs också en gång per år för stadsdelsnämndens egen regi och på entreprenad. Syftet med QUSTA-uppföljningen är att kartlägga, följa upp och vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet för hälso- och sjukvård.

Socialtjänstavdelningen har genomfört uppföljningar av daglig verksamhet upphandlade inom LOV under våren 2023 på uppdrag av socialförvaltningen. LOV-uppföljningarna genomförs utifrån socialförvaltningens underlag som är baserat på Socialstyrelsens föreskrift om kvalitetsledningssystem samt stadens förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivningar. Resultatet av uppföljningarna återkopplas till verksamheterna och redovisas till

socialförvaltningen. Socialtjänstavdelningens utförarverksamheter i egen regi och på entreprenad har enligt planering följts upp under 2023 hos Östermalms och Norrmalms stadsdelsnämnd, och resultatet har redovisats till respektive nämnd.

Nämndens underlag till stadens övergripande förskolerapport baseras bland annat på analys av resultat från förskoleundersökningens resultat samt kvalitets- och resultatdialoger. I kvalitets- och resultatdialogerna identifieras framgångsrika arbetssätt och utvecklingsområden. Analys från verksamhetsbesök, kvalitets- och resultatdialoger tillsammans med andra analyser ligger till grund för satsningar kommande år utifrån de sju framgångsfaktorerna som är en del av det nationella kvalitetssystemet vars syfte är att skapa fokus på ökad kvalitet och likvärdighet. Underlag till förskolerapporten finns som bilaga till verksamhetsberättelsen.

Under året har förvaltningens förskoleavdelning upprättat en plan för det systematiska kvalitetsarbetet som på sikt förväntas utveckla och fördjupa arbetssätten kring planering, uppföljning, analys och utveckling. En viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet är att ta del av forskningsresultat och samverka med akademi, näringsliv och andra aktörer. Förvaltningen har en långvarig samverkan gällande verksamhetsförlagd praktik (VFU) med universitet och lärosäten. Genom en verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet får förskollärarstudenter möjlighet att utvecklas i sin yrkesprofession.

Förvaltningen har under hösten skapat sig en bild av de olika arbetssätt och rutiner som finns för systematiskt kvalitetsarbete inom avdelningarna för socialtjänst och äldreomsorg för att kunna möta avdelningarnas behov i det gemensamma ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete enligt Socialstyrelsens föreskrift. Detta har resulterat i ett direktiv för ett projekt som kommer att pågå under 2024 och 2025. Arbetet med att tillgängliggöra information om kvalitetsledningssystemet och det systematiska kvalitetsarbetet på intranätet har pågått under året och fortsätter under 2024.

Granskningar och inspektioner

Äldreförvaltningen har under året genomfört kvalitetsobservationer på nämndens hemtjänstverksamheter i egen regi Team City, Team Karlberg och Team Östermalmstorg samt på Väderkvarnens servicehus. Återföringsrapporterna visar generellt goda resultat avseende personcentrerat förhållningssätt och salutogent arbetssätt, närvarande arbetsledning, bemötande samt hög kompetens och erfarenhet bland personal. Vidare framgår att det finns utvecklingsområden bland annat kopplade till den sociala dokumentationen och följsamhet till basal hygien- och klädrutiner. De granskade verksamheterna har upprättat handlingsplaner utifrån resultatet av kvalitetsobservationerna och dessa kommer att följas upp i samband med kommande uppdragsuppföljningar år 2024.

Redovisning klagomål och synpunkter

För att kunna rätta till fel och brister och utveckla och förbättra verksamheten har förvaltningen rutiner för att ta hand om de synpunkter som invånarna har. Utöver att lämna sina synpunkter direkt till förvaltningens medarbetare kan synpunkterna lämnas via brev, e-post eller via e-tjänsten Tyck Till. Förvaltningen har inte haft möjlighet att analysera inkomna synpunkter och klagomål kring parker och grönområden under året till följd av att staden bytt leverantör för systemet Tyck-till. I det nya systemet går det i dagsläget inte att plocka ut

statistik kring inkomna synpunkter och klagomål över tid.

Nedan framgår hur respektive avdelning arbetat med synpunkter och klagomål under perioden juli - december 2023.

Socialtjänsten

För socialtjänstavdelningens egen regi under perioden juli till december 2023 har 22 synpunkter och klagomål tagits emot, varav 7 synpunkter och 15 klagomål. För verksamheter på entreprenad har det under perioden juli till december 2023 inkommit 27 synpunkter och klagomål, varav 20 klagomål och 7 synpunkter. Vad gäller egen regi berör klagomålen och synpunkterna handläggningsprocessen, bemötande och kommunikation/information. I entreprenadverksamheterna handlar det bland annat om verksamhetens innehåll och kvalitet, kontinuitet och information/kommunikation. Klagomålen och synpunkterna har besvarats och brister åtgärdats där det varit aktuellt.

Äldreomsorgen

Under perioden juli - december 2023 har förvaltningen tagit emot 29 klagomål. Av dessa avser 21 klagomål kommunal verksamhet och resterande 8 klagomål verksamheter i privat regi. Diskrepansen i antalet klagomål mellan kommunal respektive privat regi kan delvis förklaras med att en del av klagomålen som avser privata verksamheter skickas direkt till verksamheten utan att förvaltningen får kännedom om dem. Därför hanteras de inte i förvaltningens processer för klagomålshantering utan utreds och besvaras av den privata verksamheten själv. Klagomålen berör genomförande av insatser, handläggningsprocessen, bemötande och kommunikation/information. De rapporterade klagomålen har besvarats och där brister identifierats har åtgärder vidtagits där det varit aktuellt.

Förskoleavdelningen

Rektor vid varje enhet ansvarar för att synpunkter och klagomål mot verksamheterna besvaras samt för att säkerställa att inkomna klagomål och synpunkter skickas till registrator för diarieföring i eDok. Från 1 juli har 63 synpunkter och klagomål diarieförts av verksamheterna. Klagomålen och synpunkterna har besvarats och brister åtgärdats där det varit aktuellt.

Från 1 juli har förskoleavdelningen tagit emot 7 synpunkter och klagomål varav 4 är klagomål och 3 är synpunkter. Synpunkterna och klagomålen berör avsteg och hanteringen av rutiner och säkerhet. De rapporterade klagomålen har besvarats och där brister identifierats har åtgärder vidtagits där det varit aktuellt.

Lex Sarah, Lex Maria och avvikelser i vårdkedjan

Förvaltningen ska rapportera, utreda och eventuellt anmäla enligt lex Sarah om ett missförhållande eller en risk för missförhållanden inträffat i nämndens verksamheter. Missförhållanden som uppstår i verksamheter som bedrivs av enskilda utförare eller andra förvaltningar, utreds av respektive utförare och individen följs upp av förvaltningens beställarenheter oavsett utförare. Tabellen nedan redovisar inkomna lex Sarah-rapporter inom socialtjänsten och äldreomsorgen för perioden juli - december 2023.

	2023
--	------

	2023	
lex Sarahinnehåll	Egen regi	Entreprenad
Psykiska övergrepp	0	0
Fysiska övergrepp	0	0
Brister i bemötande	0	0
Brister i utförande av insats	7	1
Brister i rättssäkerhet vid handläggning och genomförande	3	0
Sexuella övergrepp	0	0
Ekonomiska övergrepp	0	0
Brister i fysisk miljö, utrustning eller teknik	0	0
Annat	0	0
Totalt	10	1

I lex Sarahutredningen ska eventuella bakomliggande orsaker på systemnivå identifieras, det vill säga orsaker till att missförhållandet kunnat uppstå relaterade till organisation, ledning och styrning av verksamheten och vilka åtgärder som vidtagits för att förhindra att liknande missförhållanden uppkommer igen. De åtgärder som vidtagits under året är bland annat följsamhet, uppdatering och implementering av rutiner, kompetensutveckling i värdegrundsfrågor samt dokumentation och språk. Verksamheterna har också förtydligt informationsöverföring mellan arbetsteam för att säkra att viktig information överförs.

Under perioden juli-december 2023 har förvaltningen inte haft några rapporter avseende lex Maria på stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende i egen regi. Inga händelser har heller anmälts inom entreprenad. Förvaltningen har fortsatt med sitt systematiska patientsäkerhetsarbete genom att utöka bemanningen av sjuksköterskor för att ge förutsättningar för ökad kontinuitet och handledning till baspersonal, genomfört utbildningsinsatser kopplade till dokumentation, delegeringsprocesser samt stärkt ledarskapet för hälso- och sjukvårdspersonal.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Checklista för årlig uppföljning

Förbättringsområden - analys av utfall

Personalpolicyn och tillika arbetsmiljöpolicyn är känd i förvaltningen, dock inte av alla. Arbetet med att göra policyn känd fortsätter. Enligt årshjulet för det systematiska arbetsmiljöarbetet ska policyn tas upp och arbetas med på APT minst en gång varje år. Även under introduktionen ska policyn gås igenom enligt checklistan för introduktion.

Kunskapen om vilka risker som finns i arbetsmiljön och hur man ska arbeta säkert behöver förbättras. Punkten har lagts in i checklistan för introduktion av nya medarbetare och medarbetare som varit frånvarande en längre tid. Årshjulet för det systematiska

arbetsmiljöarbetet uppmanar också till att på olika sätt informera medarbetarna om risker och åtgärder i samband med till exempel tillbud/olycksfall eller genomförda undersökningar och riskbedömningar.

Den årliga uppföljningen visar på vissa otydligheter i de befintliga områdeschefernas roll i arbetsmiljöarbetet. Förvaltningen har olika chefsstrukturer inom olika avdelningar. En analys av förvaltningens chefstruktur kommer genomföras under 2024. Organisation och roller i arbetsmiljöarbetet ska förtydligas. Även samverkansorganisationen utvärderas och justeras utifrån eventuella brister och behov.

Utifrån sammanläggningen ses alla rutiner över och uppdateras. Implementering av rutiner sker successivt och ska hittas på intranätet för både chefer och medarbetare.

Framgångsfaktorer-analys av utfall

Den årliga uppföljningen visar sammantaget att kunskaperna är goda och att det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar väl. Det finns ett främjande arbete med tidiga insatser och fokus på att stärka friskfaktorena.

Undersökningar och riskbedömningar genomförs och handlingsplaner upprättas i de fall riskerna inte kan åtgärdas omgående. Tillbud och olycksfall rapporteras och utreds. I de fall kunskap eller kompetens saknas inom arbetsmiljöarbetet anlitas företagshälsovård.

Samverkan fungerar väl och bidrar till förbättrad arbetsmiljö och kvalitetsutveckling i verksamheterna.

Övrigt

Kompetensutvecklingsatsningen

Stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboenden i egen regi har beviljats medel från kompetensutvecklingsatsningen för att erbjuda kompetensutveckling i det svenska språket för tillsvidareanställda undersköterskor och vårdbiträden. Syftet är att medarbetare med annan språkbakgrund får stärka upp sin svenska för att tillgodose den äldres behov vid kommunikation och vid informationsöverföring i till exempel den sociala dokumentationen, förstå rutiner samt kommunikation inom teamet. Utbildningsinsatsen har genomförts via en språkutvecklande insats på Väderkvarnens vård- och omsorgsboende med stöd av SFI-lärare, därav har inga utbildningskostnader tillkommit. Medarbetarna har varje vecka getts närundervisning i kommunikation och dokumentation i det svenska språket och läsförståelse samt utfört vissa övningar mellan utbildningstillfällena. Mot bakgrund av att det endast tillkom vikariekostnader för satsningen har förvaltningen fått möjlighet att ändra riktning inom ramen för kompetensutvecklingsmedlen. Sex undersköterskor och två vårdbiträden tog del av kompetensutvecklingsatsningen i språk under 2023.

Flera av nämndens verksamheter har fått utbildning inom modellen MHFA, Mental Health First Aid (Första hjälpen till psykisk hälsa) inom ramen för kompetensutvecklingsatsningen. Fokus i arbetet med MHFA är att utveckla kompetensen om olika psykiska sjukdomar och tillstånd, självmordsförsök, självmord samt att ge medarbetare verktyg för att bemöta och stödja personer till en god psykisk hälsa.

Nämndens vård- och omsorgsboenden, dagverksamheter och hemtjänstverksamheter har i samarbete med certifierade instruktörer från Karolinska institutet genomfört totalt fyra utbildningssatsningar i modellen MHFA. Varje utbildningstillfälle består av två heldagar. Totalt har förvaltningen under året utbildat 62 undersköterskor från hemtjänstverksamheter, vård- och omsorgsboenden och dagverksamheter i MHFA-modellen. Kostnaderna som tillkommit i samband med kompetensutvecklingssatsningen är kostnader för utbildningarna inklusive material, lunch och fika samt vikariekostnader för de timmar som ordinarie personal deltog i utbildningarna. Då förvaltningen genomförde utbildningen i egna lokaler tillkom inga lokalkostnader.

Kompetensutveckling inom MFHA har även genomförts inom förvaltningens socialtjänstavdelning. Utbildningen genomfördes inom dåvarande Östermalms utförarenhet som omfattade såväl socialpsykiatriska verksamheter som LSS-verksamheter. Kunskaperna och erfarenheterna från utbildningen har förankrats i arbetsgrupperna i samband med reflekterande möten, APT och i det dagliga arbetet.

Förvaltningens socialtjänstavdelning har under året även tagit del av kompetensutvecklingsmedel inom stärkt demenskunskap. För medarbetare vid LSS-bostad med demensinriktning är kunskap om målgruppens behov avgörande för att kunna ge den enskilde ett gott bemötande och individuellt anpassat stöd. Utbildningssatsningen bedöms ha bidragit till att medarbetarnas kunskap om, och förståelse för, målgruppens behov har ökat.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-02-07
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-02-06